

Naturvård och biologisk mångfald

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet 108 motionsförslag om naturvård och biologisk mångfald från den allmänna motionstiden 2014. Motionerna tar bl.a. upp frågor om EU:s naturvårdsdirektiv, rovdjurspolitik, artskydd, allemansrätt, nationalparker, naturreservat, vattenskyddsområden, strandskydd och terrängkörning. Utskottet föreslår fem tillkännagivanden med anledning av motionsförslagen. Regeringen uppmanas att inom EU verka för att förändra art- och habitatdirektivet så att klassificeringen av hotade djur och växter i högre grad kan avgöras i Sverige. Vidare uppmanas regeringen dels att säkerställa att det går att bedriva en riktad och selektiv jakt på varg, dels att förstärka viltförvaltningsdelegationerna. Regeringen uppmanas även att göra strandskyddet mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande, boende och näringsverksamhet i strandlägen. Slutligen uppmanar ett enigt utskott regeringen att stärka arbetet för biologisk mångfald. Utskottet avstyrker övriga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till pågående arbete och gällande regelverk. Betänkandet innehåller 25 reservationer (S, M, SD, MP, C, V, FP, KD) och ett särskilt yttrande (SD).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Övergripande frågor om biologisk mångfald.....	10
Naturvårdsdirektiven.....	16
Rovdjurspolitik.....	19
Säl och skarv.....	31
Artskydd m.m.....	33
Allemansrätten.....	39
Nationalparker.....	42
Naturreservat.....	45
Vattenskyddsområden.....	49
Marina skyddade områden m.m.....	51
Strandskydd.....	54
Terrängkörning och bullerfrågor.....	62
Reservationer.....	67
1. Övergripande frågor om biologisk mångfald, punkt 1 (M).....	67
2. Övergripande frågor om biologisk mångfald, punkt 1 (V).....	67
3. Miljöskadliga subventioner, punkt 2 (V).....	68
4. Stoppregeln, punkt 3 (V).....	69
5. Naturvårdsdirektiven, punkt 4 (S, MP, V).....	69
6. Selektiv jakt på varg, punkt 5 (S, MP, V).....	70
7. Den nya rovdjurspolitiken, punkt 6 (M).....	72
8. Den nya rovdjurspolitiken, punkt 6 (C).....	72
9. Århuskonventionen, punkt 8 (M, SD).....	73
10. Regional rovdjursförvaltning, punkt 9 (SD).....	74
11. Regional rovdjursförvaltning, punkt 9 (C).....	74
12. Viltförvaltningsdelegationerna, punkt 10 (S, MP, V).....	75
13. Ersättning vid skydds jakt, punkt 11 (M, SD).....	76
14. Artskydds brott, punkt 15 (M, C, V, FP, KD).....	76
15. Lantraser, punkt 16 (SD).....	77
16. Allemansrätten, punkt 17 (SD).....	78
17. Skötseln av naturreservat, punkt 19 (M, SD, C).....	79
18. Ersättning till markägare, punkt 20 (M).....	79
19. Vattenskyddsområden, punkt 21 (M, C, FP, KD).....	80
20. Marina skyddade områden m.m., punkt 22 (V).....	80
21. Översyn av strandskyddet, punkt 23 (S, MP, V).....	81
22. Reform av strandskyddet, punkt 24 (C).....	82
23. Reform av strandskyddet, punkt 24 (KD).....	83
24. Begränsa utvidgningen av strandskyddet, punkt 25 (SD).....	84
25. Terrängkörning m.m., punkt 27 (SD).....	84
Särskilda yttranden.....	86
Naturvårdsdirektiven, punkt 4 (SD).....	86
Förteckning över behandlade förslag.....	87
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15.....	87

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Övergripande frågor om biologisk mångfald

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 14,

2014/15:2527 av Valter Mutt och Annika Lillemets (MP) och

2014/15:2979 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkandena 3 och 4.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (V)

2. Miljöskadliga subventioner

Riksdagen avslår motion

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 17.

Reservation 3 (V)

3. Stoppregeln

Riksdagen avslår motion

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 16.

Reservation 4 (V)

4. Naturvårdsdirektiven

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen inom EU bör verka för att förändra art- och habitatdirektivet så att klassificeringen av hotade djur och växter i högre grad kan avgöras i Sverige. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 17 och avslår motionerna

2014/15:75 av Magnus Persson (SD) delyrkande 1,

2014/15:1246 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1–3,

2014/15:1248 av Sten Bergheden (M) yrkande 5,

2014/15:1573 av Annika Qarlssohn och Fredrik Christensson (C) yrkande 5 och

2014/15:2496 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 5 (S, MP, V)

5. Selektiv jakt på varg

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att fortsätta med riktad selektiv jakt på varg. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 18 och avslår motion

2014/15:1574 av Magnus Oscarsson (KD) yrkande 2.

Reservation 6 (S, MP, V)

6. Den nya rovdjurspolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1248 av Sten Bergheden (M) yrkande 6,

2014/15:1276 av Sten Bergheden (M),

2014/15:1797 av Per-Ingvar Johnsson (C) yrkande 1,

2014/15:2024 av Christian Holm (M),

2014/15:2543 av Eskil Erlandsson (C) yrkande 2 och

2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (C)

7. Skydds jakt efter rovdjur

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (C) yrkande 6 och

2014/15:1797 av Per-Ingvar Johnsson (C) yrkande 2.

8. Århuskonventionen

Riksdagen avslår motion

2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 9 (M, SD)

9. Regional rovdjursförvaltning

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1516 av Runar Filper (SD),

2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (C) yrkande 1 och

2014/15:2543 av Eskil Erlandsson (C) yrkande 4.

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (C)

10. Viltförvaltningsdelegationerna

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att förstärka viltförvaltningsdelegationerna. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2543 av Eskil Erlandsson (C) yrkande 3 och

2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 4 och

avslår motionerna

2014/15:551 av Anders Åkesson och Eskil Erlandsson (C),

2014/15:1336 av Margareta B Kjellin och Tomas Tobé (M) och

2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (C) yrkande 2.

Reservation 12 (S, MP, V)

11. Ersättning vid skyddsjakt

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (C) yrkande 4,

2014/15:1574 av Magnus Oscarsson (KD) yrkande 1,

2014/15:1789 av Daniel Bäckström och Anders Ahlgren (C) och

2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 13 (M, SD)

12. Ersättning för rovdjursskador

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:507 av Helén Pettersson i Umeå (S) och

2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (C) yrkande 3.

13. Säl och skarv

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:280 av Anders Åkesson och Anders W Jonsson (C),

2014/15:914 av Annicka Engblom m.fl. (M),

2014/15:1000 av Per-Ingvar Johnsson och Anders Åkesson (C),

2014/15:1950 av Krister Hammarbergh (M) yrkandena 1 och 2 samt

2014/15:2476 av Eva Lohman och Saila Quicklund (M).

14. Arbete för biologisk mångfald

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att stärka arbetet för biologisk mångfald. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2460 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 8 och

avslår motion

2014/15:884 av Tuve Skånberg (KD).

15. Artskyddsbrott

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1743 av Elin Lundgren (S),

2014/15:2455 av Johan Hedin (C) yrkandena 3, 4 och 8 samt

2014/15:2460 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 9.

Reservation 14 (M, C, V, FP, KD)

16. Lantraser

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2357 av Daniel Bäckström och Lena Ek (C) och

2014/15:2787 av Anders Forsberg m.fl. (SD).

Reservation 15 (SD)

17. Allemansrätten

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1083 av Gunilla Nordgren (M),

2014/15:1219 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (M),

2014/15:1345 av Anders Ahlgren och Daniel Bäckström (C),

2014/15:1911 av Krister Hammarbergh (M),

2014/15:1986 av Cecilia Magnusson och Saila Quicklund (M) yrkande 4,

2014/15:2383 av Saila Quicklund (M),

2014/15:2622 av Lotta Olsson (M) och

2014/15:2832 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 16 (SD)

18. Skyddade områden

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:315 av Åsa Westlund (S),

2014/15:923 av Johan Andersson m.fl. (S),

2014/15:1986 av Cecilia Magnusson och Saila Quicklund (M) yrkande 3,

2014/15:2025 av Christian Holm (M) och

2014/15:2547 av Krister Hammarbergh (M) yrkande 1.

19. Skötseln av naturreservat

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1404 av Maria Plass (M),

2014/15:1405 av Maria Plass (M),

2014/15:2547 av Krister Hammarbergh (M) yrkande 2 och

2014/15:2979 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 17 (M, SD, C)

20. Ersättning till markägare

Riksdagen avslår motion

2014/15:2979 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 18 (M)

21. Vattenskyddsområden

Riksdagen avslår motion

2014/15:2541 av Lena Ek (C) yrkande 5.

Reservation 19 (M, C, FP, KD)

22. Marina skyddade områden m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 24 och 26 samt

2014/15:1226 av Sten Bergheden (M).

Reservation 20 (V)

23. Översyn av strandskyddet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att strandskyddet görs mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande, boende och näringsverksamhet i strandlägen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2953 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP) yrkande 15 och avslår motionerna

2014/15:17 av Nina Lundström (FP) yrkandena 1–4,

2014/15:238 av Maria Stockhaus och Erik Andersson (M) och

2014/15:641 av Christian Holm och Jessica Polfjärd (M) yrkande 2.

Reservation 21 (S, MP, V)

24. Reform av strandskyddet

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:370 av Lotta Finstorp (M),

2014/15:641 av Christian Holm och Jessica Polfjärd (M) yrkande 1,

2014/15:1205 av Sofia Damm (KD),

2014/15:1314 av Daniel Bäckström och Anders Ahlgren (C),

2014/15:1900 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 2,

2014/15:2414 av Finn Bengtsson m.fl. (M),

2014/15:2448 av Catharina Elmsäter-Svärd (M) yrkande 4 och

2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 6.

Reservation 22 (C)

Reservation 23 (KD)

25. Begränsa utvidgningen av strandskyddet

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2429 av Ola Johansson (C) yrkande 4 och

2014/15:2521 av Anders Forsberg och Josef Fransson (SD).

Reservation 24 (SD)

26. Regionaliseringen av strandskyddet

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:228 av Edward Riedl (M),

2014/15:1078 av Magnus Oscarsson (KD),

2014/15:1321 av Ida Drougge (M),

2014/15:1332 av Margareta B Kjellin (M),

2014/15:1419 av Anders Hansson m.fl. (M),

2014/15:1780 av Emil Källström och Eskil Erlandsson (C),

2014/15:2263 av Ida Karkiainen m.fl. (S) och

2014/15:2674 av Kenneth G Forslund och Catharina Bråkenhielm (S).

27. Terrängkörning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:793 av Barbro Westerholm (FP) yrkandena 2 och 3,

2014/15:1549 av Josef Fransson (SD),
2014/15:1986 av Cecilia Magnusson och Saila Quicklund (M) yrkande
2 och
2014/15:2299 av Emilia Töyrä m.fl. (S).

Reservation 25 (SD)

Stockholm den 21 april 2015

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Maria Strömkvist (S), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Anders Forsberg (SD), Lars Tysklind (FP), Jens Holm (V), Magnus Oscarsson (KD), Johan Büser (S) och Elin Lundgren (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 108 motionsförslag om naturvård och biologisk mångfald från den allmänna motionstiden 2014. Motionerna tar bl.a. upp frågor om EU:s naturvårdsdirektiv, rovdjurspolitik, artskydd, allemansrätt, nationalparker, naturreservat, vattenskyddsområden, strandskydd och terrängkörning. Utskottet föreslår fem tillkännagivanden med anledning av motionsförslagen. Regeringen uppmanas att inom EU verka för att förändra art- och habitatdirektivet så att klassificeringen av hotade djur och växter i högre grad kan avgöras i Sverige. Vidare uppmanas regeringen dels att säkerställa att det går att bedriva en riktad och selektiv jakt på varg, dels att förstärka viltförvaltningsdelegationerna. Regeringen uppmanas även att göra strandskyddet mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande, boende och näringsverksamhet i strandlägen. Slutligen uppmanar ett enigt utskott regeringen att stärka arbetet för biologisk mångfald. Utskottet avstyrker övriga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till pågående arbete och gällande regelverk. Betänkandet innehåller 25 reservationer (S, M, SD, MP, C, V, FP, KD) och ett särskilt yttrande (SD).

Utskottets överväganden

Övergripande frågor om biologisk mångfald

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som rör övergripande frågor om biologisk mångfald.

Jämför reservationerna 1 (M), 2 (V), 3 (V) och 4 (V).

Motionerna

Enligt motion 2014/15:2527 av Valter Mutts och Annika Lillemets (båda MP) bör en utredning tillsättas med uppgift att ta fram ett förslag om hur naturens rättigheter kan integreras i svensk lagstiftning. En stärkt rättslig ställning för naturen ökar förutsättningarna för en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling.

Enligt motion 2014/15:2979 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 3 bör rollfördelningen förtydligas och samordningen effektiviseras mellan myndigheter med ansvar för naturvården. I dag är ansvaret för naturvården uppdelat på flera myndigheter, och regeringen bör därför ta fram en samordningsstrategi för dem. Vidare anförs i yrkande 4 att regeringen bör uppdraga åt de berörda myndigheterna att kontrollera och följa upp den regionala och lokala tillsynen av natur- och skogsvården. Det skulle öka kunskapen om hur förvaltningen av skog och natur fungerar och ge insyn i eventuella problem som behöver lösas från politiskt håll.

I motion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 17 efterlyses en handlingsplan för utfasning av miljöskadliga subventioner. De miljöskadliga effekterna av subventioner är många gånger bristfälligt analyserade. En samlad styrmedelsanalys bör göras så att miljöskadliga ekonomiska styrmedel kan avskaffas. I yrkande 16 begärs att stoppregeln, som tidigare ingick i miljöbalken genom 9 kap. 6 a §, ska återinföras i balken. Stoppregeln var ett skydd för biologisk mångfald och innebar att en täkt inte kunde tillåtas om den riskerade att hota rödlistade växt- eller djurarter. En miljötragedi riskeras efter ett beslut i september 2012 angående Ojnareskogen i Bunge på Gotland då Nordkalk fick tillstånd för kalkbrytning i unik naturmiljö. Tillståndet till brytning blev bl.a. möjligt genom att riksdagen 2009 tog bort stoppregeln.

Enligt motion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 14 bör regeringen verka för att EU:s medlemsländer ges större möjlighet att hindra odling av GMO-grödor på sina territorier. Eftersom stor osäkerhet råder kring vilka miljöeffekterna av odling av GMO-grödor är, måste det enligt försiktighetsprincipen vara enkelt att inom ett område införa stopp för sådan odling. Regeringen bör även återkomma med förslag om ratificering av protokollet från

Nagoya (yrkande 1). Vid partsmötet till FN-konventionen om biologisk mångfald i Nagoya 2010 kom parterna överens om det s.k. ABS-protokollet, som fastställer internationella regler för hur genetiska resurser ska få samlas in och hur vinster från nyttjandet ska fördelas. Än så länge har Sverige inte ratificerat protokollet. Slutligen påpekas i motionen (yrkande 2) att Sverige genom avtalet i Nagoya har åtagit sig att skydda 17 procent av vår land- och vattenareal till 2020. De skyddade områdena ska vara ekologiskt representativa miljöer, dvs. områden med höga värden av biologisk mångfald. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag om ett nytt etappmål för arealen skyddad skog i miljö kvalitetsmålet Levande skogar, som är i enlighet med Nagoyaöverenskommelsen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

En utgångspunkt i miljöbalken är att naturen som sådan har ett värde. Balken gäller för i princip allt mänskligt handlande som kan äventyra balkens mål. Det övergripande målet och tillämpningsområdet framgår av balkens första kapitel. Bestämmelserna syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. Vidare föreskrivs att miljöbalken ska tillämpas så att människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter, att värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och att den biologiska mångfalden bevaras.

I miljöbalkens andra kapitel föreskrivs de allmänna hänsynsreglerna. Enligt principen om kunskapskravet (2 kap. 2 § miljöbalken) ska alla som vidtar en åtgärd skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. Enligt försiktighetsprincipen (2 kap. 3 § miljöbalken) ska alla som vidtar en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt produktvalsprincipen (2 kap. 4 § miljöbalken) ska alla undvika att använda eller sälja sådana kemiska produkter eller biotekniska organismer som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med sådana produkter eller organismer som kan antas vara mindre farliga. Motsvarande krav gäller i fråga om varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt eller bioteknisk organism. Enligt lokaliseringsprincipen (2 kap. 6 § miljöbalken) ska det för en verksamhet eller åtgärd som tar ett mark- eller vattenområde i anspråk väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. De ovan beskrivna allmänna hänsynsreglerna gäller emellertid endast i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem (2 kap. 7 § miljöbalken). Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas

till nytta av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

När det gäller frågan om samordning av miljömyndigheterna kan konstateras att den tidigare regeringen 2013 gav en särskild utredare i uppdrag att se över myndigheterna inom miljöområdet (dir. 2013:101). Utredaren skulle pröva förutsättningarna för en tydligare, effektivare och mer ändamålsenlig myndighetsstruktur och ett bättre resursutnyttjande för myndigheterna under Miljö- och energidepartementet. Utredaren hade bl.a. i uppdrag att lämna förslag på hur myndighetsstrukturen kan effektiviseras och vid behov lämna förslag till förändringar för ansvarsfördelningen mellan myndigheterna. Utredaren skulle även tydliggöra hur myndighetsstrukturen kan förstärka insatserna för prövning, tillsyn, tillsynsvägledning och miljöövervakning samt för analys, uppföljning och utvärdering. I översynen ingick även att identifiera gränssnitt mellan ovannämnda myndigheter och övriga statliga myndigheter inom miljömålssystemet. Eventuella verksamhetsöverlappningar som inte är ändamålsenliga skulle beskrivas. I uppdraget framhölls att genomförandet av miljöpolitiken i ökande utsträckning har integrerats i andra politikområden med ett stort antal myndigheter som delansvariga för arbetet med att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Dessutom har ansvaret för prövning och tillsyn enligt miljöbalken delats mellan en rad olika myndigheter. Enligt direktiven innebär det sammantaget att behovet av samarbete och samordning ökar. Miljömyndighetsutredningen överlämnade sitt slutbetänkande Vågar till ett effektivare miljöarbete (SOU 2015:43) till Miljö- och energidepartementet den 25 mars 2015.

När det gäller frågan om att stärka miljömyndigheternas tillsynsarbete kan även noteras att regeringen i budgetpropositionen anför (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20) att Statskontoret i juni 2014 överlämnade en utvärdering av den statliga tillsynsvägledningen på miljöområdet. Statskontorets utvärdering visar att det finns en bristande enhetlighet och otydliga ansvarsgränser när det gäller tillsynsvägledningen enligt miljöbalken, och Statskontoret har därför lämnat förslag på hur förutsättningarna för myndigheternas tillsynsvägledning kan förbättras. Vidare har Naturvårdsverket fått i uppdrag att utveckla den årliga tillsynsredovisningen för att kunna ge en samlad bild av hur miljötillsynen bedrivs. Regeringen anför att Statskontorets och Naturvårdsverkets redovisningar kommer att utgöra viktiga underlag i det fortsatta arbetet med att förbättra miljötillsynen. Slutligen kan nämnas att regeringen har inrättat ett miljömålsråd som ska stärka samarbetet mellan myndigheter med ansvar i miljömålssystemet och öka takten i genomförandet av miljöarbetet.

När det gäller miljöskadliga subventioner kan noteras att Naturvårdsverket, Boverket, Havs- och vattenmyndigheten och Tillväxtverket i sina regleringsbrev för 2014 fick i uppdrag att kartlägga icke skatterelaterade miljöskadliga subventioner inom respektive myndighets verksamhetsområde som ett led i EU-kommissionens färdplan för resurseffektivitet. I Naturvårdsverkets uppdrag ingick även att stödja de andra myndigheterna när de genomförde uppdraget. Ett stöd var handledningen Kartläggning av potentiellt miljöskadliga

subventioner som Naturvårdsverket tog fram 2013 på uppdrag av regeringen. Uppdragen redovisades under våren 2014. Enligt uppgift från Regeringskansliet bereds de redovisade uppdragen för närvarande. I ett interpellations-svar den 20 februari 2015 (ip. 2014/15:279) betonade klimat- och miljö-ministern att skattenedsättningar och miljöskadliga subventioner måste fasas ut på ett långsiktigt och ansvarsfullt sätt. Det är en balansgång mellan likvärdig hantering av alla sektorer och effektivitet i skattesystemet. Samtidigt måste t.ex. kostnadsnivåer för konkurrensutsatt verksamhet i andra länder beaktas, för att undvika att produktion och utsläpp bara flyttar till andra länder. I stället för att ta fram en särskild plan för utfasning av miljöskadliga subventioner kommer regeringen i arbetet med förändringar av miljöskatterna att beakta hur de miljöskadliga subventionerna kan minskas. Ministern framhöll att regeringen tar frågan om miljöskadliga subventioner och vikten av effektiva ekonomiska styrmedel inom klimat- och miljöområdet på stort allvar.

När det gäller tillstånd till täkter kan konstateras att de särskilda prövningsreglerna för täkter togs bort 2009 (prop. 2008/09:144, 2008/09: MJU25, rskr. 2008/09:253). Prövningsreglerna utgjordes dels av en bestämmelse om avvägning mellan behovet av täktmaterial och den skada som täkten kunde befaras orsaka, dels av en särskild stoppregel till skydd för biologisk mångfald. Den dåvarande regeringen framhöll i propositionen att täktverksamhet innebär uttag av naturresurser som inte är förnybara, och i fråga om vissa material är tillgången dessutom mycket begränsad. Uttaget av materialet innebär dessutom stora ingrepp i naturmiljön som inte är möjliga att helt återställa. Samtidigt är täktmaterial en nödvändig råvara vid allt byggande. I propositionen bedömdes att en allsidig prövning av täkter, när det gällde frågor om hushållning och biologisk mångfald, på ett bättre sätt kunde åstadkommas med en tillämpning av bestämmelserna i främst 2 och 3 kap. miljöbalken. Enligt propositionen var den särskilda stoppregeln till skydd för biologisk mångfald svår att tillämpa. Det var oklart vilka djur- och växtarter som omfattades eller när livsbetingelserna kunde anses bli försämrade för en art. Den dåvarande regeringen ansåg därför att stoppregeln inte fungerade väl som komplement till miljöbalkens mer allmänna bestämmelser. Det kan noteras att det för närvarande pågår en tillståndsprövning av en ansökan om kalktäkt som har aktualiserat frågan om skyddet för biologisk mångfald.

När det gäller odling av genetiskt modifierade grödor antog rådet den 2 mars 2015 Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2001/18/EG vad gäller medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade organismer inom sina territorier. Förslaget syftar till att ge medlemsstaterna en större flexibilitet att besluta om de vill odla genetiskt modifierade organismer inom sina territorier, utan att EU:s system för riskbedömning av genetiskt modifierade organismer påverkas. Enligt en ny artikel 26b.1 till direktivet får en medlemsstat under godkännandeförfarandet av odling av en viss genetiskt modifierad organism, eller under förnyelsen av ett sådant godkännande, begära att det geografiska tillämpningsom-

rådet anpassas så att hela eller delar av den medlemsstatens territorium undantas från odling. Sökanden kan därefter antingen anpassa sin ansökan till medlemsstatens begäran eller vidhålla ansökans geografiska tillämpningsområde. Om sökanden vidhåller, eller om en medlemsstat vill undantas från odling av en redan godkänd genetiskt modifierad organism, får en medlemsstat enligt artikel 26b.3 anta bestämmelser som begränsar eller förbjuder odling av organismen, under förutsättning att dessa bestämmelser står i överensstämmelse med unionsrätten, är motiverade, proportionella och icke-diskriminerande samt att de grundas på tvingande skäl som rör exempelvis miljöpolitiska mål, fysisk planering, markanvändning, socioekonomiska effekter eller jordbrukspolitiska mål. Dessa skäl får dock inte stå i strid med den miljöriskbedömning som genomförts i enlighet med direktivet eller förordning (EG) nr 1829/2003.

När det gäller frågan om ratificering av Nagoyaprotokollet redovisade klimat- och miljöministerns i svar på skriftlig fråga 2014/15:42 den 12 november 2014 att Nagoyaprotokollet om tillträde till och rättvis fördelning av vinster från nyttjande av genetiska resurser antogs vid det tionde partsmötet för konventionen för biologisk mångfald i Nagoya 2010. Inom EU genomförs Nagoyaprotokollet till stor del med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 511/2014 om åtgärder för användarnas efterlevnad i Nagoyaprotokollet om tillträde till och rimlig och rättvis fördelning av vinster från utnyttjande av genetiska resurser i unionen. EU-förordningen, som är direkt tillämplig, genomför främst den del av Nagoyaprotokollet som rör åtgärder för användarnas efterlevnad. Syftet med förordningen är att uppnå största möjliga harmonisering inom EU och därmed förenkla för användare som kan tänkas använda genetiska resurser i unionen. Förordningen trädde i kraft i oktober 2014, men väsentliga delar av förordningen börjar inte gälla förrän i oktober 2015. Medlemsstaterna är skyldiga att se till att förordningen genomförs på rätt sätt, bl.a. genom att införa sanktioner för användare som inte uppfyller förordningens krav och genomföra nödvändiga kontroller av användarnas efterlevnad samt ge råd och stöd till användarna. Regeringskansliet har aviserat en proposition om lagändringar med anledning av Nagoyaprotokollet och EU-förordningen till september 2015. Enligt uppgift från Regeringskansliet kan en ratificering ske först efter att riksdagen har beslutat om de ändringar som är tänkta att föreslås i propositionen om Nagoyaprotokollet.

När det gäller frågan om ett nytt etappmål om skyddad skog bedömer regeringen i budgetpropositionen (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20) att ytterligare insatser behövs för att nå miljökvalitetsmålet Levande skogar. Beslut har tagits om etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (dnr M2014/593) samt om en strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (prop. 2013/14:141). Etappmålet om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden innebär bl.a. att minst 20 procent av Sveriges land- och sötvattensområden senast år 2020 ska bidra till att nå nationella och internationella mål för biologisk mångfald. I etappmålet ingår att skogar med höga naturvärden ska skyddas från avverkning genom att det formella skyddet av skogsmark ska ha ökat med ca 150 000 hektar skogsmark med höga naturvärden och

i behov av formellt skydd nedan gränsen för fjällnära skog. Därutöver bör skogsbrukets frivilliga avsättningar ha ökat i omfattning med ca 200 000 hektar i områden som har eller kan komma att utveckla höga naturvärden till totalt 1 450 000 hektar. I budgetpropositionen framhålls att regeringen avser att utveckla nya etappmål för skydd av skog.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att en utgångspunkt i miljöbalken redan är att naturen som sådan har ett värde. Med det anförda föreslås att motion 2014/15:2527 (MP) lämnas utan vidare åtgärd. Utskottet konstaterar även att förutsättningarna för en tydligare, effektivare och mer ändamålsenlig myndighetsstruktur för miljömyndigheterna för närvarande utvärderas. Det sker även ett utvecklingsarbete när det gäller tillsynen över miljöbalkens bestämmelser. Utskottet föreslår med det anförda att motion 2014/15:2979 (M) yrkandena 3 och 4 lämnas utan vidare åtgärd, i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår.

Utskottet välkomnar att regeringen tar frågan om miljöskadliga subventioner och vikten av effektiva ekonomiska styrmedel inom klimat- och miljöområdet på stort allvar. Utskottet utgår från att regeringen kommer att arbeta för att fasa ut de miljöskadliga subventionerna på ett långsiktigt och ansvarsfullt sätt. Mot bakgrund av det anförda föreslås ingen åtgärd med anledning av motion 2014/15:848 (V) yrkande 17.

När det gäller frågan om ett återinförande av den s.k. stoppregeln konstaterar utskottet att riksdagen tidigare har bedömt att miljöbalkens övriga bestämmelser skulle säkerställa en allsidig prövning av täkter. Utskottet anser att det är för tidigt att ändra detta ställningstagande och lämnar därmed motion 2014/15:848 (V) yrkande 16 utan vidare åtgärd. Utskottet avser dock att noga följa frågan om prövningen av täkter i förhållande till den biologiska mångfalden. När det gäller motionens yrkande 14 om odling av GMO-grödor konstaterar utskottet att yrkandet kan anses ha tillgodosetts med hänvisning till den nyligen införda möjligheten för en EU-medlemsstat att begränsa eller förbjuda odling inom sitt territorium. Med hänvisning till det anförda föreslås ingen åtgärd med anledning av motion 2014/15:848 (V) yrkande 14. När det gäller motionens yrkande 1 om ratificering av Nagoyaprotokollet om tillträde till och rättvis fördelning av vinster från genetiska resurser konstaterar utskottet vidare att regeringen avser att ratificera protokollet efter att riksdagen har behandlat frågan. Riksdagsbehandlingen är planerad till september 2015. Utskottet föreslår mot bakgrund av det anförda att motion 2014/15:848 (V) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte kan anses tillgodosedd. När det gäller motionens yrkande 2 om att regeringen bör lämna förslag till ett nytt etappmål för arealen skyddad skog konstaterar utskottet slutligen att regeringen i budgetpropositionen för 2015 anger att ett nytt etappmål för skydd av skog ska utvecklas. Motion 2014/15:848 (V) yrkande 2 föreslås därmed lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på regeringens arbete med frågan.

Naturvårdsdirektiven

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller ett yrkande om att regeringen inom EU bör verka för att förändra art- och habitatdirektivet så att klassificeringen av hotade djur och växter i högre grad kan avgöras i Sverige. Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om förändringar av EU:s naturvårdsdirektiv.

Jämför reservation 5 (S, MP, V).

Motionerna

I flera motioner begärs att EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv (naturvårdsdirektiven) förändras. Enligt motion 2014/15:2496 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 1 bör regeringen kraftfullt verka för att återta beslutsmakten för viltförvaltningen i de frågor som ryms inom EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv. Även i motion 2014/15:1246 av Sten Bergheden (M) anförs att beslut om jakt så långt det är möjligt ska fattas i Sverige och inte i EU (yrkande 1). Förvaltning av vilda djur är en nationell angelägenhet, förutsatt att vissa miniminivåer respekteras när det gäller utrotningshotade arter och djur. Art- och habitatdirektivet bör därför ses över (yrkande 2).

I motion 2014/15:1573 av Annika Qarllsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkande 5 framhålls att art- och habitatdirektivet utgår från den situation för hotade arter som rådde inom EU under 1970-talet och att det inte har uppdaterats sedan dess. Direktivets förteckning över hotade arter borde därför justeras så att ett antal djur som omfattas av direktiven tas bort medan andra arter som är hotade i dag inkluderas, liksom att direktiven ändras för att bättre anpassas till regionala skillnader inom EU. På liknande sätt efterlyses att regelverket för skydd för värdefulla miljöer och arter i EU bör anpassas efter de olika nationella förutsättningarna enligt motion 2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 17. Regeringen bör därför driva på inom EU för att förändra art- och habitatdirektivet så att klassificeringen av hotade djur och växter i högre grad kan avgöras i Sverige.

I motion 2014/15:1246 av Sten Bergheden (M) yrkande 3 anförs att art- och habitatdirektivets förbud mot att använda halvautomatiska gevär med större kapacitet än två patroner vid björnjakt bör ses över. Vidare bör Sverige undersöka möjligheten att få undantag från EU:s fågeldirektiv för att införa allmän jakttid på korp och därmed kunna öka avskjutningen (yrkande 5). Även enligt motion 2014/15:75 av Magnus Persson (SD) i denna del bör regeringen verka för att en allmän jakttid på korp införs.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Ramarna för den svenska viltförvaltningen sätts av internationella konventioner och EU-direktiv. Konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö (Bernkonventionen) syftar till att främja ett mellanstatligt samarbete för att bevara vilda djur- och växtarter och livsmiljöer samt skydda hotade flyttande arter. Bland annat björn, järv och varg är strängt skyddade arter enligt konventionen, medan lodjur är en skyddad art. Både Sverige och EU har ratificerat konventionen. EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) bygger på Bernkonventionen. Direktivets syfte är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom att bevara livsmiljöer och vilda djur och växter. I direktivets bilaga 4 anges djur- och växtarter som kräver strikt skydd av medlemsstaterna, och här återfinns varg, björn och lodjur. De strikt skyddade arterna får inte fångas eller dödas annat än i vissa undantagsfall. Vidare finns EU:s fågeldirektiv (direktiv 2009/147 om bevarande av vilda fåglar). Direktivet innehåller regler till skydd för samtliga naturligt förekommande och vilt levande fågelarter inom EU, liksom deras ägg, reden och boplatser. Både art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet är minimidirektiv, vilket innebär att medlemsländerna inte får införa regler som innebär ett mindre strängt skydd än vad direktiven föreskriver.

När det gäller användning av halvautomatiska gevär vid björnjakt kan konstateras att art- och habitatdirektivet innebär att halv- eller helautomatiska vapen med en magasinskapacitet som överstiger två patroner inte får användas vid björnjakt. I svensk rätt finns dessa regler i jaktlagen (1987:259), jaktförordningen (1987:905) och i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt. Regelverket stadgar att endast halvautomatiska kulgevär som har en magasinskapacitet om högst två patroner (samt som kan laddas med ytterligare en patron i patronläget) får användas vid jakt efter varg, björn, lodjur, bäver, utter, skogshare, mård och fågel, förutsatt att de är avsedda för patroner i den klass som föreskrivs för respektive art.

När det gäller jakt på korp föreskriver fågeldirektivet att samtliga fågelarter som naturligt förekommer inom medlemsstaternas europeiska territorium ska bevaras. Det innebär bl.a. att det finns ett generellt förbud mot att avsiktligt döda sådana fåglar. Undantag medges dock för arter som anges i direktivets bilaga 2. Dessa arter får jagas i enlighet med nationell lagstiftning förutsatt att hänsyn tas till populationsnivå, geografisk spridning och reproduktion inom gemenskapen. Korp är inte en art som upptas i bilaga 2. Således medger inte fågeldirektivet att korpen omfattas av allmän jakt enligt nationella regler. Utöver undantaget för arter upptagna i bilaga 2 kan undantag från jaktförbudet även medges till skydd för vissa utpekade intressen, förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning. Sådana särskilda intressen är t.ex. människors hälsa och säkerhet, flygsäkerhet, att förhindra allvarlig skada på gröda, boskap, skog, fiske och vatten samt att skydda flora och fauna.

Fågeldirektivets regler är införda i den svenska jaktlagstiftningen. Enligt 7 § jaktlagen och 24 § jaktförordningen får länsstyrelsen besluta om s.k.

tvångsjakt på korp, om det finns påtagliga risker för allvarliga skador orsakade av korp på grund av beståndets storlek. Vad gäller skydds jakt på korp på enskilds initiativ föreskrivs i bilaga 4 jaktförordningen bl.a. följande. Jakträtts-havare får under hela året bedriva jakt på korp i en anläggning för att där förhindra skada eller annan olägenhet, på mark med jordbruksgrödor eller som används till yrkesmässig trädgårdsodling om djuren där orsakar skada på grödor och odling samt om jakten sker på särskilt uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Korp som uppträder vid flygplatser får jagas under hela året. Korp får även jagas under hela året om det behövs för att skydda ungar av tamdjur inom områden för uppfödning av tamdjur och i renkötselområdets kalvningsland. Skydds jakt på korp tillåts även hela året inom områden för viltuppfödning, hönsgrärdar eller liknande anläggningar samt inom ett avstånd av 200 m från sådana anläggningar, om det behövs för att förhindra skada inom anläggningarna. Slutligen kan länsstyrelsen enligt 31 § 2 jaktförordningen ge tillstånd till en selektiv jakt på ett litet antal djur under strängt kontrollerade förhållanden, om det behövs för att tillgodose viltförvaltningen, s.k. licensjakt. Ytterligare förutsättningar för licensjakt är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Sammanfattningsvis finns det enligt dagens regler ett stort antal undantag från jaktförbudet för korp.

När det gäller frågor om regelverket i EU:s naturvårdsdirektiv kan noteras att EU-kommissionen i februari 2014 initierade en utvärdering av art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet (en s.k. fitness check). Utvärderingen inbegriper frågeställningar om huruvida direktivens mål har uppnåtts, om direktiven är kostnadseffektiva, om de är i överensstämmelse med annan EU-lagstiftning och om de fortfarande behövs. Utvärderingen omfattar även frågan om huruvida målen för direktiven på ett tydligt sätt bättre uppnås på EU-nivå än på nationell nivå. I början av 2016 planerar kommissionen att publicera en rapport över utvärderingen. Utskottet har även erfarit att EU:s miljökommissionär har fått i uppdrag att bedöma om art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet kan slås samman och moderniseras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det naturvårdsarbete som bedrivs inom EU genom art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet är angeläget för att bevara livsmiljöer och vilda djur och växter inom EU och för att säkerställa att EU lever upp till internationella åtaganden på området. Direktiven utgör även en viktig ram för de åtgärder som genomförs för hotade arters bevarande i Sverige. Samtidigt anser utskottet att viltförvaltningen behöver decentraliseras ytterligare – från europeisk nivå till nationell nivå och från nationell nivå till regional nivå. Regelverket för skydd av värdefulla miljöer och arter i EU bör anpassas efter de olika nationella förutsättningarna. Därför bör regeringen verka för att förändra art- och habitatdirektivet så att klassificeringen av hotade djur och växter i

högre grad kan avgöras i Sverige. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motion 2014/15:2974 (C, M, FP, KD) yrkande 17. Motionerna 2014/15:1246 (M) yrkandena 1–3, 2014/15:1248 (M) yrkande 5, 2014/15:75 (SD) i denna del, 2014/15:2496 (SD) yrkande 1 och 2014/15:1573 (C) yrkande 5 lämnas utan vidare åtgärd mot bakgrund av vad som anförts ovan.

Rovdjurspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller ett yrkande om att det även i fortsättningen bör vara tillåtet med en riktad, selektiv jakt på varg. Vidare bifaller riksdagen ett yrkande om att förstärka viltförvaltningsdelegationerna. Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om den nya rovdjurspolitiken samt yrkanden om Århuskonventionen och den regionala rovdjursförvaltningen.

Jämför reservationerna 6 (S, MP, V), 7 (M), 8 (C), 9 (M, SD), 10 (SD), 11 (C), 12 (S, MP, V) och 13 (M, SD).

Motionerna

Den nya rovdjurspolitiken

I ett antal motioner efterfrågas att den rovdjurspolitik som infördes i och med propositionen 2012/13:191 En hållbar rovdjurspolitik ska fortsätta. Enligt motion 2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 18 är det angeläget att den införda rovdjurspolitiken ligger fast och att det genomförs en riktad, selektiv licensjakt på varg. Även i motion 2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 2 betonas att den förda rovdjurspolitiken ska ligga fast för att uppnå en adaptiv förvaltning som tar hänsyn till de människor som berörs av rovdjuren. I motion 2014/15:2543 av Eskil Erlandsson (C) yrkande 2 anfördes att licensjakt på varg fortsatt bör tillåtas i Sverige och att rovdjursförvaltningen ska vara regionalt förankrad. Detta förstärker acceptansen för vargen och är en förutsättning för att flyttning eller införsel av varg kan ske till den mellan-svenska vargpopulationen i syfte att förbättra vargstammens genetik. På liknande sätt anfördes i motion 2014/15:2024 av Christian Holm (M) att det är viktigt att vi har en rovdjurspolitik som det finns acceptans för och som ger möjlighet till en kontrollerad jakt. Enligt motionen är det viktigt att jaktbesluten inte stoppas av överklaganden. Enligt motion 2014/15:1574 av Magnus Oscarsson (KD) yrkande 2 behövs en fortsatt licensjakt på varg. Licensjakt lättar det på sina håll koncentrerade rovdjurstrycket och håller nere stammens skadeverkningar. Enligt motion 2014/15:1797 av Per-Ingvar Johnsson (C) yrkande 1 bör regeringen se till att riksdagens mål för vargstammens omfattning

på 170–270 vargar tillämpas. Mot bakgrund av detta mål är det anmärkningsvärt att Naturvårdsverket har beslutat att det i Sverige ska finnas minst 270 vargar. För att minska vargtrycket och angreppen på tamboskap m.m. bör enligt motion 2014/15:1276 av Sten Bergheden (M) försöksverksamhet med fri vargjakt i delar av landet övervägas.

Ett par motioner behandlar frågan om rätten till skydds jakt efter rovdjur. Enligt motion 2014/15:1797 av Per-Ingvar Johnsson (C) yrkande 2 ska det vara tillåtet att bedriva skydds jakt efter varg i områden med fårskötsel. För att tamdjurshållningen inte ska försvåras behöver det finnas en rätt till skydds jakt efter varg redan efter det första tillfället då en varg rivit får. I motion 2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkande 6 föreslås att skydds jakt efter rovdjur ska kunna bedrivas i förebyggande syfte för att undvika attacker på tamdjur. Skydds jakten är ett bra instrument för att öka acceptans hos lokalbefolkningen där rovdjurstrycket är stort.

Slutligen påstås i motion 2014/15:1248 av Sten Bergheden (M) yrkande 6 att björnstammen ökar i Sverige. Eftersom björnen är ett svårjagat vilt efterfrågar motionären olika möjligheter att öka jakten på björn.

Århuskonventionen

Den nationella tillämpningen av Århuskonventionen bör enligt motion 2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 5 ses över. Demokratiskt fattade beslut om t.ex. licensjakt och skydds jakt på varg kan komma att fördröjas på grund av den rätt att överklaga som Århuskonventionen innebär. Det bör även göras en översyn av villkoret att miljöorganisationer ska ha minst 100 medlemmar för att få överklaga. Det antal medlemmar som krävs bör justeras upp så att överklaganderätten blir mer proportionerlig mot dess effekter. Dessutom borde undantag från konventionens regler få göras om det handlar om en omedelbart förestående fara, exempelvis en vargattack.

Regional förvaltning

I motionerna 2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkande 1 och 2014/15:2543 av Eskil Erlandsson (C) yrkande 4 efterfrågas att arbetet med att etablera en förvaltningsmodell som tar hänsyn till såväl naturvårdsintressen som intressen från djurägare och andra berörda i områden med högt rovdjurstryck fortsätter och förstärks. Enligt motion 2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 4 bör viltförvaltningsdelegationernas beslutanderätt och befogenheter förtydligas som ett led i arbetet med ökad regionalisering av rovdjursbesluten. Även enligt motion 2014/15:2543 av Eskil Erlandsson (C) yrkande 3 behöver viltförvaltningsdelegationernas roll i rovdjursförvaltningen stärkas. I motion 2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkande 2 föreslås att viltförvaltningsdelegationerna utvecklas genom att fler representanter från civilsamhället och berörda näringsorganisationer inkluderas, medan antalet politiska representan-

ter minskar. Motionärerna Anders Åkesson och Eskil Erlandsson (båda C) anser enligt motion 2014/15:551 att landets viltförvaltningsdelegationer bör avvakta med beslut om regionala miniminivåer för antalet vargar till dess att den utredning som regeringen har beställt av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och som ska beskriva effekterna av ett ökat antal rovdjur för landsbygdsföretagen har presenterats. Även i motion 2014/15:1336 av Margareta B Kjellin och Tomas Tobé (båda M) yrkande 1 framförs synpunkter på viltvårdsdelegationernas och länsstyrelsens arbete. Viltvårdsdelegationen och länsstyrelsen bör enligt motionärerna vara lyhörda för behovet av skydds jakt på varg. Handläggningen av skydds jakt bör också kunna ske snabbare än i dag. I motion 2014/15:1516 av Runar Filper (SD) yrkande 1 föreslås att kommunen ska vara remissinstans i ärenden om skydds jakt för att den lokala kännedomen om problematiken i närområdet ska kunna tas till vara.

Ett antal motioner behandlar frågan om att den som har fått en ansökan om skydds jakt beviljad borde få ersättning för omkostnader i samband med jaktens utförande. Enligt motion 2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 3 borde regeringen se över om länsstyrelserna ska vara skyldiga att genomföra alternativt ge vägledning och ersättning för att skydds jakt efter rovdjur som har beviljats ska utföras. Arbetet med decentralisering är viktigt men kan leda till ett system som upplevs som orättvist när länsstyrelserna agerar olika i liknande fall. I motionerna 2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkande 4 och 2014/15:1574 av Magnus Oscarsson (KD) yrkande 1 efterfrågas en bättre nationell samordning av skydds jakten på varg av samma skäl. Även i motion 2014/15:1789 av Daniel Bäckström och Anders Ahlgren (båda C) förordas en översyn av de ekonomiska villkoren för jägare och jaktledare i samband med skydds jakt på varg.

Ersättningsfrågor

Enligt motion 2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkande 3 bör de nuvarande nivåerna för ersättning till ägare av rovdjursskadade djur ses över. För att kunna bibehålla en social acceptans för förekomsten av rovdjur när rovdjurstrycket i landet ökar, behövs större ekonomisk ersättning för förebyggande åtgärder och för skador orsakade av rovdjur. Enligt motion 2014/15:507 av Helén Pettersson i Umeå (S) bör samernas ersättning för rovdjursskador ses över med anledning av att det har visat sig att björn tar fler renkalvar än man tidigare har trott. Rovdjurspolitiken är beroende av att det ersättnings system som finns fungerar tillfredsställande.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Den nya rovdjurspolitiken

I propositionen En hållbar rovdjurs politik föreslog den dåvarande regeringen att det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken ska vara att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla en

gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. Den dåvarande regeringen föreslog även mål för de nämnda rovdjursstammarna med bl.a. referensvärden för populationsstorlek och utbredningsområde. Toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur föreslogs vara maximalt 10 procent räknat på samebyns faktiska renantal. Riksdagen godkände förslaget till mål för rovdjurspolitiken och förslaget om en toleransnivå för skador på ren orsakade av stora rovdjur (prop. 2012/13:191, bet. 2013/14:MJU7, rskr. 2013/14:99).

Det mål för vargstammen som godkändes innebär att vargens referensvärde för gynnsam bevarandestatus när det gäller populationen ska fastställas av Naturvårdsverket i intervallet 170–270 individer och att vargens referensvärde för gynnsam bevarandestatus när det gäller utbredningsområdet ska vara hela Sverige, förutom den alpina regionen och Gotlands län. Målet innebär vidare att vargstammens koncentration ska minskas där den är som tätast, att vargens förekomst i renskötselområdet i huvudsak ska begränsas till de områden där den gör minst skada och att vargens förekomst i län med fåbodbruk, intensiv fårskötsel eller skärgårdar i huvudsak ska begränsas till de områden där den gör minst skada. I propositionen redovisades att Naturvårdsverket, efter riksdagens behandling av frågan, skulle slutföra rapporteringen av gynnsam bevarandestatus enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet och ange var referensvärdet låg inom de föreslagna intervallen. Naturvårdsverket rapporterade i december 2013 till EU enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet vilka referensvärden för gynnsam bevarandestatus som ska upprätthållas för de stora rovdjuren (NV-09661-12). Verkets ställningstagande innebär att referensvärdet för populationsstorlek för varg ska vara 270 individer i Sverige. Antalet vargar får således inte underskrida detta värde.

Det mål för björnstammen som godkändes av riksdagen innebär att björnens referensvärde för gynnsam bevarandestatus när det gäller populationen ska fastställas av Naturvårdsverket i intervallet 1 100–1 400 individer, och att björnens referensvärde för gynnsam bevarandestatus när det gäller utbredningsområdet ska vara Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län samt delar av Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län. Referensvärdet för populationsstorlek är enligt Naturvårdsverkets ställningstagande 1 400 individer. Till följd av att riksdagen antog rovdjurspropositionen i december 2013 har Naturvårdsverket reviderat förvaltningsplanerna för de stora rovdjuren. Förvaltningsplanen för björn gäller 2014–2019. I förvaltningsplanen för björn påpekas att den senaste populationsberäkningen från våren 2014 tyder på att björnstammen minskar. Den förklaring som anges till björnstammens negativa trend är att både licensjakt och skydds jakt på björn har ökat sedan 2005.

När det gäller frågan om skydds jakt kan redovisas att myndighetsbeslut om skydds jakt efter björn, varg, järv, lo eller örn får fattas enligt jaktförordningen (1987:905) om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvåras upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd

i dess naturliga utbredningsområde. Beslutet måste också motiveras av något av följande skäl: 1) av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön, 2) av hänsyn till flygsäkerheten, 3) för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom, eller 4) för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter. När det gäller frågan om skydds jakt på rovdjur i förebyggande syfte vill utskottet belysa att det redan i dag finns sådana möjligheter. Den som riskerar att drabbas av rovdjursskada kan enligt jaktförordningen ansöka om tillstånd till skydds jakt. Skydds jakt kan medges om de förutsättningar som utskottet redovisade inledningsvis är uppfyllda. Om det finns stor risk för att allvarlig skada ska uppstå får beslut om skydds jakt fattas även om någon skada ännu inte har inträffat.

Även i fall då inget tillstånd har sökts får ett tamdjurs ägare eller vårdare döda ett rovdjur för att skydda tamdjuret antingen 1) om det är uppenbart att ett angrepp på tamdjuret är omedelbart förestående, 2) om det finns skälig anledning att befara ett angrepp på tamdjuret och dödandet sker i omedelbar anslutning till att rovdjuret har angripit och skadat tamdjur eller 3) om rovdjuret befinner sig inom inhägnat område avsett för skötsel av tamdjuret och det finns skälig anledning att befara ett angrepp där. Dessa åtgärder får även vidtas av annan som handlar på uppdrag av ägaren eller vårdaren för att antingen skydda jakthund som används i jaktlag, tamdjur som befinner sig inom inhägnat område avsett för skötsel av tamdjuret eller vilt som hålls i vilthägn eller liknande anläggning. Rovdjuret får dock bara dödas under förutsättning att det inte går att avvärja angreppet på annat sätt. Den som på ovanstående grunder har dödat ett rovdjur ska snarast möjligt anmäla händelsen till länsstyrelsen.

Århuskonventionen

I betänkande 2013/14: MJU7 En hållbar rovdjurspolitik redovisades rättsläget vad gäller rätten att överklaga respektive rätten till prövning i domstol när det gäller beslut om skydds- och licensjakt som har fattats av en länsstyrelse. När det gäller frågan om rätten till domstolsprövning har Högsta förvaltningsdomstolen sedan dess beslutat att ge prövningstillstånd för att avgöra om ett beslut som är överprövat av Naturvårdsverket om licensjakt efter varg ska tas upp till prövning av domstol, trots att det enligt 58 § jaktförordningen inte får överklagas vidare (mål nr 312-15). Frågan är således under avgörande i domstol.

När det gäller frågan om vilka miljöorganisationer som har rätt att överklaga vissa miljörelaterade beslut kan noteras att dessa organisationer enligt 16 kap. 13 § miljöbalken ska ha minst 100 medlemmar eller på annat sätt visa att verksamheten har allmänhetens stöd. Det tidigare föreskrivna medlemsantalet om 2 000 medlemmar ändrades eftersom det av ett avgörande av EU-domstolen framgick att denna begränsning stod i strid med unionslagstift-

ningen (prop. 2009/10:184, bet. 2009/10:MJU24, rskr. 2009/10:353). I propositionen konstaterade den dåvarande regeringen att EU-domstolen särskilt hade framhållit att lokala miljöorganisationer ska ha tillgång till rättslig prövning. Regeringen bedömde att ett medlemsantal på 100 personer kunde ses som en lämplig utgångspunkt, medan ett krav på högre medlemsantal ansågs tveksamt i ljuset av EU-domstolens dom.

När det gäller skyddsjakt vid en attack från en björn, varg, järv eller lo har ovan redovisats att det är tillåtet att döda rovdjuret utan tillstånd från myndigheten om det är uppenbart att ett angrepp på tamdjuret är omedelbart förestående, om det finns skälig anledning att befara ett angrepp på tamdjuret och dödandet sker i omedelbar anslutning till att rovdjuret har angripit och skadat tamdjur eller om rovdjuret befinner sig inom inhägnat område avsett för skötsel av tamdjuret och det finns skälig anledning att befara ett angrepp där. Rovdjuret får dock bara dödas under förutsättning att det inte går att avvärja angreppet på annat sätt. I dessa akuta situationer hindras skyddsjakt således inte av möjligheten till överprövning.

Regeringen har aviserat att man internt inom Regeringskansliet ska utreda möjligheten till en transparent och rättssäker processgång för licensjaktbeslut som är förenlig med EU-rätten, samtidigt som besluten ska kunna vinna laga kraft innan jaktsäsongen börjar. Skälet är att beslut om licensjakt efter varg tagna av länsstyrelsen enligt jaktförordningen inte kan överklagas till domstol, vilket enligt regeringen är en beslutsgång som kritiseras.

Regional förvaltning

Bsluten om förvaltningen av rovdjur har i ökad omfattning delegerats från Naturvårdsverket till berörda länsstyrelser. Rovdjursförvaltningen är enligt 2 § förordningen (2009:1263) om förvaltningen av björn, varg, järv, lo och kungsörn indelad i tre rovdjursförvaltningsområden. För varje rovdjursförvaltningsområde finns ett samverkansråd för samverkan mellan länsstyrelserna i de län som ingår i förvaltningsområdet i frågor som rör förvaltningen av de stora rovdjuren. Samverkansrådets uppgift är att lämna förslag till miniminivåer (dvs. minsta antal föryngringar) till Naturvårdsverket för förekomsten av björn, varg, järv och lodjur i rovdjursförvaltningsområdet och i vart och ett av de län som ingår i området. Samverkansråden ska även, med beaktande av rovdjursförvaltningsplanerna och de fastställda miniminivåerna, utforma långsiktiga övergripande riktlinjer för rovdjursförvaltningen i rovdjursförvaltningsområdet.

Vid varje länsstyrelse finns en viltförvaltningsdelegation enligt förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer. Viltförvaltningsdelegationen är ett beslutande organ för samverkan i frågor som rör länets viltförvaltning. Viltförvaltningsdelegationerna ska bl.a. besluta om de övergripande riktlinjerna för viltförvaltningen inom länet, för licens- och skyddsjakt inom länet och för bidrag och ersättningar enligt viltskadeförordningen (2001:724). Vidare ska viltförvaltningsdelegationerna pröva frågor om godkännande av det

förslag till miniminivåer för förekomsten av björn, lo, varg och järv i länet som ska lämnas till samverkansråden. Dessutom ska viltförvaltningsdelegationerna pröva frågor om godkännande av rovdjursförvaltningsplanen för länet.

Syftet med viltförvaltningsdelegationerna är att uppnå acceptans för rovdjuren och åstadkomma ett regionalt ansvar och lokalt inflytande över rovdjursförvaltningen. De är därför sammansatta av representanter för olika intressen. Utöver ordföranden, som är landshövdingen, består en viltförvaltningsdelegation av företrädare för olika samhällsintressen och fem politiskt valda ledamöter. De politiska ledamöterna utses efter förslag av landstinget. De politiker som ingår i varje viltförvaltningsdelegation ska företräda allmänintresset och förstärka det lokala och regionala inflytandet. I de län där det finns en rennäringssdelegation ska en av de politiska företrädarna utses efter samråd med Sametinget. Övriga ledamöter representerar intressena jakt och viltvård, naturvård, friluftsliv, markägare och brukare, lokalt näringsliv och turism, skogsnäringen och trafiksäkerhet samt arbetet mot illegal jakt. I län där det finns yrkesfiske, fåbodbruk eller rennäring ska även dessa intressen vara representerade. Enligt uppgift avser regeringen att utvärdera de regionala viltförvaltningsdelegationerna. Utvärderingen planeras att omfatta hur väl delegationerna fyller sin funktion, sammansättningen av delegationerna med fokus på balansen mellan olika intressen samt förutsättningarna för delegationerna att klara ett effektivt och rättssäkert beslutsfattande.

Som inledningsvis påpekades har besluten om förvaltningen av rovdjur i ökad omfattning delegerats från Naturvårdsverket till berörda länsstyrelser. Naturvårdsverket får enligt 24 a § i jaktförordningen (1987:905) överlämna till länsstyrelsen att besluta om skyddsjakt efter björn, varg, järv, lo och kungsrör. Samma bedömning av möjlighet till annan lämplig lösning, av skadans art och av om gynnsam bevarandestatus för arten påverkas ska göras oavsett om det är Naturvårdsverket eller länsstyrelsen som är ansvarig myndighet. Naturvårdsverket får även överlämna att besluta om licensjakt efter björn, varg, järv och lo till länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde, under förutsättning att antalet föröngingar för arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiger de fastställda miniminivåerna. Förutsättningen för att licensjakt efter björn, varg, järv och lo ska kunna tillåtas är också, oavsett vilken myndighet som fattar beslutet, att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Naturvårdsverket delegerade i juni 2014 rätten att besluta om skyddsjakt efter björn, varg och lo till samtliga länsstyrelser i Sverige utom till Länsstyrelsen i Gotlands län. Delegeringen gäller t.o.m. den 30 juni 2015. I oktober 2014 delegerade Naturvårdsverket även rätten att fatta beslut om licensjakt efter varg till länsstyrelserna i följande län: Dalarna, Gävleborg, Stockholm, Värmland, Västmanland, Västra Götaland, Uppsala och Örebro. Delegeringen gäller t.o.m. den 15 februari 2017.

När det gäller frågor om hur länsstyrelserna och viltförvaltningsdelegationerna handlägger ärenden mot enskilda bör uppmärksammas att förvaltningsmyndigheterna utövar sin verksamhet självständigt under författningarna. Landsbygdsministern underströk i interpellationssvaret 2014/15:209 den 27 januari 2015 att det är olämpligt att ett statsråd har synpunkter på hur en myndighet hanterar ärenden. Utgångspunkten är att ansvariga myndigheter följer den gällande lagstiftningen. Landsbygdsministern ansåg att det är positivt att jakten på varg är regionaliserad och betonade att han har fullt förtroende för de myndigheter som hanterar frågorna.

I betänkandet om en hållbar rovdjurspolitik framhöll utskottet att förvaltningsplanerna ska vara de centrala och regionala verktygen för den praktiska förvaltningen av rovdjuren. Därmed ska de också vara de adaptiva verktygen för att nå det övergripande och långsiktiga målet att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. Utskottet ansåg att en förutsättning för en framgångsrik hållbar rovdjursförvaltning är att det finns väl utvecklade förvaltningsplaner som säkrar att förvaltningen styr mot de mål som satts upp. Förvaltningsplanerna är lika viktiga som klara mål för att tydliggöra hur förvaltningen praktiskt ska gå till och är en förutsättning för att åstadkomma den långsiktighet och förutsägbarhet som efterfrågas av alla berörda intressegrupper.

Det kan även framhållas att Naturvårdsverket enligt sitt regleringsbrev för 2015 ska genomföra en översyn av viltförvaltningen, inklusive förvaltningen av rovdjur, som ska resultera i en övergripande strategi för svensk viltförvaltning. Strategin ska innehålla en övergripande vision, mål och delmål för det ansvar som Naturvårdsverket har som central myndighet för frågor om vilt, rovdjur och jakt samt en handlingsplan för att förbättra kapaciteten att samordna och vägleda länsstyrelsernas arbete med vilt- och rovdjursförvaltning. Uppdraget ska redovisas till Näringsdepartementet senast den 30 juni 2015.

När det gäller frågan om ersättning för att utföra den skydds jakt som man ansökt om anfördes i propositionen om en hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191) att huvudregeln även fortsättningsvis bör vara att sökanden genomför och bekostar beviljad skydds jakt. Länsstyrelsen bör på samma sätt som i dag få göra avsteg från det. Den dåvarande regeringen ansåg att en ordning där länsstyrelsens personal ska ombesörja skydds jakt på annans mark strider mot den jaktliga tradition som råder i landet, där jakträtten är kopplad till en nyttjanderätt av marken. Det är inte statens ansvar att utföra skydds jakt annat än när sådan jakt har initieras av en myndighet. Däremot kan staten vara sökanden behjälplig i viss mån. Svenska jägareförbundet har ett statligt uppdrag att bistå myndigheterna med råd och förslag till åtgärder i det praktiska genomförandet av skydds jakt och andra förebyggande åtgärder. Förbundets kunskaper bör kunna användas vid utformning av skydds jakt, men det är de lokala jägarna som även fortsättningsvis bör vara ansvariga för jaktens bedrivande. Verkställighet av skydds jakt bör därför som huvudregel ombesörjas av

den som har ansökt om skyddsjakten. I propositionen påpekas dock att det finns omständigheter som talar för att länsstyrelsen – i likhet med vad som redan sker – bör kunna bidra med medel och bistå med verkställighet i vissa fall. Det kan exempelvis handla om skyddsjakt efter stora rovdjur i väglöst land, skyddsjakt efter sådana arter som järv och varg samt björnhonor med ungar, där det i dag kan saknas beprövade jaktmetoder eller då det finns omständigheter som gör att besluten måste genomföras särskilt skyndsamt. I första hand bör dock skyddsjaktsbesluten utformas på ett sådant sätt att relevanta hjälpmedel vid jakt får användas och att utomstående jägare i görligaste mån kan anlitas.

I sammanhanget kan också framhållas att riksdagen genom målen för rovdjursförvaltningen och genom jaktlagen har slagit fast riktlinjerna för rovdjurspolitiken. Genom jaktförordningen har regeringen preciserat dessa riktlinjer. Vidare har Naturvårdsverket, såsom den centrala myndighet som är ansvarig för rovdjursfrågor, under våren 2012 tagit fram riktlinjer för beslut om skyddsjakt (rapport 6568). Riktlinjerna utgår från jaktlagstiftningen och innehåller tolkningar och rekommendationer som ska ge stöd för länsstyrelserna vid beslut om skyddsjakt. Utskottet bedömde i betänkandet om en hållbar rovdjurspolitik (2013/14: MJU7) att länsstyrelserna är väl skickade att bedöma frågor om skyddsjakt och bör kunna besluta självständigt i dessa frågor i länet.

Avslutningsvis kan påminnas om det uppdrag som Naturvårdsverket har fått att se över viltförvaltningen och att ta fram en handlingsplan för att förbättra kapaciteten att samordna och vägleda länsstyrelsernas arbete med vilt- och rovdjursförvaltning.

Ersättningsfrågor

Som ovan beskrivits godkände riksdagen att det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken ska vara att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. Riksdagen godkände även mål för de nämnda rovdjursstammarna med bl.a. referensvärden för populationsstorlek och utbredningsområde. Toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur skulle vara maximalt 10 procent räknat på samebyns faktiska renantal.

Den förra regeringen gav i april 2014 SLU i uppdrag att kartlägga hur angrepp av stora rovdjur påverkar landsbygdsföretagens hela ekonomi, inklusive indirekta kostnader. För lantbruksföretag med inriktning mot mjölk-, får- och nötköttsproduktion, fäbodbruk och biodling ska SLU föreslå en ersättningsmodell som syftar till att kompensera för de merkostnader som direkta och indirekta skador av ett angrepp av stora rovdjur medför. I uppdraget ingår även att analysera om, och i så fall under vilka omständigheter, bidrag bör lämnas för åtgärder som förebygger angrepp av rovdjur på hägnat vilt, biodling och liknande skadeutsatta verksamheter samt om ersättning bör lämnas för djur som har angripits av stora rovdjur inom vilthägn. SLU ska även utifrån de

möjligheter som finns att förebygga skador på hägnat vilt samt fisk- och biodlingar analysera under vilka omständigheter allvarlig skada av stora rovdjur och andra fredade rovdjur på sådan verksamhet bör förebyggas genom skydds-jakt. Slutredovisningen av uppdraget ska lämnas senast den 31 augusti 2015.

I en delredovisning av uppdraget i juni 2014 bedömde SLU att det är befogat att under en begränsad tid lämna ersättning för skada av rovdjur på hägnat vilt i syfte att få mer kunskap om omfattningen på skadorna. När denna kunskap har vunnits är i stället förebyggande åtgärder, såsom bidrag till komplettering av stängsel samt skydds jakt, att föredra framför ersättning för inträffade skador.

Vad gäller björnstammens predation på ren framfördes i propositionen om en hållbar rovdjurspolitik att skadorna är koncentrerade till en väl definierad tidsperiod (maj och juni) och till specifika kalvningsområden. De områden där det regelmässigt föds renkalvar är relativt begränsade i förhållande till björnens huvudsakliga utbredning. Den studie om björnens predation på ren som har utförts av SLU visar dock på en högre predation i dessa områden än vad man tidigare har haft kännedom om. Utskottet bedömde i betänkandet att en utökad skydds jakt i dessa områden under en begränsad tidsperiod kan antas ha liten påverkan på gynnsam bevarandestatus på björnstammen men samtidigt vara av stort värde för att begränsa skadorna på rennäringen (bet. 2013/14: MJU7).

Den dåvarande regeringen uppdrog den 15 november 2012 åt SLU att undersöka hur kalvning i hägn och områdesinriktad jakt efter björn i kalvningsområde för ren påverkar överlevnaden i renhjorden. Arbetet ska utföras i samverkan med Skandinaviska Björnprojektet. Av redovisningen ska en ekonomisk konsekvensanalys av åtgärden kalvning i hägn framgå och en analys av i vilken mån åtgärden kalvning i hägn kan rekommenderas andra samebyar. Därutöver ska ett förslag om kalvning i hägn som en stödberättigad åtgärd riktad till samebyar presenteras. I en delredovisning av uppdraget indikeras att kalvning i hägn har positiv effekt såväl när det gäller att skydda från predation som när det gäller det ekonomiska resultatet. Slutredovisningen av projektet ska lämnas till Näringsdepartementet senast den 15 december 2016.

När det gäller ersättningsnivåer kan redovisas att Sametinget enligt 4 § vilt-skadeförordningen (2001:724) lämnar ersättning för skador på ren som orsakas av varg, björn, järv, lo eller kungsörn. Enligt 5 § lämnas ersättning för skador som orsakas av björn och kungsörn om arterna förekommer inom en samebys betesområde. Ersättningen betalas ut utan ansökan. Av Sametingets regleringsbrev för anslaget 1:23 Främjande av rennäringen m.m. för 2015 framgår att förekomst av björn ersätts med högst 1 615 000 kronor och fördelas mellan de ersättningsberättigade samebyarna i förhållande till betesområdenas areal.

Avslutningsvis kan framhållas att regeringen har aviserat att man avser att öka anslagen för viltskydd samt att ge ett uppdrag till Jordbruksverket att utreda möjliga nya och effektivare skydds- och stödåtgärder i syfte att förebygga viltangrepp och viltskador på tamdjur och husdjur.

Utskottets ställningstagande

Den nya rovdjurspolitiken

Sverige har i modern tid aldrig haft så stora rovdjursstammar som i dag. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att föresatsen att bevara rovdjuren har lyckats. Utskottet vill i detta sammanhang betona att den nya rovdjurspolitik som beslutades hösten 2013 fyller en viktig funktion eftersom den möjliggör en balans mellan målet att bibehålla gynnsam bevarandestatus för de stora rovdjuren och hänsynen till de människor som lever och verkar i rovdjurstäta områden. Rovdjursangrepp på tamboskap och husdjur kan orsaka skada för enskilda lantbrukare och leda till otrygghet. Utskottet anser därför att regeringen bör säkerställa att det går att bedriva en ändamålsenlig skydds jakt kombinerat med ersättningar till dem som får sina tamdjur rivna och dödade av rovdjur. Det är angeläget att den tidigare beslutade rovdjurspolitiken ligger fast och att det genomförs en riktad selektiv jakt på varg. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motion 2014/15:2974 (C, M, FP, KD) yrkande 18. Motionerna 2014/15:1248 (M) yrkande 6, 2014/15:1276 (M), 2014/15:2024 (M), 2014/15:2977 (M) yrkande 2, 2014/15:1573 (C) yrkande 6, 2014/15:1797 (C) yrkande 1 och 2, 2014/15:2543 (C) yrkande 2 och 2014/15:1574 (KD) yrkande 2 lämnas utan vidare åtgärd mot bakgrund av vad som har anförts ovan.

Århuskonventionen

Utskottet anser att Århuskonventionen föreskriver viktiga principer för möjligheten att få ett brett samhälleligt deltagande i beslutsprocesser på miljöområdet. Beslut om miljön riskerar att fattas utan att det allmänna intresset eller kommande generationers intresse av att skydda och bevara miljön tas till vara, om inte förespråkare för dessa intressen kan komma till tals. Enligt utskottets mening leder väl belysta frågor till beslut som gagnar samhället i sin helhet bättre. Utveckling av rättspraxis leder dessutom till ett successivt mer stabilt rättsläge. Som ovan har påpekats förhindrar rätten att överklaga inte skydds jakt på enskilda initiativ när det finns en överhängande fara för rovdjursangrepp. Utskottet anser att de gränser för intresseorganisationers medlemsantal som föreskrivs i 16 kap. 13 § miljöbalken förefaller väl avvägda. Avslutningsvis noterar utskottet att Högsta förvaltningsdomstolen har gett prövningstillstånd för att avgöra vissa aspekter av Århuskonventionens tillämpning i nationell rätt. Mot bakgrund av det anförda avstyrks motion 2014/15:2977 (M) yrkande 5.

Regional förvaltning

De senaste åren har det skett en förskjutning av beslutsfattandet från Naturvårdsverket till länsstyrelserna i syfte att öka den regionala förankringen och därmed förbättra förutsättningarna för en samexistens mellan människor och rovdjur. Den regionala rovdjursförvaltningen bör enligt utskottets mening

även i fortsättningen vara kopplad till länen. Genom införandet av viltförvaltningsdelegationer har en del beslutsmakt flyttats över till detta organ, i vilket det sitter representanter för de politiska partierna, myndigheter och intresseorganisationer. Viltförvaltningsdelegationerna har beslutanderätt i övergripande frågor om viltförvaltningen, men det är inte tydligt definierat vad dessa övergripande frågor innebär. Utskottet anser därför att det borde göras en översyn av huruvida det är möjligt att förtydliga viltförvaltningsdelegationernas mandat och beslutanderätt samt om möjligt förstärka deras befogenheter som ett steg i arbetet med decentralisering och delegering av beslut. Således bör både rovdjursförvaltningens nuvarande regionala förankring och viltförvaltningsdelegationerna förstärkas. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2014/15:2977 (M) yrkande 4 och 2014/15:2543 (C) yrkande 3. När det gäller frågor om hur länsstyrelserna och viltförvaltningsdelegationerna bör agera vill utskottet understryka att förvaltningsmyndigheterna utövar sin verksamhet självständigt under författningarna. Det är inte riksdagens uppgift att föreskriva hur en förvaltningsmyndighet ska handlägga ärenden mot enskilda. Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionerna 2014/15:1336 (M), 2014/15:551 (C) och 2014/15:1573 (C) yrkande 2. Mot bakgrund av vad som har anförts ovan avstyrks även motionerna 2014/15:1516 (SD), 2014/15:1573 (C) yrkande 1 och 2014/15:2543 (C) yrkande 4.

Vad gäller länsstyrelsernas rätt att besluta om man ska ersätta den som har ansökt om skydds jakt för kostnader i samband med dennas utförande, instämmer utskottet i den bedömning som gjordes av den tidigare regeringen. Huvudregeln bör vara att sökanden genomför och bekostar den skydds jakt som har beviljats honom eller henne, men att länsstyrelsen ska ha rätt att göra avsteg från den. Mot bakgrund av det anförda finner utskottet inte skäl att föreslå någon åtgärd med anledning av motionerna 2014/15:2977 (M) yrkande 3, 2014/15:1573 (C) yrkande 4, 2014/15:1789 (C) och 2014/15:1574 (KD) yrkande 1. Motionerna avstyrks därmed.

Ersättningsfrågor

Som ovan redovisats utreder SLU för närvarande hur angrepp av stora rovdjur påverkar landsbygdsföretagens hela ekonomi. I uppdraget ingår att föreslå ersättningsmodeller. SLU har även i uppdrag att lämna ett förslag om kalvning i hägn som en stödberättigad åtgärd riktad till rennärningen. Utskottet vill uppmärksamma att regeringen har aviserat att man avser att öka anslagen för viltskydd och att ge ett uppdrag till Jordbruksverket att utreda möjliga nya och effektivare skydds- och stödåtgärder i syfte att förebygga viltangrepp och viltskador på tamdjur och husdjur. Mot bakgrund av det arbete som pågår på området föreslås ingen åtgärd med anledning av motionerna 2014/15:507 (S) och 2014/15:1573 (C) yrkande 3.

Säl och skarv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förvaltning av säl och skarv.

Motionerna

Ett antal motioner behandlar frågor kring säl och skarv. Enligt motion 2014/15:914 av Annicka Engblom m.fl. (M) bör en mer aktiv förvaltningspolitik för säl och skarv övervägas. De alltmer utbredda bestånden av gråsäl och skarv innebär att yrkesfisket får en ännu svårare situation att hantera. Även i motion 2014/15:1000 av Per-Ingvar Johnsson och Anders Åkesson (båda C) hänvisas till situationen för det kustnära fisket. I motionen förespråkas att allmän jakt på säl införs. I motion 2014/15:1950 av Krister Hammarbergh (M) yrkande 1 hävdas att om fiskets problem med sälskador ska kunna kontrolleras genom skydds jakt på säl bör även jakt på vikaresäl tillåtas. Enligt yrkande 2 i samma motion innebär det jaktförbud som råder i sälskyddsområdena att jakt på skadegörande sälar i anslutning till fiskeredskapen försvåras. I motion 2014/15:280 av Anders Åkesson och Anders W Jonsson (båda C) förespråkas att en allmän jakttid på skarv införs. Den stora ökningen av antalet skarvar har lett till omfattande klagomål om att skarvarna påverkar fiskbestånden negativt samt att de skapar olägenheter för friluftslivet och förstör skog och natur på de öar där fåglarna häckar. I motion 2014/15:2476 av Eva Lohman och Saila Quicklund (båda M) föreslås av samma skäl i stället att regeringen bör se över möjligheten till utökad skydds jakt på skarv.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

När det gäller frågan om säl får Naturvårdsverket enligt 23 a och 23 b §§ jaktförordningen (1987:905) besluta om skydds jakt på säl för att förhindra allvarlig skada på fiske eller egendom om det inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Enligt vad utskottet har erfarit fattar Naturvårdsverket årligen återkommande beslut om regional skydds jakt på gråsäl och knobbsäl. Vid specifika skadesituationer fattar verket beslut om skydds jakt på samtliga sälarter som finns i svenska vatten (gråsäl, knobbsäl och vikare). Den dåvarande regeringen gav i 2013 års regleringsbrev Naturvårdsverket i uppdrag att i samråd med bl.a. Havs- och vattenmyndigheten utreda förutsättningarna för och föreslå hur en eventuell licensjakt på säl bör utformas. Vidare skulle verket utreda och föreslå hur skydds jakten på säl kan effektiviseras i syfte att uppnå beslutad tilldelning. Naturvårdsverket redovisade regeringsuppdraget den 20 juni 2013 (NV-00327-13). I rapporten gör Naturvårdsverket bedömningen att licensjakt på säl under vissa förutsättningar kan införas. Vidare föreslår verket riktade informationsinsatser i samband med ett eventuellt införande av licensjakt på

säl i syfte att öka intresset att delta i säljakt. Enligt uppgift bereds förslaget för närvarande inom Regeringskansliet. Som anförs i en av motionerna är säljakt inte tillåten inom vissa områden. I den regionala skyddsjakten på gråsäl fredas områden som används för sälens beståndsovervakning. Vidare kan områden som skyddas enligt miljöbalken vara direkt eller indirekt fredade.

När det gäller frågan om att tillåta jakt på vikaresäl kan uppmärksammas att Havs- och vattenmyndigheten i en rapport från december 2014 (Sälpopulationernas tillväxt och utbredning samt effekterna av sälskador i fisket) konstaterar att vikaresälens tillväxthastighet förväntas försvagas ytterligare till följd av prognostiserade klimatförändringar. Vikaresälens kutar är beroende av att vistas i snögrottor i drivisfältet i Östersjön för att få skydd mot kyla och predatorer. I Rigabukten har kutdödligheten under den första levnadsmånaden varit nära 100 procent under ett flertal år på grund av att istäckets utbredning har varit mycket begränsat under de tre senaste decennierna, vilket medfört ett stagnerande eller vikande populationstal.

Från och med 2012 handläggs den del av viltskadeanslaget som berör skador orsakade av säl av Havs- och vattenmyndigheten. Myndigheten fördelar anslaget till de berörda länsstyrelserna som i sin tur fördelar medlen till de enskilda fiskarna. Under 2014 betalade Havs- och vattenmyndigheten ut ca 16 miljoner kronor från anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. för att förebygga och åtgärda skador av säl. Ersättningen beräknas på rapporterade sälskador från fiskarnas loggböcker och infiskat värde, dvs. hur stor del av länets fiskevärde som är skadedrabbat.

När det gäller frågan om skarv kan konstateras att allmän jakt på skarv inte är tillåten till följd av fågeldirektivet. Enligt direktivet finns dock vissa möjligheter till undantag från reglerna, och länsstyrelsen kan enligt jaktförordningen (1987:905) besluta om skydds jakt på skarv. Under 2013 har EU-kommissionen presenterat en vägledning om hur skydds jaksbestämmelsen i fågeldirektivet kan tillämpas när det gäller skarv (Great cormorant – Applying derogations under Article 9 of the Birds Directive 2009/147/EC). Vidare tog Naturvårdsverket i samråd med Havs- och vattenmyndigheten och efter samråd med länsstyrelserna, övriga berörda myndigheter och organisationer i februari 2014 fram en nationell förvaltningsplan för skarv. I förvaltningsplanen görs bedömningen att skarven har en gynnsam bevarandestatus och att skador på fisket i möjligaste mån bör förebyggas genom redskapsutveckling, utveckling av skrämelmetoder och genom skydds jakt. Förvaltningsplanen ska bl.a. fungera som en vägledning för länsstyrelserna i den regionala förvaltningen av skarv samt för handläggning av skydds jaksansökningar avseende arten. Som har redovisats under avsnittet om naturvårdsdirektiven har EU-kommissionen tagit initiativ till en utvärdering av art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det bedrivs en omfattande skydds jakt såväl på säl som på skarv. När det gäller skyddsjakten på skarv finns vägledning såväl från EU-kommissionen som genom Naturvårdsverkets förvaltningsplan för skarv. Vad gäller säl finns särskilda medel anslagna för att förebygga och ersätta skador av säl. Mot bakgrund av det anförda är utskottet inte berett att förorda några initiativ utan föreslår att motionerna 2014/15:914 (M), 2014/15:1950 (M) yrkandena 1 och 2, 2014/15:2476 (M), 2014/15:280 (C) och 2014/15:1000 (C) lämnas utan vidare åtgärd.

Artskydd m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller ett motionsyrkande om att arbetet med biologisk mångfald behöver stärkas. Övriga motionsyrkanden om artskydds-brott, lantraser och invasiva arter avslås.

Jämför reservationerna 14 (M, C, V, FP, KD) och 15 (SD).

Motionerna

Artskydd

I partimotion 2014/15:2460 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8 framhålls att arbetet med biologisk mångfald behöver stärkas, exempelvis genom att konkreta åtgärder vidtas. I dag dör arter ut i en hastighet som kan vara tusen gånger snabbare än den naturliga. Orsaken är att mänskliga aktiviteter förstör växternas och djurens livsmiljöer. Enligt yrkande 9 är det viktigt att ekosystemtjänster värderas utifrån den nytta som de bidrar med, att lagstiftningen om artskydds brott i Sverige stärks och att det internationella samarbetet för att bekämpa handeln med hotade arter prioriteras. I motion 2014/15:2455 av Johan Hedin (C) yrkande 4 påpekas att polis och åklagare måste prioritera artskydds brott på ett annat sätt än vad som hittills har skett. Den illegala handeln med fridlysta växter och djur är i dag mer omfattande än någonsin, och läget för elefanter och noshörningar är akut. För att vi ska kunna rädda känsliga djurarter och förhindra terroristverksamhet bör regeringen verka för att konventionen om internationell handel med utrotningshotade djur och växter (Cites) får ett tydligare mandat att agera mot handeln med utrotningshotade djur och att dess verksamhet och organisation tydliggörs och effektiviseras (yrkande 8). Enligt motion 2014/15:1743 av Elin Lundgren (S) borde regeringen verka för att stoppa användningen av utrotningshotade djur i reklam inom EU. Av Cites-konventionen framgår tydligt att utrotningshotade djur inte ska användas i kommersiellt syfte. I motion 2014/15:2455 av Johan Hedin (C) yrkande 3 efterfrågas en ökad information till allmänheten om konsekvenserna av att

köpa en souvenir utomlands som kan ha ett ursprung i illegalt handlade djurarter.

Lantraser

I motion 2014/15:2787 av Anders Forsberg m.fl. (SD) uppmärksammas behovet av insatser för att rädda hotade svenska lantraser från utrotning. De svenska lantraserna har långa anor i Sverige och är levande kulturbärare av vår historia. Dessutom har många lantraser unika egenskaper som är värda att bevara. I motion 2014/15:2357 av Daniel Bäckström och Lena Ek (båda C) påtalas att den nordsvenska hästen är en av de få inhemska hästraserna. Mer behöver göras för att stärka den nordsvenska hästens förutsättningar i Sverige. Exempelvis kunde en nationell utvecklingsstrategi trygga den nordsvenska brukshästens fortlevnad och användbarhet.

Invasiva arter

Enligt motion 2014/15:884 av Tuve Skånberg (KD) behöver länsstyrelserna utarbeta en aktionsplan för att utrota den kraftigt giftiga jättelokan i Sverige. Årligen rapporterar tidningarna om svåra frätolyckor, inte minst hos barn, förorsakade av jättelokan. Dessutom är växten kraftigt invasiv, och annan vegetation trängs undan medan jättelokan breder ut sig.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Artskydd

Regeringen framhåller i budgetpropositionen (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20) att arter för närvarande utrotas i en omfattning som saknar motstycke i mänsklig-
hetens historia. Regeringen aviserar därför en tydlig ambitionshöjning för att nå miljö kvalitetsmålen som innefattar biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Sverige ska enligt regeringen även ha en hög ambition i arbetet med dessa frågor inom EU och internationellt.

Den förra regeringen beslutade om tio etappmål om biologisk mångfald inom det svenska miljömålssystemet. Regeringen redovisar i budgetpropositionen att etappmålet om hotade arter och naturtyper innebär att åtgärdsprogram för att nå gynnsam bevarandestatus för sådana hotade arter och naturtyper som inte kan säkerställas genom pågående åtgärder för hållbar mark- och vattenanvändning och befintligt områdesskydd ska vara genomförda eller under genomförande senast 2015. Etappmålet bedöms kunna nås med avseende på att de åtgärdsprogram som planerats kommer att vara fastställda och under genomförande senast 2015. Regeringen framhåller att man avser att noga följa myndigheternas arbete med åtgärdsprogram och vid behov vidta åtgärder för att detta etappmål ska nås.

Ett annat etappmål är målet om betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster. Målet innebär att betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster ska vara allmänt känd senast 2018. Till dess

ska även värdet av ekosystemtjänster integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samhället. Den tidigare regeringen gav i augusti 2014 i uppdrag åt Naturvårdsverket att genomföra en kommunikationssatsning om ekosystemtjänster under perioden fram till den 10 december 2017. Det övergripande målet med kommunikationssatsningen är att öka förståelsen för den biologiska mångfaldens och ekosystemtjänsternas värden och deras betydelse i samhället samt att detta i möjligaste mån ska bidra till att öka måluppfyllelsen för de berörda miljö kvalitetsmålen. I kommunikationsinsatserna ingår även att bidra till utvecklingen av vägledning till centrala myndigheter, länsstyrelser och kommuner. Naturvårdsverket ska ha som utgångspunkt att kommunikationen riktas mot ett begränsat antal svenska aktörer som i sin tur kan kommunicera budskapen vidare. Uppdraget ska slutredovisas till Miljö- och energidepartementet senast den 31 januari 2018. Uppdraget ska delredovisas senast den 1 oktober 2015 och den 1 oktober 2016.

I proposition 2013/14:141 redovisade den dåvarande regeringen en strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Strategin består av etappmål och insatser för biologisk mångfald, ekosystemtjänster och hållbar markanvändning. I propositionen föreslogs en ändring i miljöbalken gällande biotopskyddet och ändringar i skogsvårdslagen (1979:429). Riksdagen biföll propositionen i juni 2014 (prop. 2013/14:141, bet. 2013/14: MJU27, rskr. 2013/14:359).

Regeringen framhåller i budgetpropositionen (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20) att fungerande ekosystem och ekosystemtjänster utgör en bas för samhällsekonomin och för välfärden. Regeringen påtalar att det i ovan nämnda proposition om en strategi för biologisk mångfald tas ett grepp som berör allt från skydd av mark och hav, insatser för hotade växt- och djurarter, kunskap om genetisk mångfald samt natur- och kulturmiljö hänsyn i brukandet till ökat samarbete med näringslivet. Förslagen i propositionen bidrar, om än i otillräcklig grad, till att nå de svenska miljö kvalitetsmålen, generationsmålet, målen i EU:s strategi för biologisk mångfald till 2020 samt målen inom konventionen för biologisk mångfald (CBD).

När det gäller Citeskonventionen kan följande redovisas. Konventionen begränsar handeln av de arter som tas upp i bilagorna till konventionen. Regleringen gäller för handel inom och mellan de länder som anslutit sig till konventionen. Konventionens medlemsländer träffas på partsmöten vartannat eller vart tredje år och förhandlar om justeringar beträffande konventionstexten och vilka arter som listas. Mellan konferenserna arbetar ett antal permanenta kommittéer. Citeskonventionens sekretariat administreras av FN:s miljöprogram (UNEP) och är samordnande och rådgivande. Medlemsländerna till konventionen beslutade på partsmötet i mars 2013 om nya åtgärder mot tjuvjakt och illegal handel. Detta integrerades även i konventionstexten. Kontrollen av att reglerna efterlevs, dvs. verkställigheten, sker framför allt genom Internationella konsortiet för att bekämpa artskydds brott (ICCWC). Konsortiets fokus är att samordna internationellt utbyte av information och underrättelser, samordna verkställighetsåtgärder och arbeta för att stärka kapaciteten på området.

Den ökade omfattningen av olaglig handel med vilda djur och växter har lett till ökad politisk uppmärksamhet. Den 7 februari 2014 presenterade EU-kommissionen ett meddelande om en EU-strategi mot olaglig handel med vilda djur och växter, KOM(2014) 64. Regeringen påpekar i budgetpropositionen (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20) att arbetet inom EU med att ta fram en strategi mot olaglig handel med vilda djur och växter innebär att myndigheter i Sverige, såsom Rikspolisstyrelsen, Tullverket och Kustbevakningen, kommer att påverkas med anledning av att åtgärder mot gränsöverskridande kriminalitet är ett av strategins insatsområden. Regeringen framhåller också att man avser att verka för att stärka skyddet för arter som hotas på grund av handel och smuggling och konstaterar att flera miljöbrott, däribland artskyddsbrott, har koppling till organiserad gränsöverskridande brottslighet.

När det gäller arbetet mot artskyddsbrott kan slutligen redovisas att den tidigare regeringen i juni 2014 gav Jordbruksverket i uppdrag att utreda och redovisa förslag till åtgärder för att dels förebygga artskyddsbrott, dels stärka och samordna berörda myndigheters arbete mot sådana brott. Uppdraget ska utföras i samarbete med Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Kustbevakningen, Tullverket, länsstyrelserna, Statens veterinärmedicinska anstalt, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Naturhistoriska riksmuseet. Myndigheterna ska även ta fram en nationell handlingsplan för arbetet med efterlevnad och tillsyn i Sverige av Citeskonventionens krav. I den mån författningsändringar krävs för att underlätta arbetet mot artskyddsbrott ska sådana förslag lämnas. Uppdraget ska redovisas senast den 18 december 2015.

Lantraser

När det gäller frågan om att bevara svenska lantraser kan inledningsvis noteras att utskottet nyligen har behandlat frågor om stöd till fäbodbruket och hästsektorn i betänkandet om landsbygdspolitik (bet. 2014/15: MJU5). Utöver vad som anförs där kan konstateras att miljömålet Ett rikt odlingslandskap har som delmål att husdjurens lantraser och de odlade växternas genetiska resurser ska vara hållbart bevarade. Enligt uppgift från Regeringskansliet behöver antalet individer i avel för ett flertal raser ökas för att den genetiska variationen ska behållas inom varje ras och för att delmålet som berör husdjuren ska uppnås. Regeringskansliet uppger vidare att utvärderingar regelbundet sker av delmålet för att säkra att det uppfylls. Det är huvudsakligen Jordbruksverket som arbetar med detta tillsammans med de berörda rasföreningarna.

Jordbruksverket har, tillsammans med flera intresseorganisationer, tagit fram en nationell handlingsplan för en långsiktigt hållbar förvaltning av svenska husdjursgenetiska resurser. Ansvaret för att uppnå en hållbar förvaltning vilar enligt Regeringskansliet på många aktörer, såsom lantbrukare och djurägare, ideella föreningar, avelsorganisationer, djurparker och museer, utbildningsäten, forskare, myndigheter och politiska organ. Att uppnå samverkan mellan dessa aktörer och samordning av de olika aktörernas insatser har

avgörande betydelse för möjligheten att uppnå målet att säkerställa de husdjursgenetiska resurserna för framtiden. I handlingsplanen ingår därför ansvarsfördelning och ökad samordning mellan olika aktörer kring de insatser som ska genomföras.

Enligt årets regleringsbrev ska Jordbruksverket samverka med Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket kring kartläggning och övervakning av genetisk mångfald hos vilda och domesticerade växter och djur inom de areella näringarna. Jordbruksverkets roll är därvid begränsad till jordbrukets och vattenbrukets växter och djur. Naturvårdsverket ska i sin tur redovisa insatser för kartläggning och övervakning av genetisk mångfald hos vilda växter och djur, samt samverka med berörda myndigheter kring kartläggning och övervakning av genetisk mångfald hos vilda och domesticerade växter och djur. Vidare har Jordbruksverket fått i uppdrag att, i samverkan med bland andra Institutet för språk och folkminnen, Riksantikvarieämbetet och Sametinget, under 2015–2018 främja ett levande och dynamiskt kulturarv kopplat till mat- och livsmedelsframställning. Myndigheterna ska tillsammans synliggöra, tillvarata och utveckla bl.a. traditionell kunskap, mångfald av växtsorter och husdjursraser, kulturmiljöer och landskap. Uppdraget ska genomföras i nära dialog med de berörda aktörerna och ta sin utgångspunkt i befintliga samarbetsstrukturer. Uppdraget ska delredovisas av Jordbruksverket senast den 5 maj 2017 och slutredovisas senast den 26 april 2019.

Invasiva arter

När det gäller den invasiva arten jättelokan kan inledningsvis noteras att regeringen enligt budgetpropositionen (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20) välkomnar den nya EU-förordningen 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter, som trädde i kraft i januari 2015. Förordningen innebär åtaganden för Sverige att upprätta handlingsplaner, inrätta övervakningssystem och vidta utrotningsåtgärder mot sådana arter. Med anledning av den nya EU-förordningen fick Naturvårdsverket i regleringsbrevet för budgetåret 2014 i uppdrag att revidera den nationella strategin och handlingsplanen för främmande arter och genotyper. Uppdraget redovisades till Miljö- och energidepartementet i december 2014 (Naturvårdsverkets rapport 5910). Naturvårdsverket konstaterar i redovisningen att de åtgärder som förordningen kräver är kopplade till den förteckning över invasiva främmande arter av unionsbetydelse som ska tas fram av kommissionen. Ett förslag till förteckning ska finnas senast den 2 januari 2016. Samtidigt betonar verket att fortsatt arbete behöver bedrivas mot de invasiva arter som inte omfattas av EU-förordningen men som utgör eller kommer att utgöra ett potentiellt nationellt hot mot den biologiska mångfalden och relaterade ekosystemtjänster i Sverige.

Av Jordbruksverkets föreskrift om bekämpning av jättelokan (SJVFS 1998:31) framgår att i områden där kommunen, eller länsstyrelsen efter sam-

råd med kommunerna i länet, har upprättat en bekämpningsplan för bekämpning av jättelokan kan länsstyrelsen som ett led i bekämpningen besluta om vilka åtgärder en fastighetsägare eller nyttjanderättshavare ska vidta för att bekämpa jättelokan på sin fastighet. Sådant beslut får fattas i enlighet med bekämpningsplanen bl.a. i områden där det är påkallat av allmänt intresse eller för att hindra spridning till andra fastigheter.

Utskottets ställningstagande

Artskydd

I dag dör arter ut i en hastighet som kan vara tusen gånger snabbare än den naturliga. Orsaken är att mänskliga aktiviteter förstör växternas och djurens livsmiljöer. Utskottet välkomnar den ambitionshöjning som regeringen aviserar när det gäller arbetet med biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det är angeläget att arbetet sker såväl nationellt som inom EU och internationellt. Utskottet anser också att den mer allmänt hållna strategin för biologisk mångfald (prop. 2013/14:141) behöver fyllas med konkreta åtgärder. Vidare kan framhållas att Naturvårdsverkets arbete med att öka förståelsen för den biologiska mångfaldens och ekosystemtjänsternas betydelse i samhället är ett steg på vägen för att dessa värden i större utsträckning ska genomsyra de beslut som fattas i samhället.

Arbetet mot artskyddsbrott är också mycket angeläget, och utskottet konstaterar med tillfredsställelse att åtgärder vidtas globalt genom Citeskonventionen och genom Internationella konsortiet för att bekämpa artskyddsbrott (ICCWC), på EU-nivå genom arbetet med strategin mot olaglig handel med vilda djur och växter och nationellt genom Jordbruksverkets uppdrag att förebygga artskyddsbrott och att samordna berörda myndigheters arbete mot sådana brott. Mot bakgrund av det omfattande arbete som pågår med att bevara den biologiska mångfalden och att förhindra artskyddsbrott kan motionerna 2014/15:1743 (S), 2014/15:2455 (C) yrkande 3, 4 och 8 samt 2014/15:2460 (C) yrkande 9 lämnas utan vidare åtgärd. Utskottet vill ändå i detta sammanhang understryka vikten av att arbetet med biologisk mångfald stärks och att konkreta åtgärder vidtas. Detta bör ges regeringen till känna. Därmed tillstyrks motion 2014/15:2460 (C) yrkande 8.

Lantraser

Som ovan beskrivits görs flera olika typer av insatser från samhällets sida för att bevara de svenska lantraserna. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motionerna 2014/15:2787 (SD) och 2014/15:2357 (C) kan lämnas utan vidare åtgärd.

Invasiva arter

När det gäller åtgärder för att förhindra spridning av jätteloka konstaterar utskottet att det redan i dag finns möjlighet för länsstyrelserna att besluta om

bekämpningsåtgärder. Vidare pågår ett EU-gemensamt arbete för att bekämpa främmande invasiva arter. Mot bakgrund av det anförda kan motion 2014/15:884 (KD) lämnas utan vidare åtgärd.

Allemansrätten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om allemansrätten.
Jämför reservation 16 (SD).

Motionerna

I ett antal motioner efterfrågas en översyn av allemansrätten. Enligt motion 2014/15:2832 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 bör regeringen tillsätta en utredning för att se över hur kommersiella intressen bör regleras inom allemansrätten och för att fastslå allemansrättens rättsliga ställning inom svensk rättsordning. Allemansrätten regleras endast översiktligt i lag och bygger därutöver främst på sedvanerätt. Motionärerna anser att det borde finnas en särskild lag för allemansrätten så att både privatpersoner och juridiska personer kan fortsätta att ha tillgång till naturen utan att skada den eller att enskilda markägares påverkas negativt. Även i motionerna 2014/15:1083 av Gunilla Nordgren (M) och 2014/15:1345 av Anders Ahlgren och Daniel Bäckström (båda C) framhålls att allemansrätten behöver moderniseras. Det bör anges när man har rätt att nyttja någon annans mark gratis, liksom när ersättning ska regleras genom avtal mellan markägaren och de kommersiella aktörerna. På liknade sätt lyfts kommersiellt nyttjande av allemansrätten fram i motion 2014/15:2622 av Lotta Olsson (M). Enligt motionärerna är det viktigt att det finns både bärplocknings- och upplevelseindustri, men att det inte är självklart att nyttjandet ska vara gratis för näringsidkare. Det kan inte vara rimligt att värdet av skog och natur fritt kan exploateras utan att markägare vare sig blir tillfrågade eller ersatta.

I motion 2014/15:1219 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) påpekas att markägare står maktlösa när oseriösa företag bussar in människor på ägarens mark för att plocka bär i stor skala. Det är svårt, dyrt och tidsödande för en markägare att få myndigheterna att agera om människor slagit läger på fastigheten under längre tid. Förenklade regler behövs för att kunna avhysa människor som olagligen har bosatt sig på någon annans mark så att polisen kan agera snabbt. Regelverket kring ersättning för de skador som storskalig bärplockning eller olovliga läger medför för markägaren bör också ses över.

I motion 2014/15:2383 av Saila Quicklund (M) uppmärksammas i stället att statliga myndigheter inte bör kunna ta ut avgifter för nyttjande av dess mark som sker inom allemansrättens ramar. Det vore problematiskt för både idrotts-

och friluftslivet om man tvingades vidta rättsliga åtgärder för att hävda allemansrätten. Därför borde det skrivas in i samtliga regleringsbrev för myndigheter som äger eller förvaltar mark att ersättning inte kan krävas om marken nyttjas inom allemansrättens ram.

Regeringen bör enligt motion 2014/15:1911 av Krister Hammarbergh (M) initiera en bred informationskampanj om allemansrätten, dess historiska grund och hur den ska tolkas och förstås i vår samtid. I dag är det många som inte vet vilka begränsningar som också följer av allemansrätten. Ett sådant arbete bör ske tillsammans med de organisationer och intressegrupper – t.ex. bärföretag, jordägare, natur- och miljöorganisationer samt jakt- och fiskeorganisationer – som alla har ett gemensamt intresse av att värna allemansrätten i framtiden. I motion 2014/15:1986 av Cecilia Magnusson och Saila Quicklund (båda M) yrkande 4 efterfrågas ett kunskapscenter för utbildning i och utveckling av allemansrätten. Sveriges Friluftsliv, folkbildningen och studieförbunden borde gemensamt samarbeta för att öka kunskapen om den svenska allemansrätten.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

När det gäller frågor om allemansrätten kan det inledningsvis nämnas att friluftsliv är ett allmänt intresse. Staten har ett ansvar för att skapa förutsättningar för ett rikt och varierat friluftsliv och för att försäkra tillgången och förbättra tillgängligheten till naturen. Det är viktigt att det finns attraktiva och upplevelserika natur- och kulturmiljöer i alla delar av landet, inte minst i närheten av tätorterna. Friluftslivet har också stor betydelse för samhället i stort, främst för en hållbar regional tillväxt, landsbygdsutveckling och förbättrad folkhälsa. Riksdagen antog i december 2010 mål för friluftslivspolitikerna (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37, rskr. 2010/11:38). Friluftslivspolitikens övergripande mål är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv, där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet till naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö.

Med anledning av ovannämnda proposition tillkännagav riksdagen att regeringen skulle komplettera det övergripande målet för friluftslivspolitikerna med ett antal mätbara mål. Den dåvarande regeringen överlämnade därför i slutet av 2012 en skrivelse om mål för friluftspolitikerna till riksdagen (skr. 2012/13:51, bet. 2012/13:KrU4, rskr. 2012/13:278). I skrivelsen redovisades mätbara mål för friluftslivspolitikerna och redogjordes för de satsningar som har gjorts för att utveckla dessa mål. Dessutom redogjordes för den dåvarande regeringens syn på det framtida arbetet med utveckling och uppföljning av målen för friluftslivspolitikerna. I skrivelsen anfördes bl.a. att Naturvårdsverket i samråd med Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Sametinget, Boverket, markägareorganisationer, friluftslivsorganisationer och naturturistnäringen bör utarbeta kanaler för att underlätta dialog och kontakter mellan bl.a. företag, ideella organisationer, myndigheter, markägare och samebyar.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om allemansrätten och dess påverkan på äganderätten, senast i betänkande 2013/14: MJU27 där följande anfördes. Allemansrätten är inskriven i 2 kap. 15 § regeringsformen. Allemansrätten behandlas även i 7 kap. 1 § miljöbalken. Allemansrätten är den begränsade rätt som var och en har att använda någon annans fastighet, framför allt genom att – åtminstone till fots – färdas över den och att under en kortare tid vistas på den. Nyttjandet får inte gå så långt att fastighetens ägare (eller någon annan med särskild rätt till fastigheten, t.ex. en nyttjanderättshavare) lider nämnvärd olägenhet eller ekonomisk skada. Utskottet konstaterade att ett organiserat kommersiellt utnyttjande av allemansrätten, t.ex. av reseföretag, kan medföra störningar. Ett sådant utnyttjande är i och för sig tillåtet även utan markägarens medgivande men kan förbjudas om det blir för intensivt. I motiven till miljöbalken (prop. 1997/98:45 del I s. 302) anføres att det är tveksamt om en organisatör ska få utnyttja en fastighet kommersiellt och mer eller mindre permanent utan ägarens tillstånd. Sådana rådighetsfrågor behandlas dock inte i miljöbalken utan bör enligt motiven som tidigare lösas i rättspraxis. Generellt gäller att arrangemang av någon betydelse inte bör ske utan markägarens medgivande men att det för förbud rimligen bör fordras att man kan befara skada eller olägenhet för markägaren. I ett rättsfall (NJA 1996 s. 495) fann Högsta domstolen att ett företag som ordnat organiserad försränning hade utnyttjat en fastighet för intensivt. Eftersom utnyttjandet hade medfört avsevärda skador och olägenheter fann Högsta domstolen att organisatören saknade rätt att utan medgivande av fastighetsägaren arrangera eller på annat sätt medverka till den organiserade försränningen. Utskottet noterade att organiserat friluftsliv även kan utlösa en skyldighet att göra en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, om verksamheten kan medföra skada på naturmiljön. Ett arrangerande företag kan även enligt allmänna regler bli skadeståndsskyldigt för en skada på fastigheten om företaget eller dess anställda exempelvis brustit i hänsyn till markägaren vid sin planering eller gett felaktig eller otillräcklig information till deltagarna om deras skyldigheter enligt allemansrätten (jfr 2 kap. 1 § och 3 kap. 1 § skadeståndslagen).

I budgetpropositionen anför regeringen att allemansrätten är en unik möjlighet för alla att kunna vistas i naturen och att den ska värnas (prop. 2014/15:1 utg.omr. 23). Regeringen framhåller dock att en ökad dialog mellan företag som verkar i naturmark och markägare behövs och att tillsyn av företag som verkar i naturmark kan klargöra att allemansrätten innebär rättigheter och skyldigheter.

Vad gäller frågan om tillfälliga boplatser på någon annans mark kan det konstateras att allemansrätten anses medge tältning med cirka tre tält i något dygn, medan större grupper eller längre vistelser kräver tillstånd av markägaren. Möjligheten att avhysa personer som inte respekterar denna begränsning hanteras av civilutskottet i betänkande 2014/15: CU9 Ersättningsrätt och insolvensrätt. Där redovisas bl.a. den utredning om att modernisera utsökningsrätten (dir. 2914:127) som tillsattes i september 2014.

När det gäller information kring allemansrätten kan inledningsvis konstateras att Naturvårdsverket ska verka för att förutsättningarna för friluftslivet bevaras och utvecklas och ska samordna myndigheternas arbete med friluftslivet. Naturvårdsverket har tagit fram ett omfattande informationsmaterial om allemansrätten. Informationen är framtagen för att passa olika mottagare och aktiviteter och den finns på ett flertal språk samt på lätt svenska.

I och med den ovan nämnda propositionen om framtidens friluftsliv antogs en ny lag som innebar att uppgiften att fördela statsbidrag till friluftsförbund delegeras till den ideella organisationen Svenskt Friluftsliv fr.o.m. bidragsåret 2011 (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37, rskr. 2010/11:38). Enligt den förordning (2010:2008) om statsbidrag till friluftsförbund som har meddelats med stöd av lagen är syftet med statsbidraget att stödja att människor organiserar sig för vistelse i naturen och utövande av friluftsliv med allemansrätten som grund samt att ge alla människor möjlighet att genom friluftsliv få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om naturen och miljön. För att få bidrag krävs att friluftsförbundet bl.a. verkar för ökad kunskap om och hänsyn till natur- och kulturmiljön samt allemansrätten.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen anser utskottet att det är viktigt att värna den unika möjlighet som allemansrätten innebär. Samtidigt är det viktigt att öka tillsynen över företag som verkar i naturmark och att dialogen mellan kommersiella nyttjare och markägare främjas. Utskottet anser inte att det finns skäl att nu vidta någon åtgärd med anledning av motionerna 2014/15:1083 (M), 2014/15:1219 (M), 2014/15:2383 (M), 2014/15:2622 (M), 2014/15:2832 (SD) yrkande 1 och 2014/15:1345 (C) men avser att fortsatt följa frågan.

Som redogjorts för ovan har Naturvårdsverket ett löpande uppdrag att sprida information om allemansrätten. Friluftsförbunden är involverade i detta arbete. Mot bakgrund av det anförda föreslås att motionerna 2014/15:1911 (M) och 2014/15:1986 (M) yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd.

Nationalparker

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om nationalparker.

Motionerna

I motion 2014/15:923 av Johan Andersson m.fl. (S) anfördes att Omberg har områden med så viktiga natur- och kulturvärden att Omberg bör skyddas och

förvaltas som en nationalpark. I motionen föreslås därför att Omberg ska tillföras nationalparksplanen. Enligt motion 2014/15:315 av Åsa Westlund (S) bör regeringen skyndsamt se över möjligheten att genom ett tillägg i nationalparksförordningen utse Skärgårdsstiftelsen till förvaltare av den planerade nationalparken Nämndöskärgården. Skärgårdsstiftelsen har ett engagemang och en lokal förankring som bör tas till vara. Enligt motion 2014/15:1986 av Cecilia Magnusson och Saila Quicklund (båda M) yrkande 3 borde de svenska nationalparkerna skötas inte bara utifrån ett naturvårdsperspektiv, utan också från ett besöksperspektiv. Skötseln av nationalparkerna borde ta hänsyn till den efterfrågan som finns från de människor som vistas ute i naturen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Enligt 7 kap. 2 § miljöbalken får regeringen, efter riksdagens medgivande, förklara ett mark- eller vattenområde som ägs av staten som nationalpark i syfte att bevara ett större sammanhängande område av en viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick. Beträffande frågan om att utse en ny nationalpark vid Omberg i Östergötlands län konstaterar utskottet att Naturvårdsverket har tagit fram en nationalparksplan (Nationalparksplan för Sverige – Genomförande 2009–2013, rapport 5839, oktober 2008). Planen är en samlad redovisning av områden som enligt gällande kriterier är lämpade att ingå i landets nät av nationalparker. Planen är avsedd som ett långsiktigt handlingsprogram och underlag för verkets arbete med nya och utvidgade parker. I remissversionen föreslog Naturvårdsverket att 13 nya nationalparker skulle bildas och att 7 av dagens 28 nationalparker skulle utvidgas. När det gäller Omberg framgår av förslaget till ny nationalparksplan att det intensiva skogsbruket på Omberg har lett till att områdets skogsvegetation till helt dominerande del är kulturskapad och rationellt skött samt består av en hög andel införda trädslag. Området kan därmed inte betecknas som naturlandskap eller som representativt område för svensk skogsnatur med ursprunglig karaktär. Vidare saknas biologiska värden på huvuddelen av arealen. Mot bakgrund av detta bedömde Naturvårdsverket att Omberg inte överensstämmer med de kriterier som ligger till grund för urval av nationalparker. I den slutliga planen anförde Naturvårdsverket att man fann övervägande stöd hos remissinstanserna för verkets uppfattning att inte införliva Omberg i nationalparksplanen.

När det gäller frågan om vilket organ som ska utses som förvaltare av den planerade nationalparken i Nämndöskärgården kan följande noteras. Föreskrifter om vård och förvaltning av nationalparker får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (7 kap. 3 § miljöbalken). Regeringen har meddelat sådana föreskrifter genom nationalparksförordningen. I förordningen regleras vilket organ som är förvaltare för respektive beslutad nationalpark (3 §). Frågan om vilken förvaltare som är bäst lämpad har således riksdagen delegerat till regeringen att avgöra, med stöd av den sakkunskap som finns hos regeringens myndigheter.

När det gäller nationalparkernas skötsel föreskrifter kan konstateras att enligt 3 § nationalparksförordningen (1987:938) ska nationalparkerna vårdas och förvaltas i enlighet med de syften för vilka de har bildats. Naturvårdsverket får enligt 4 § i samma förordning meddela föreskrifter om rätten att färdas och vistas i en nationalpark samt om ordningen i övrigt inom en nationalpark. Naturvårdsverket får även, efter samråd med länsstyrelsen, kommunen och Havs- och vattenmyndigheten, i ett beslut om en skötselplan bestämma hur en nationalpark ska vårdas och förvaltas (7 §). Länsstyrelsen är i de flesta fall förvaltare och har det operativa, administrativa och ekonomiska ansvaret för verksamheten och för att genomföra arbetet enligt skötselplanerna.

I regleringsbrevet för 2012 fick Naturvårdsverket i uppdrag att se över föreskrifterna för nationalparkerna. Huvudsyftet med översynen var att undanröja onödiga hinder för friluftsliv och möjliggöra naturturism i nationalparkerna, utan att syftet med inrättandet av nationalparken äventyras. Framst har förbud mot kommersiell verksamhet setts över, men verket har även sett över om det finns andra hinder mot friluftsliv i de gällande föreskrifterna som inte är nödvändiga, exempelvis gällande eldning, tältning och ridning. För att göra det möjligt för kommersiell naturturism i nationalparkerna har den generella tillståndsplikten för kommersiell verksamhet tagits bort. De nya eller ändrade föreskrifterna trädde i kraft den 1 januari 2015.

Naturvårdsverket arbetar även tillsammans med nationalparkernas förvaltare och andra aktörer för att göra Sveriges nationalparker mer kända hos allmänheten. I maj 2014 fick Sveriges nationalparker en gemensam webbplats.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av vad som har anförts ovan ser utskottet inte skäl att föreslå något riksdagsuttalande med anledning av motionerna 2014/15:315 (S), 2014/15:923 (S) och 2014/15:1986 (M) yrkande 3. Motionerna avstyrks därmed.

Naturresevat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bildande och skötsel av naturresevat.

Jämför reservationerna 17 (M, SD, C) och 18 (M).

Motionerna

Bildande av naturresevat

I motion 2014/15:2547 av Krister Hammarbergh (M) yrkande 1 anfördes att de naturresevat som har bildats är ojämnt fördelade över landet. Stora markavsättningar har gjorts i glesbefolkade delar av norra Sverige. En översyn av resevatbildningen behöver göras så att inte dessa kommuners möjlighet att utvecklas hämmas. Enligt motion 2014/15:2025 av Christian Holm (M) bör möjligheten att ersätta naturresevat med olika former av samförvaltning ses över. Bildande av naturresevat är enligt motionären ofta ett beslut som går emot markägarens vilja.

Skötsel av naturresevat

Enligt motion 2014/15:2979 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 borde regeringen uppdra åt Naturvårdsverket att utvärdera hur naturresevat har skötts och återkomma med förslag om hur förvaltningen kan förbättras. För att den skyddsvärda naturen ska kunna förvaltas på ett ändamålsenligt sätt behöver man kontinuerligt utvärdera hur naturresevat har skötts och om skötseln har bidragit till att syftet med resevatet har uppnåtts. På liknande sätt framförs i motion 2014/15:2547 av Krister Hammarbergh (M) yrkande 2 att det är viktigt att upprätta konkreta och adekvata skötselplaner för de resevat som bildas. Bristande skötsel leder till att miljön förlorar den biologiska mångfald man ursprungligen ville bevara.

Några motioner behandlar frågan om barkborrar i naturresevat. Enligt motion 2014/15:2979 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 2 bör det utvärderas om skogsägare med mark i anslutning till naturresevat bör kompenseras för en eventuell värdeminskning av skogen till följd av resevatbildning. Värdeminskningen kan t.ex. handla om risk för spridning av granbarkborrar från resevatet. I motionerna 2014/15:1404 och 2014/15:1405 av Maria Plass (M) påtalas att när stormarna Gudrun och Per drog fram över Småland behövde vissa av de naturresevat som drabbades av vindfällerna inte upparbeta och ta bort dem, medan omkringliggande markägare hotades med viten om de inte gjorde det. Detta innebar att naturresevatet blev barnkammare för barkborren. De krav som gäller vid skötseln av skog måste även gälla offentligt ägd skog.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Bildande av naturreservat

Enligt etappmålet om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden ska skyddet av områden som har särskild betydelse för biologisk mångfald eller ekosystemtjänster ske med ekologiskt representativa system där reservat, andra effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder eller miljöanpassat brukande ingår. Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2015 att insatserna för att skydda skogar med höga naturvärden, våtmarker, fjäll, odlingslandskap, sjöar och vattendrag samt marina områden behöver göras med ett helhetsperspektiv där hänsyn tas till ekologiska samband (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20). Regeringen vill att detta bl.a. ska utvecklas inom regionala handlingsplaner för grön infrastruktur som tas fram i dialog mellan intressegrupper. I februari 2015 gav regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att koordinera arbetet med att utveckla en fungerande grön infrastruktur i svenska land-, vatten- och havsområden. Uppdraget ska redovisas till Miljö- och energidepartementet senast den 1 oktober 2017.

När det gäller frågan om samförvaltning kan noteras att skogens biologiska mångfald bevaras genom många olika typer av skydd, exempelvis i form av naturreservat, biotopskyddsområden och områden som omfattas av naturvårdsavtal, frivilliga avsättningar, miljöhänsyn, utökat hänsynstagande inom ramen för miljöcertifiering i skogsbruket och anpassat brukande. Naturvårdsverket slutredovisade ett regeringsuppdrag om samverkansprogram med markägare med kompletterande metoder för skydd av natur (det s.k. kometprogrammet) i juni 2014. I slutredovisningen konstaterade verket att de områden som hade skyddats inom ramen för programmet hade lägre kvalitet både vad gällde areal och skyddsvärde än områden som hade skyddats på myndigheternas initiativ. Vidare var de administrativa kostnaderna för skydd inom kometprogrammet höga jämfört med vid ordinarie arbete med formellt skydd av skog. Verket konstaterade också att ett införande av programmet skulle medföra ytterligare väntetider för att bilda skyddade områden mot bakgrund av de anslagna medlen och det höga intresset hos markägare för formellt skydd av skog. Samtidigt ansåg verket att kometprogrammet har bidragit till positiva effekter såsom ett förbättrat samarbete mellan myndigheter och markägarnas organisationer. Naturvårdsverket föreslog i redovisningen att den kompletterande arbetsmetoden för formellt skydd av skog med underlättade möjligheter till markägarinitiativ införs i hela landet fr.o.m. 2015, men att arbetsmetoden bör tillämpas vid sidan av andra redskap i bevarandearbetet som innebär arbete med områdesskydd som bygger på initiativ från myndigheterna. I september 2014 gav den dåvarande regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att årligen rapportera arbetet med att införa en kompletterande arbetsmetod för skydd av värdefull natur.

Skötsel av naturreservat

Som ovan redovisats ska bevarandet av områden som är värdefulla för den biologiska mångfalden enligt etappmålet ske med ekologiskt representativa och väl förbundna system där reservat, andra effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder eller miljöanpassat brukande ingår. Systemen ska vara väl integrerade i omgivande landskap och förvaltas på ett effektivt och inkluderande sätt. I budgetpropositionen betonar regeringen att förvaltningen av skyddad natur kraftigt behöver förstärkas (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20). Naturvårds-skötseln är eftersatt i många skyddade områden, vilket riskerar att innebära att natur- och kulturvärden inte kan bibehållas eller att vandringsleder inte kan upprätthållas. De skyddade områdena behöver enligt regeringen förvaltas med framför allt skötsel, gränsmarkeringar och information.

När det gäller skötselplaner framgår av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att länsstyrelsen eller kommunen ska fastställa en skötselplan för ett naturreservats eller kulturresevats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om att bilda ett naturreservat eller kulturresevat. Genom Naturvårdsverkets riktlinjer för uppföljning av skyddade områden (rapport 6379, juni 2010) infördes ett uppföljningssystem för att effektivisera och förbättra naturvårdsarbetet i skyddade områden. Vidare har verket under 2014 publicerat en vägledning som ska ge stöd för en långsiktig förvaltning av skog i nationalparker, naturreservat, Natura 2000-områden och områden med naturvårdsavtal. Naturvårdsverket har även startat ett projekt för att ta fram en generell vägledning för förvaltning av skyddad natur. Vägledningen riktar sig till dem som har ansvar för förvaltning av skyddad natur enligt miljöbalken. Syftet med vägledningen är att skyddad natur ska förvaltas på ett effektivt och kunskapsbaserat sätt som bidrar till att nå nationella mål för biologisk mångfald och friluftsliv. Enligt uppgift beräknas vägledningen att publiceras i mars 2017.

När det gäller frågan om ersättning kan konstateras att när ett naturreservat bildas har en fastighetsägare rätt till ersättning om beslutet innebär att mark tas i anspråk eller att pågående användning av fastigheten avsevärt försvåras (31 kap. 4 § miljöbalken). Om det uppstår synnerliga olägenheter vid pågående användning av fastigheten har fastighetsägaren rätt att få fastigheten inlöst i stället för att få ersättning (31 kap. 8 § miljöbalken).

När det gäller ersättning för skador på grannfastigheter gäller i stället att om en fastighetsägare har drabbas av en sakskada eller ren förmögenhetsskada på grund av verksamheten på en grannfastighet, har fastighetsägaren möjlighet att begära ersättning enligt 32 kap. miljöbalken. En skada, som inte har orsakats med uppsåt eller genom vårdslöshet, ersätts bara om den störning som har orsakat skadan inte skäligen bör tålas med hänsyn till förhållandena på orten eller till dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden. Skyldig att betala sådant skadestånd är den som i egenskap av fastighetsägare bedriver eller låter bedriva den skadegörande verksamheten (32 kap. 6 § miljöbalken). Samma skadeståndsskyldighet har andra som bedriver eller låter bedriva den

skadegörande verksamheten och som brukar fastigheten i offentlig verksamhet.

Enlig 29 § skogsvårdslagen (1979:429) får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om bekämpning av insektsjärjning i skog och om upparbetning av skadad skog, utforsling eller lagring av virke och andra åtgärder som behövs för att motverka uppkomsten av yngelhårdar. Skogsmarkens ägare är ansvarig för att sådana åtgärder utförs. Av 4 § skogsvårdslagen framgår att skogsvårdslagens bestämmelser inte ska tillämpas i den mån det strider mot skötsel föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken, dvs. balkens bestämmelser om skyddade områden.

När det gäller den situation som förelåg efter stormarna Gudrun och Per anförde utskottet i betänkande 2007/08:MJU14 att ett flertal länsstyrelser bekämpade granbarkborre i skyddade områden. Länsstyrelsen hade fått extra pengar från Naturvårdsverket för att kartlägga och motverka barkborreangrepp i naturreservaten. Om grannmarker till reservat skulle angripas, trots det förebyggande arbetet, fanns möjlighet till ersättning. Enligt uppgift från Naturvårdsverket betalas fortfarande ersättning ut i de enskilda fall då stormfällt virke i skyddade områden orsakar problem med barkborrar. Ersättningen tas från anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur efter att Justitiekanslern (JK) godkänt denna användning av medlen. Ersättningen betalas ut utan att kraven prövas mot de befintliga ersättningsreglerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är viktigt att skyddet av värdefulla områden sker med ekologiskt representativa system av ändamålsenliga områdesbaserade skyddsåtgärder eller miljöanpassat brukande som förvaltas på ett effektivt sätt. Utskottet har erfart att regeringen avser att öka anslagen för bildande och skötsel av skyddade områden. Mot bakgrund av att dessa frågor är föremål för regeringens uppmärksamhet föreslås att motionerna 2014/15:2025 (M), 2014/15:2547 (M) yrkandena 1 och 2 samt 2014/15:2979 (M) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Som redovisats ovan är möjligheten till ersättning reglerad såväl vad gäller intrång vid bildande av naturreservat som om skador uppstår på omkringliggande marker. Vidare har staten betalat ersättning för barkborreangrepp utan prövning mot dessa regler. Motionerna 2014/15:1404 (M), 2014/15:1405 (M) och 2014/15:2979 (M) yrkande 2 kan därmed enligt utskottets mening lämnas utan vidare åtgärd.

Vattenskyddsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om vattenskyddsområden.
Jämför reservation 19 (M, C, FP, KD).

Motionen

I motion 2014/15:2541 av Lena Ek (C) yrkande 5 påpekas att bildandet av vattenskyddsområden påverkar markägarna i hög utsträckning. Därför är det viktigt att finna fungerande dialogmodeller för att inkludera markägarna i processen. Det är också viktigt att de ekonomiska kostnaderna för vattenskyddet kan fördelas på ett rimligt sätt.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Enligt 7 kap. 21 § miljöbalken (MB) får ett mark- eller vattenområde förklaras som vattenskyddsområde av länsstyrelsen eller kommunen. Vattenskyddsområdet är till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt. För ett vattenskyddsområde ska länsstyrelsen eller kommunen meddela sådana föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom området som behövs för att tillgodose syftet med området (22 § MB). Fastighetsägaren har rätt till ersättning på grund av beslut som innebär att mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning inom berörd del av en fastighet avsevärt försvåras, om beslutet gäller föreskrifter enligt 7 kap. 22 § MB om åtgärder och inskränkningar som rör vattenskyddsområden. Av förarbetena till miljöbalken framgår dock att miljöbalken även innehåller förhållandevis långtgående hänsynsregler och att en verksamhetsutövare ska iaktta dessa regler på eget initiativ och ansvar. Tillsynsmyndigheter kan ingripa direkt med stöd av hänsynsreglerna för att kräva rättelse och reglerna ska ligga till grund för villkor vid domstolars och andra myndigheters tillståndsprövningar och omprövningar av tillstånd. En underförstådd och självklar begränsning i uttrycket pågående markanvändning är att endast lagenlig användning av mark eller byggnad berättigar till ersättning. Någon rätt till ersättning finns därför inte vid myndighetsingripanden i syfte att se till att en lags aktsamhets- eller hänsynskrav följs.

Föreskrifter till skydd för ytvattentäkter och enskilda grundvattentäkter kan också meddelas med stöd av 40 § 5 förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Där anges att kommunen får meddela sådana föreskrifter om det behövs för att hindra att olägenheter för människors hälsa uppkommer i en kommun. Det är kommunen som gör bedömningen om föreskrifter behövs och som tar fram underlaget. Sådana kommunala föreskrifter får inte medföra onödigt tvång för allmänheten eller annan obefogad inskränkning i den enskildes frihet (9 kap. 13 § MB). Dessa föreskrifter är inte ersättningsgrundande, till

skillnad från inskränkningar som beslutas med stöd av 7 kap. 22 § MB. Dock kan föreskrifter som beslutats med stöd av 40 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd inte begränsa de tillstånd till olika verksamheter som har beslutats enligt miljöbalken, vilket föreskrifter om vattenskyddsområden som har beslutats enligt miljöbalken kan. Detta innebär t.ex. att ett jordbruksföretag som har tillstånd inte behöver följa en kommunal föreskrift utfärdad enligt 40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd i den mån föreskriften begränsar tillståndet. Skyddsformen är också endast tillämplig på befintliga vattentäkter.

En särskild utredare fick i juli 2013 i uppdrag att gå igenom dricksvattenområdet (dir. 2013:75). Syftet med utredningen är att identifiera nuvarande och potentiella utmaningar för en säker dricksvattenförsörjning i landet, på kort och på lång sikt, och i förekommande fall föreslå lämpliga åtgärder. Enligt utredningsdirektiven kan inskränkningar som följer av bildande av vattenskyddsområde och föreskrifter som behövs för att tillgodose syftet med området begränsa pågående markanvändning. Det kan påverka förutsättningarna för att bedriva verksamheter som exempelvis jordbruk och transporter och i vissa fall skapa intressekonflikter. De krav på åtgärder som ställs med stöd av t.ex. föreskrifter ska vara proportionerliga i förhållande till syftet. Vissa rådhetsinskränkningar till följd av bildande av vattenskyddsområde som innebär begränsningar i förutsättningarna för markanvändning och bedrivandet av verksamheter kan berättiga till ersättning. Utredaren ska därför bl.a. kartlägga processen och tillämpningen av regelverket vid inrättande av vattenskyddsområden och de eventuella intressekonflikter som kan finnas och utifrån kartläggningen analysera om de verktyg och metoder som kommuner och länsstyrelser har tillgå vid bildandet av vattenskyddsområden är tillräckliga. Uppdraget ska slutredovisas senast den 29 april 2016.

I Naturvårdsverkets handbok om vattenskyddsområde (2010:5, februari 2011) framhålls att för att arbetet med vattenskyddsområden ska bli framgångsrikt är det angeläget att arbetet inriktas mot öppenhet och dialog med medborgarna samt att god information ges t.ex. i samband med inledande samtal, remiss, kungörelse och andra skeden där markägare, närboende, organisationer m.fl. kan göra sina röster hörda. Kontakterna bör genomföras med respekt för vars och ens särintressen. Verket framhåller att kontakten med markägaren är särskilt viktig. För den enskilde markägaren kan föreskrifterna innebära ett stort ingrepp i äganderätten eller rådigheten över egendomen. Det formella krav som finns på kommunikation mellan beslutande myndighet och berörda fastighetsägare och rättighetsinnehavare i en process att fastställa ett vattenskyddsområde finns i 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Verket framhåller i handboken att för att åstadkomma ett ändamålsenligt skydd som är lätt att efterleva bör emellertid kommunikationen med dem som kommer att beröras av vattenskyddsområdet och dess bestämmelser påbörjas tidigare än så.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inte föregripa den dricksvattenutredning som pågår utan föreslår att motion 2014/15:2541 (C) yrkande 5 lämnas utan vidare åtgärd.

Marina skyddade områden m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om marina skyddade områden och en motion om Hornborgasjön.

Jämför reservation 20 (V).

Motionerna

Regeringen bör återkomma med förslag om en långsiktig strategi för att öka skyddet av betydelsefulla havsmiljöer till 20 procent enligt motion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 26. Regeringen bör även ta initiativ till förhandlingar med andra EU-länder om regler som förhindrar att de biologiska värdena försämras i marina Natura 2000-områden genom ohållbart fiske (yrkande 24). Drygt 5 procent av Sveriges hav är skyddade genom s.k. Natura 2000-områden. Hur fisket ska regleras i dessa områden är oklart, och i vissa områden sker t.o.m. fiske med bottentrål som skadar bottenmiljön.

Enligt motion 2014/15:1226 av Sten Bergheden (M) bör regeringen ta initiativ till en grundläggande och neutral utvärdering av restaureringen av Hornborgasjön. Enligt kritiker har miljö- och naturförhållandena, fågellivet och fiskbeståndet försämrats i området efter restaureringen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2015 framhåller regeringen att man har ambitionen att ta krafttag i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen för hav och vatten och att det krävs stora satsningar för att detta ska vara möjligt (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20). En tydlig ambitionshöjning och kraftfulla åtgärder behövs därför framöver. Skyddet av den marina miljön är prioriterat och fisket och haven ska skyddas bl.a. genom att flera marina reservat inrättas. I februari 2014 fattades beslut om ett nytt etappmål om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden. Etappmålet innebär att 10 procent av Sveriges marina områden ska vara skyddade 2020. Det nya etappmålet kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet med att skydda de marina områdena.

I februari 2015 gav regeringen Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av det befintliga nätverket av formellt skyddade marina områden och en handlingsplan för svenskt marint områdeskydd. I analysen ska det ingå en bedömning av om det befintliga nätverket av formellt skyddade marina områden är ekologiskt representativt och sammanhängande samt funktionellt. Med utgångspunkt i resultatet av den fördjupade

analysen ska Havs- och vattenmyndigheten ta fram en handlingsplan för hur etappmålet, inom miljömålssystemet, om 10 procent marint områdesskydd kan nås till 2020 inom ramen för ett ekologiskt representativt och sammanhängande nätverk. Handlingsplanen ska bidra till att öka takten i myndigheternas arbete med att nå etappmålet och därmed även måluppfyllelsen av miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård. Uppdraget ska redovisas till Miljö- och energidepartementet senast den 15 januari 2016 i den del som avser fördjupad analys och senast den 30 maj 2016 avseende framtagande av en handlingsplan för marint skyddade områden.

När det gäller regler som förhindrar ohållbart fiske kan inledningsvis konstateras att möjligheten för svenska myndigheter att reglera fiske begränsas av EU:s gemensamma fiskeripolitik och av fiskeavtal med omgivande kuststater. Den 1 januari 2014 började Europaparlamentets och rådets nya förordning 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken att gälla. Enligt artikel 20 i denna förordning får en medlemsstat vidta icke-diskriminerande åtgärder för att bevara fiskbestånden och för att bibehålla eller förbättra bevarandestatusen för de marina ekosystemen inom en gräns på tolv nautiska mil från dess baslinjer, förutsatt att EU inte har antagit sådana åtgärder. För Sveriges del begränsas emellertid denna möjlighet till nationell reglering eftersom Sverige har avtalat med Danmark och Finland om tillträde till en stor del av kustvattnet innanför tolvmilsgränsen (artikel 5 tillsammans med bilaga I till förordningen). Regleringar som begränsar möjligheten för avtalsländernas fartyg att fiska i dessa vatten måste därför föregås av samråd enligt artikel 20.2 i förordningen.

Utöver den nyss nämnda möjligheten till nationella föreskrifter innanför tolvmilsgränsen får medlemsstaterna anta bevarandeåtgärder som berör fiske även utanför denna gräns i vatten som ligger under medlemsstatens jurisdiktion, om syftet är att förhindra försämring av livsmiljöer och störning av arter i Natura 2000-områden (artikel 11). Denna möjlighet är dock begränsad om det finns andra medlemsstater som har ett direkt förvaltningsintresse i det fiske som berörs. Om så är fallet måste de berörda länderna vara överens och kunna lämna en gemensam rekommendation till EU-kommissionen (artikel 18.1). Om inte alla länder kan enas kring gemensamma rekommendationer får kommissionen lägga fram ett förslag om lämpliga bevarandeåtgärder som kan antas av Europaparlamentet och rådet via det ordinarie lagstiftningsförfarande (artikel 294 i fördraget om EU:s funktionssätt).

Som ovan har redovisats är reglering av fiske i skyddade havsområden en komplex fråga. Havs- och vattenmyndigheten fick i regleringsbrevet för 2014 i uppdrag att identifiera och se till att åtgärder vidtas i syfte att nå bevarandemålen i marina skyddade områden, framför allt vad gäller fiske som är skadligt i förhållande till bevarandemålen i dessa områden. En lägesrapport, inklusive en tidsplan för det fortsatta arbetet, lämnades till Miljödepartementet i oktober 2014. Som ett led i Havs- och vattenmyndighetens vägledningsarbete när det gäller marina skyddade områden har myndigheten låtit Havsmiljöinstitutet och Uppsala universitet ta fram en rapport om hur fiske kan regleras i Natura 2000-

områden (Fiske och Natura 2000, Havs- och vattenmyndighetens rapport 2014:7).

I lägesrapporten redovisar Havs- och vattenmyndigheten att vissa fiskemetoder kan påverka skyddsvärda arter och livsmiljöer negativt, exempelvis kan bottentrålning orsaka skador på rev och svampdjursambällen. Havs- och vattenmyndigheten har därför analyserat vilket fiske som bedrivs i marina skyddade områden längs med våra kuster och har redovisat hur det fortsatta arbetet med ytterligare fiskereglering bör läggas upp. I en första fas är det aktuellt att reglera fiske i ca 30 av drygt 300 marina skyddade områden. Av dessa 30 områden ligger 6 områden till största del utanför trålgränsen, vilket innebär att fiskereglering för dessa områden lyder under EU:s gemensamma fiskeripolitik och därmed kräver en process med berörda medlemsländer med rätt att fiska i området samt EU-kommissionen. Havs- och vattenmyndighetens avser att under 2015 säkerställa att hoten mot bevarandemålen undanröjs för de områden som finns innanför trålgränsen, där Sverige har egen rådgighet över fisket. För de områden där ett omfattande samråd ska ske med berörda medlemsländer har Havs- och vattenmyndigheten ambitionen att säkerställa dessa områden till 2017.

I budgetpropositionen för 2015 framhåller regeringen att man avser att vara pådrivande i arbetet inom EU med att anta fiskeregleringar i skyddade områden (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20). Som ovan nämnts ingår det i Havs- och vattenmyndighetens uppdrag om att analysera och ta fram en handlingsplan för de marina skyddade områdena även att analysera funktionaliteten av skyddet, dvs. hur väl skyddet är utformat för att långsiktigt säkerställa områdenas bevarandevärden.

När det gäller frågan om en oberoende utvärdering av restaureringen av Hornborgasjön behandlades denna fråga av utskottet i betänkande 2012/13: MJU12 Naturvård och biologisk mångfald m.m. Enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet finns det för närvarande inte några planer på att initiera en oberoende utvärdering av restaureringen av Hornborgasjön.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen anser utskottet att skyddet av marina områden behöver stärkas. Utskottet har erfarit att regeringen avser att öka anslaget för åtgärder för havs- och vattenmiljö så att arbetet med att skydda havsområden kan förstärkas. Utskottet välkomnar regeringens ambition att kraftfullt arbeta för att nå miljökvalitetsmålen gällande hav och vatten. Som redovisats ovan har Havs- och vattenmyndigheten nyligen fått i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att etappmålet för det marina områdesskyddet ska nås. Utskottet anser att etappmålet när det gäller marint områdesskydd är väl avvägt och i överensstämmelse med vad som har överenskommit internationellt. Motion 2014/15:848 (V) yrkande 26 kan därmed enligt utskottets mening lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet konstaterar även att Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram en tidssatt handlingsplan för att reglera fiske som hotar bevarandemålen i de skyddade marina områdena. Mot bakgrund av att den behöriga myndigheten arbetar aktivt med denna fråga föreslås att motion 2014/15:848 (V) yrkande 24 lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

När det gäller en oberoende utvärdering av Hornborgasjön finner utskottet inte skäl att ompröva sitt tidigare ställningstagande. Motion 2014/15:1226 (M) avstyrks därmed.

Strandskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller ett motionsyrkande om att strandskyddet bör göras mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande, boende och näringsverksamhet i strandlägen. Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om en översyn av strandskyddsreglerna, tillämpningen av dessa regler och det kommunala inflytandet över reglerna.

Jämför reservationerna 21 (S, MP, V), 22 (C), 23 (KD) och 24 (SD).

Motionerna

Översyn av strandskyddsreglerna

I ett stort antal motioner efterfrågas att strandskyddsreglerna ska lättas upp ytterligare. Enligt partimotion 2014/15:1900 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 2 och motion 2014/15:1205 av Sofia Damm (KD) behöver strandskyddsreglerna reformeras i grunden så att glest befolkade områden kan bebyggas, med undantag för områden som pekats ut som skyddsvärda. Även i exploaterade delar av landet innebär dagens regler att äganderätten ibland får en alltför svag ställning. Även i motion 2014/15:1314 av Daniel Bäckström och Anders Ahlgren (båda C) föreslås att det generella strandskyddet tas bort och att de strandområden som är särskilt skyddsvärda ska markeras så att möjligheterna att bygga där förbjuds eller begränsas.

Enligt motionerna 2014/15:2953 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP) yrkande 15, 2014/15:641 av Christian Holm och Jessica Polfjärd (båda M) yrkande 2, 2014/15:2429 av Ola Johansson (C) yrkande 4 och 2014/15:17 av Nina Lundström (FP) yrkandena 1 och 3 bör det bli lättare att upphäva strandskyddet för att förbättra förutsättningarna för byggande, boende och näringsverksamhet i strandlägen.

I motion 2014/15:2521 av Anders Forsberg och Josef Fransson (båda SD) framförs att 100 meters strandskydd i de allra flesta fall räcker för att uppnå

syftet med strandskyddet. Det utvidgade strandskyddet om 300 meter får negativa konsekvenser för såväl lantbruk och besöksnäring som kommunernas möjligheter att bygga bostäder.

Enligt motion 2014/15:238 av Maria Stockhaus och Erik Andersson (båda M) bör länsstyrelsernas uppdrag ses över inom ramen för en allmän översyn av strandskyddet. I motion 2014/15:17 av Nina Lundström (FP) yrkande 4 anförs att bastun är en del av vårt kulturarv. Därför bör kriterierna för dispens ses över för att möjliggöra ändrad användning av sjöbod till bastu. Ett annat hinder för exploatering är definitionen på avskiljande väg på orter där trafikbelastningen av naturliga skäl är låg (yrkande 2). Få trafikrörelser kan leda till att en väg definieras som en icke avskiljande väg.

Enligt partimotion 2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 6 och motionerna 2014/15:370 av Lotta Finstorp (M) och 2014/15:2448 av Catharina Elmsäter-Svärd (M) yrkande 4 bör regeringen vidta åtgärder för ett reformerat strandskydd i syfte att underlätta byggande och boende i hela landet. Exempelvis bör förutsättningarna för att utöka dispensmöjligheterna vid landsbygdsutveckling i strandnära lägen ses över. I de mest exploaterade områdena bör strandskyddet vara fortsatt starkt. Att kunna erbjuda strandtomt är ett sätt att locka människor att etablera sig på landsbygden enligt motion 2014/15:641 av Christian Holm och Jessica Polfjärd (båda M) yrkande 1. Möjligheten att bebygga mark nära stranden kan också stärka besöksnäringen. Därför är det olyckligt att det fortfarande finns begränsningar i strandskyddet med avseende på de tre stora sjöarna. På liknande sätt anförs i motion 2014/15:2414 av Finn Bengtsson m.fl. (M) att strandskyddsreglerna vid Vätterns stränder driver upp priserna på existerande fastigheter, försvårar generationsväxling och bidrar till en minskad fastboende befolkning i kust- och skärgårdsområden utanför stadsområdena.

Tillämpningen av reglerna

I motion 2014/15:2674 av Kenneth G Forslund och Catharina Bråkenhielm (båda S) anförs att syftet med de nya strandskyddsreglerna var att det skulle finnas en viss flexibilitet i bedömningen. I vissa fall utvidgar länsstyrelsen i stort sett generellt strandskyddet till 300 meter. Mot denna bakgrund behöver tillämpningen av strandskyddslagen ses över. Även i motion 2014/15:2263 av Ida Karkiainen m.fl. (S) anförs att tillämpningen av strandskyddslagen bör ses över. Sveriges Kommuner och Landsting har pekat på att bedömning och handläggning av strandskyddsärenden varierar stort mellan länen. På liknande sätt anges i motion 2014/15:1332 av Margareta B Kjellin (M) att det är viktigt att bevaka att tillämpningen av strandskyddslagstiftningen inte hämmar landsbygdens utveckling.

Kommunalt inflytande

I några motioner föreslås att frågan om strandskydd bör decentraliseras till kommunerna. Enligt motion 2014/15:1078 av Magnus Oscarsson (KD) bör det

kommunala inflytandet över strandskyddsdispenser öka. För att i ännu högre grad underlätta utvecklingen i de delar av landet där det finns stora mängder obebyggd strandtomt bör enligt motion 2014/15:228 av Edward Riedl (M) strandskyddslagstiftningen ses över ytterligare i syfte att medge större frihet till kommunerna. Kommunledningarna har unik kunskap om just sin kommun, men alltför ofta överprövas kommunernas beslut med motiveringar som är helt rimliga i kraftigt exploaterade storstadsområden men som i andra delar av landet saknar förankring. Enligt motion 2014/15:1780 av Emil Källström och Eskil Erlandsson (båda C) finns det strandlinjer som bör skyddas för kommande generationer av hänsyn till biologisk mångfald eller för att skydda storlagen natur. I dessa enskilda fall kan det vara motiverat med en nationell skyddslagstiftning. I andra fall bör människor som vill investera tillåtas att göra det. I motion 2014/15:1321 av Ida Drougge (M) föreslås att det bör överlåtas till kommunerna att i översiktsplaner, planprogram och detaljplaner själva styra och besluta om strandskydd. Kommunen skulle kunna peka ut var och hur strandskydd ska gälla i sin översiktsplan. Slutligen anförs i motion 2014/15:1419 av Anders Hansson m.fl. (M) att kommuner med stora områden som begränsas av strandskyddsregler måste kunna ges en möjlighet att på egen hand bland dessa områden göra en prioritering var det trots allt skulle vara möjligt bygga.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Översyn av strandskyddsreglerna

Under 2009 beslutades ändringar i strandskyddsreglerna med inriktningen att utveckla ett ändamålsenligt strandskydd som beaktade behovet av utveckling i hela Sverige, särskilt i många landsbygder, samtidigt som ett långsiktigt skydd av strändernas natur- och friluftsvärden inte äventyrades (prop. 2008/09: 119, bet. 2008/09: MJU13, rskr. 2008/09:227). Det lokala och regionala inflytandet över strandskyddet ökades. Kommunerna fick huvudansvaret för att pröva frågor om upphävande och dispens från strandskyddet, samtidigt som länsstyrelsernas roll förstärktes genom nya bestämmelser om att länsstyrelsen ska bevaka strandskyddets intressen vid kommunal planläggning och överpröva kommunala beslut om upphävanden och dispenser. Kommunerna fick även ansvaret för att i översiktsplanen redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inom vilka vissa lättnader i strandskyddet ska gälla. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2009, utom vissa bestämmelser om områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, som trädde i kraft den 1 februari 2010.

I juni 2014 beslutade riksdagen om ytterligare ändringar i strandskyddet som syftade till att öka möjligheterna till bebyggelse m.m. intill små sjöar och vattendrag (prop. 2013/14:214, bet. 2013/14: MJU26, rskr. 2013/14:358). Ändringarna innebär att länsstyrelsen har fått möjlighet att upphäva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag, om det område som upphävandet avser har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. Det betyder att det har blivit

lättare att upphäva strandskyddet i denna typ av områden än vad som i dag krävs för upphävande i andra strandskyddsområden, där kravet är att det ska vara uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. Ändringarna trädde i kraft den 1 september 2014.

Genom ett beslut i april 2014 uppdrog regeringen åt Naturvårdsverket att föreslå hur strandskyddsreglerna skulle kunna inskränkas till att i stället som en huvudregel inte omfatta små sjöar och vattendrag. Naturvårdsverket skulle även föreslå en tydligare och mer ändamålsenlig ordning för strandskyddet i och vid artificiella sjöar och vattendrag. Naturvårdsverket redovisade uppdraget i oktober 2014 (NV-03353-14). I redovisningen framgår att verket under arbetet har fört dialog och inhämtat underlag från myndigheter, kommunrepresentanter, aktörer med regionalt utvecklingsansvar och miljöorganisationer. Verket bedömer att ett genomförande av denna förändring av strandskyddet skulle innebära en betydande negativ påverkan på strandskyddets syften och att förändringen inte är samhällsekonomiskt lönsam. Naturvårdsverket bedömer vidare att förändringen skulle kunna frigöra mark för exempelvis bostadsbyggande i områden med högt exploateringsstryck, medan detta troligtvis i mindre grad skulle ske i glesbygd.

I betänkandet Strandskyddet vid små sjöar och vattendrag (bet. 2013/14:MJU26) anfördes att vid prövningen av strandskyddsdispenser måste det uppmärksammas att strandskyddets syften är långsiktiga och att områden som för tillfället verkar vara av begränsat intresse kan bli betydelsefulla i framtiden. Därför behöver såväl mindre återstående oobebyggda delar av hårdexploaterade kuster och insjöstränder som stora sammanhängande orörda områden bevaras. Även om en dispens från förbudet i ett enskilda fall inte förefaller vara till större skada för strandskyddsintressena, kan dispenser på sikt och stegvis leda till sammantaget betydande nackdelar på sätt som redan skett genom att stora delar av landets stränder exploaterats.

Enligt gällande regler omfattas områden vid havet, vid insjöar och vid vattendrag av strandskydd (7 kap. 3 § miljöbalken). Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för en allemansrättslig tillgång till strandområden och till att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen. Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Genom 2009 års reform förtydligades i 7 kap. 14 § miljöbalken att en utvidgning av strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen görs genom ett beslut av länsstyrelsen i det enskilda fallet. Det är inte möjligt att utvidga strandskyddsområden genom generella föreskrifter. Enligt övergångsbestämmelserna till 2009 års ändringar i miljöbalken gäller strandskydd efter den 31 december 2014 inom ett utvidgat strandskyddsområde endast om utvidgningen har beslutats med stöd av 7 kap. 14 § i dess nya lydelse.

Inom ett strandskyddsområde får inte nya byggnader uppföras, byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar

utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt eller åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter (15 §). Förbuden gäller dock inte byggnader, anläggningar eller åtgärder som behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renskötseln om de för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet och de inte avser att tillgodose bostadsändamål (16 §). Avsikten med att byggnader inte får ändras så att de kan tillgodose ett väsentligen annat ändamål än de tidigare har använts till är i första hand att förhindra en privatisering av mark genom att ekonomibyggnader m.m. utnyttjas för bostadsändamål. Mot den bakgrunden ändrades bestämmelsen 2009 på så sätt att förbudet i bestämmelsen uttryckligen kopplades till effekterna av en ändring. En ändring som medför att allmänheten hindras eller avhålls från att beträda ett allemansrättsligt tillgängligt område ska vara förbjuden, i likhet med vad som gäller för anläggningar eller anordningar. Däremot omfattar bestämmelsen inte längre sådana ändringar av byggnader som inte har någon inverkan på strandskyddets syften, t.ex. när byggnader tas i anspråk för ett nytt användningssätt utan att en utvidgad hemfridszon skapas. Det innebär att det inte möter hinder att ändra användningen av en byggnad till bastu, om detta inte utvidgar hemfridszonen.

Kommunen får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden mot att uppföra nya byggnader eller ändra byggnaders användning, om det finns särskilda skäl (18 b §). Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om dispens från strandskyddet får man beakta bl.a. om det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften eller om det genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen. Ett annat skäl är om området behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området (18 c §).

När det gäller frågan om huruvida en avskiljande väg utgör ett särskilt skäl för dispens från strandskydd påpekas i proposition 2008/09:119 Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden att utgångspunkten för förslaget är desamma som tidigare, dvs. att möjligheten att besluta om undantag från strandskyddet ska tillämpas med stor restriktivitet. Reglerna är inte avsedda att tillämpas på det sättet att det alltid ska anses finnas särskilda skäl om en av de uppräknade omständigheterna föreligger. Det innebär att en väg som har så få trafikrelser att den i praktiken inte har en avskiljande funktion, inte heller ska utgöra ett särskilt skäl för dispens.

När det gäller ett område som har pekats ut för landsbygdsutveckling i strandnära lägen får man också som särskilda skäl beakta om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden (18 d §). För att ett område vid bl.a. Vätern, Vättern eller Mälaren, där det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse i området, ska kunna ses som ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen krävs att området endast har en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. I de områden vid de angivna sjöarna där det inte råder stor efterfrågan

på mark för bebyggelse gäller inte denna begränsning, utan i stället kravet om att ett område ska vara av ett sådant slag och ha en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt.

Regeringen har genom förordningen (2012:545) om stöd till planeringsinsatser för landsbygdsutveckling i strandnära lägen infört ett stöd till kommuner m.fl. för att utveckla deras planeringsarbete för att underlätta för attraktivt boende på landsbygden. Förordningen gäller statligt stöd som får ges för planeringsinsatser i syfte att klarlägga om sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken finns i kommunen.

Tillämpningen av reglerna

I mars 2013 inrättades en delegation med uppdrag att utföra och samordna en informations- och kunskapsinsats om frågor som rör tillämpningen av strandskyddsreglerna (dir. 2013:27). Syftet med delegationens arbete är att bidra till kompetensutveckling när det gäller tillämpningen av strandskyddsreglerna i miljöbalken och plan- och bygglagen och att öka förutsättningarna för en nationellt harmoniserad tillämpning av strandskyddsreglerna. Uppdraget ska slutredovisas till regeringen senast den 17 december 2015.

Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för budgetåret 2015 ska verket redovisa statistik som rör kommunernas och länsstyrelsernas beslut om att upphäva och ge dispens från strandskyddet samt tillsynsbeslut i strandskyddsärenden. Naturvårdsverket ska även återrapportera och göra en analys av resultatet av länsstyrelsernas översyn av det utvidgade strandskyddet. Av denna redovisning ska bl.a. den totala arealen utvidgat strandskydd i landet och länen före och efter översynen framgå. Denna redovisning ska lämnas till Miljö- och energidepartementet senast den 1 juni 2015.

Kommunalt inflytande

Som ovan redovisats beslutades under 2009 ändringar i strandskyddsreglerna som syftade till ett ökat lokalt och regionalt inflytande över strandskyddet. Bland annat ändrades ansvaret för prövningen av dispenser på så sätt att kommunerna som huvudregel övertog ansvaret för prövningen från länsstyrelserna. Kommunerna gavs ett utökat inflytande över bestämmelsernas tillämpning genom att de fick rätt att såväl upphäva strandskyddet genom bestämmelser i detaljplan som att besluta om dispens från strandskyddet. Samtidigt stärktes länsstyrelsens roll genom nya bestämmelser om att länsstyrelsen ska bevaka strandskyddets intressen vid kommunal planläggning och överpröva kommunala beslut om upphävanden och dispenser.

Genom 2009 års lagändringar fick kommunerna också rätt att i förekommande fall i sina översiktsplaner redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, i vilka vissa lättnader i strandskyddet infördes. Redovisningen ska vara vägledande vid prövningar av upphävande- och dispensfrågor (prop. 2008/09:119, bet. 2008/09:MJU13, rskr. 2008/09:227).

När det gäller det kommunala inflytandet framhölls i propositionen om strandskyddet och utvecklingen av landsbygden (prop. 2008/09:119) att dispensbeslut enligt 16 kap. 12 § miljöbalken får överklagas av den som är berörd av beslutet i egenskap av markägare eller innehavare av särskild rätt till mark om beslutet har gått honom eller henne emot. Även vissa ideella föreningar har rätt att överklaga dispensbeslut enligt 16 kap. 13 § miljöbalken. Enskilda kan dock inte överklaga dispensbeslut enbart med hänsyn till allmänna intressen. I propositionen betonades därför att länsstyrelserna bör ta över huvudansvaret för statens kontroll av hur strandskyddsreglerna tillämpas i enskilda fall. Länsstyrelserna bör därför ha rätt att överpröva kommunala beslut om dispens från strandskyddet. Eftersom frågan om dispens har anknytning till kommunala frågor, bl.a. bygglov, kan det finnas en konflikt mellan kommunala önskemål och ambitioner, å ena sidan, och mera allmänna intressen av strandskydd, å den andra. Frågan om dispens inom strandskyddsområden bedömdes kunna anförtros kommunerna, men strandskyddet är fortfarande som utgångspunkt att anse som ett statligt intresse.

Enligt länsstyrelsernas regleringsbrev för 2014 ska länsstyrelserna särskilt analysera vilket genomslag reglerna om strandskydd och särskilt reglerna om områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen har fått i kommunernas plan- och byggverksamhet vid tillämpningen av den nya plan- och bygglagen. Redovisningen ska även innehålla antalet nya översiktsplaner eller ändringar och tillägg som pekar ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära områden samt antalet detaljplaner som innehåller upphävande av strandskydd. Därutöver ska länsstyrelsernas ingripanden redovisas. Uppdraget ska redovisas till Boverket. Boverket ska därefter sammanställa och redovisa dessa uppgifter. Boverkets redovisning ska lämnas till Socialdepartementet senast den 15 april 2015. Som ovan har redovisats ska även Naturvårdsverket enligt sitt regleringsbrev för 2015 följa upp hur strandskyddsreglerna tillämpas.

Utskottets ställningstagande

Översyn av strandskyddsreglerna

Utskottet vill inledningsvis, liksom tidigare, framhålla att strandskyddets syften är långsiktiga och att områden som för tillfället verkar vara av begränsat intresse kan bli betydelsefulla i framtiden. Även om en dispens från förbudet i ett enstaka fall inte förefaller vara till större skada för strandskyddsintressena, måste det uppmärksammas att dispenser på sikt och stegvis kan leda till sammantaget betydande nackdelar på sätt som redan skett genom att stora delar av landets stränder exploaterats. Samtidigt anser utskottet att strandskyddet behöver göras mer ändamålsenligt i syfte att främja utvecklingen i landsbygdsområden med god tillgång på stränder. Förutsättningarna dels för byggande och boende i strandnära lägen, dels för jordbruksnäringarna och annan näringsverksamhet behöver förbättras i dessa områden. Strandskyddslagstiftningen har successivt förändrats i denna riktning, men utskottet anser att ytter-

ligare steg bör tas. Detta bör ges regeringen till känna. Därmed tillstyrker utskottet motion 2014/15:2953 (KD, M, C, FP) yrkande 15. Övriga motionsyrkanden angående översyn av strandskyddsreglerna avstyrks, i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad som anförts ovan.

Tillämpningen av reglerna

När det gäller tillämpningen av strandskyddsreglerna konstaterar utskottet inledningsvis att med ett ökat lokalt och regionalt inflytande följer en större diversifiering av hur reglerna tillämpas över landet. Denna diversifiering kan ofta vara en avsedd effekt av regionaliseringen. Utskottet konstaterar också att en strandskyddsdelegation har inrättats, vars arbete syftar att bidra till kompetensutveckling när det gäller tillämpningen av strandskyddsreglerna och att förbättra förutsättningarna för en nationellt mer harmoniserad tillämpning av strandskyddsreglerna. Vidare konstaterar utskottet att relevanta myndigheter har fått ett antal uppdrag som syftar till att följa tillämpningen av strandskyddsreglerna. Utskottet bedömer att det arbete som pågår bör kunna leda till att strandskyddsreglerna tillämpas mer enhetligt över landet utan att det eftersträvade regionala inflytandet försvinner. Mot bakgrund av det anförda föreslås ingen åtgärd med anledning av motionerna 2014/15:2263 (S), 2014/15:2674 (S) och 2014/15:1332 (M).

Kommunalt inflytande

Som ovan har redovisats beslutades 2009 om ett ökat lokalt och regionalt inflytande över strandskyddsreglerna. Bland annat övertog kommunerna som huvudregel ansvaret för prövningen av dispenser från länsstyrelserna. Kommunerna fick också rätt att i sina översiktsplaner redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, i vilka vissa lättnader i strandskyddet infördes. Som framhölls i propositionen om strandskyddet och utvecklingen av landsbygden är möjligheten för allmänheten att överklaga beslut om strandskyddsdispens i stort sett begränsad till den som är berörd av beslutet i egenskap av markägare eller innehavare av särskild rätt till mark. Enskilda kan inte överklaga dispensbeslut enbart med hänsyn till allmänna intressen. I likhet med vad som anfördes i propositionen anser utskottet att det är viktigt att länsstyrelserna har huvudansvaret för statens kontroll av hur strandskyddsreglerna tillämpas i enskilda fall. Eftersom frågan om dispens har anknytning till kommunala frågor kan det finnas en konflikt mellan kommunala önskemål, å ena sidan, och mera allmänna intressen av strandskydd, å den andra. Utskottet anser att strandskyddet fortfarande som utgångspunkt är att anse som ett statligt intresse. Mot bakgrund av det anförda föreslås att motionsyrkandena om ett ökat kommunalt inflytande över strandskyddet lämnas utan vidare åtgärd.

Terrängkörning och bullerfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om terrängkörning och buller.
Jämför reservation 25 (SD).

Motionerna

Terrängkörning

I motion 2014/15:1549 av Josef Fransson (SD) föreslås att terrängkörningslagen bör reformeras i syfte att underlätta för motorföreningar att få dispens för att arrangera motortävlingar i terräng. Utgångspunkten ska därvid vara att en överenskommelse mellan markägare och arrangerande motorförening är tillräcklig.

Enligt motion 2014/15:2299 av Emilia Töyrä m.fl. (S) bör en sammanhållen snöskoterpolitik på nationell nivå övervägas. En sådan politik skulle inbegripa frågor om ansvarsförhållanden mellan olika myndigheter, ansvar och finansiering för skoterleder och reglering av andra allmänna och enskilda intressen. Finansieringen är ett stort hinder för att skapa säkra skoterleder. I motion 2014/15:1986 av Cecilia Magnusson och Saila Quicklund (båda M) yrkande 2 föreslås att Svenska Turistföreningen ska utses som ansvarig för drift och underhåll av statliga fjäll-, skoter- och vandringsleder.

Bullerfrågor

Sverige bör ta en aktiv del i den förestående revideringen av EU:s omgivningsbullerdirektiv enligt motion 2014/15:793 av Barbro Westerholm (FP) yrkande 3. Direktivet är otillräckligt och Sverige bör verka för gemensamma gränsvärden för buller. Vidare bör Världshälsoorganisationens (WHO) etappmål för maximalt nattbuller vara nått 2040 för minst 99 procent av befolkningen (yrkande 2). Med förnyade ansträngningar och med EU-gemensamma åtgärder skulle en väsentligt bättre ljudmiljö kunna nås i städerna inom 20–30 år.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Terrängkörning

När det gäller undantag från terrängkörningslagen (1975:1313) för att arrangera motortävlingar i terräng kan konstateras att terrängkörningslagens syfte är att skydda allmänna intressen, såsom mark och vegetation, friluftsliv, djurliv, renskötsel, jordbruk och skogsbruk mot skador och störningar som orsakas av trafik med motordrivna fordon. Terrängkörningslagen förbjuder därför, med vissa undantag, körning på barmark i terrängen med motordrivna fordon. Eftersom förbudet är till för att skydda allmänna intressen gäller det även markägaren själv. Med undantag av körning i samband med jord- och skogsbruk

får markägaren inte köra på sin egen mark, och kan därför inte heller ge någon annan tillåtelse att göra det. I 1 § 3 stycket 2 terrängkörningsförordningen (1978:594) finns ett antal undantag från terrängkörningslagens generella förbud. Bland annat får motordrivna fordon användas inom särskilt anordnade tävlings- eller övningsområden. Enligt Naturvårdsverkets handbok (2005:1) med allmänna råd till terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen bör undantaget från förbudet mot att köra i terräng med motordrivna fordon inom särskilt anordnade tävlings- och övningsområden eller andra liknande områden endast anses omfatta motorbanor i terrängen som är anmälda till kommunen. Utöver detta undantag får länsstyrelsen, om det finns särskilda skäl, besluta om undantag i enskilda fall (12 § terrängkörningsförordningen). För en enskild person eller en anordnande klubb finns således möjlighet att ansöka om dispens hos länsstyrelsen för en tillfällig tävling som äger rum utanför sådana speciella övnings- eller tävlingsområden som redan är undantagna från terrängkörningsförbudet. Om återkommande körning sker inom ett område, t.ex. vid träning eller regelbundna tävlingar, är området enligt Naturvårdsverkets handbok dock närmast att betrakta som en anläggning för motorsport och ska då anmälas till kommunens miljönämnd. För körning i en sådan anläggning behöver man därefter inte söka dispens från terrängkörningslagstiftningen, eftersom körning på motorbanor omfattas av undantaget från terrängkörningsförbudet.

När det gäller snöskoterpolitiken kan inledningsvis konstateras att samverkansgruppen Nationella snöskoterrådet bildades 2007 för att gemensamt kunna hantera snöskoterrelaterade frågor. Naturvårdsverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Rikspolisstyrelsen, Sametinget, Sveriges Kommuner och Landsting, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), länsstyrelsen, Sveriges snöskoteråkares centralorganisation (SSCO) och Sveriges snöskoterägares riksförbund (SNOFED) har överenskommit om att fortsätta samarbetet under 2015–2018. Syftet med överenskommelsen är att bidra till en hållbar snöskotertrafik som förenar ostörda naturupplevelser med möjligheten till körning inom näringsverksamhet och till enskild körning. Snöskotertrafiken ska ske utan att skada eller störa människor, djur, miljö, egendom eller areell näringsverksamhet. Rådet fastställer mål och prioriterar åtgärder som framgår av en gemensamt framtagna årlig handlingsplan. Finansiering av åtgärder regleras i särskilda avtal mellan parterna.

Naturvårdsverket redovisade i juni 2014 ett regeringsuppdrag om att ta fram ett förslag till en strategi med etappmål, stymedel och åtgärder som ska bidra till att miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö nås (NV-04173-13). I redovisningen föreslår Naturvårdsverket bl.a. att regeringen ska besluta om ett etappmål om hållbar terrängkörning. Etappmålet ska innebära att terrängkörningen på barmark och snö till 2020 har anpassats så att bullerstörning samt mark- och vegetationsskador har förebyggts genom tystare fordon och kanalisering. I redovisningen föreslår verket även att en statlig utredning tillsätts för att se över behovet av förändringar i terrängkörningslagstiftningen. När det gäller ledsystemet i fjällområdet framhåller Naturvårdsverket i redovisningen

att väl fungerande system av vandrings- och skidleder i hela fjällområdet är väsentligt för att tillgängliggöra fjällområdets värden för friluftslivet, samtidigt som dessa värden värnas. De befintliga lederna är i delvis dåligt skick, det saknas kompletterande ledssystem i vissa områden, information och vägvisning är bristfällig och det förekommer en negativ påverkan av terrängkörning, varför det finns behov av insatser för att förbättra ledsystemet. Enligt Naturvårdsverket har det statliga ledssystemet en stor underhållsskuld på grund av en längre tid med otillräckliga anslag.

I redovisningen föreslår Naturvårdsverket ett antal åtgärder för att hantera de brister som finns i dagens ledssystem. Enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet har redovisningen remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Vidare kan påpekas att Naturvårdsverket, länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Dalarnas län samt Laponiatjuottjudus (som förvaltar lederna inom världsarvet Lapponia) har påbörjat ett arbete med att se över det statliga ledssystemet i fjällen. Skälet är bl.a. att resurserna har varit otillräckliga under en lång tid och att friluftslivet har förändrats. Som ett första steg redovisade myndigheterna i september 2014 den nuvarande omfattningen och skicket samt resursbehovet och möjligheterna för utveckling av det statliga ledssystemet i fjällen (NV-10379-11). Med denna redovisning som underlag uppger Naturvårdsverket att myndigheterna kommer att arbeta vidare med att anpassa ledssystemet till tillgängliga resurser och friluftslivets, naturturismens och näringslivsutvecklingens behov. Vidare påpekas att det behövs en ny vägledning för förvaltningen av ledssystemet.

Bullerfrågor

Syftet med EU:s direktiv 2002/49 om bedömning och hantering av omgivningsbuller är att fastställa ett gemensamt tillvägagångssätt för att förhindra, förebygga eller minska skadliga effekter på grund av exponering för omgivningsbuller. För att nå målet ska exponering för omgivningsbuller fastställas genom kartläggning av buller genom bedömningsmetoder som är gemensamma för medlemsstaterna. Vidare ska medlemsstaterna besluta om handlingsplaner på grundval av resultaten från kartläggningen av buller för att förhindra och minska omgivningsbuller där det behövs. Enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet genomför EU-kommissionen för närvarande en utvärdering av genomförandet av direktivet som enligt direktivet ska ske vart femte år. Kommissionens utvärdering ska redovisas under 2015 och ska vid behov åtföljas av förslag till ändringar av direktivet.

I juni beslutade riksdagen om regler för en samordnad prövning av buller enligt miljöbalken och plan- och bygglagen (prop. 2013/14:128, bet. 2013/14:CU33, rskr 2013/14:381). Syftet med reglerna var att underlätta planering och byggande av bostäder i bullerutsatta miljöer. Lagändringarna trädde i kraft den 2 januari 2015. Enligt uppgift från Regeringskansliet bereder

man för närvarande ett förslag om en trafikbullerförordning. Avsikten är att författningsreglera vissa riktvärden för buller.

I budgetpropositionen för 2015 redovisar regeringen att resultaten från kartläggningarna enligt EU-direktivet om omgivningsbuller visar på omfattande bullerexponering i Sverige (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20). Resultatet från kartläggningarna visar inte på någon minskning av antalet bullerexponerade utomhus. Vägtrafikbullret dominerar, och utomhusbullret tycks inte minska. Ökat trafikarbete, ökad inflyttning till städerna och ökat byggande av bostäder i bullerutsatta lägen gör att fler människor blir utsatta för buller. Bullerskyddsåtgärder i de mest bullerexponerade miljöerna beräknas tillsammans med trafikförändringar dock ha medfört att det totala antalet personer som utsätts för vägtrafikbuller över riktvärdet för ekvivalent ljudnivå inomhus i Sverige har minskat med omkring 5 300 personer under 2013 och att ca 2 900 färre personer är utsatta för järnvägsbuller över riktvärdena. Fortfarande bedöms omkring 2 miljoner människor vara utsatta för trafikbuller som överskrider riktvärdet 55 dBA ekvivalent ljudnivå utomhus vid sina bostäder. För att begränsa trafikbullret behövs ytterligare överenskommelser, såväl nationellt som internationellt. Åtgärder behöver inriktas på att begränsa bullret vid källan samt på de mest utsatta bostäderna. Förslag om skärpta bullerkrav på fordon har antagits inom EU 2014. Regeringens ambition är att fortsatt verka för en samordning av plan- och bygglagen och miljöbalken i fråga om buller så att det blir tydligt hur regelverken ska tillämpas. Utgångspunkten är att detta ska ske utan att folkhälsan påverkas negativt. Förslag till riktvärden för buller ska baseras på och anpassas till det nya kunskapsläget om buller och hälsoeffekter.

Utskottets ställningstagande

Terrängkörning

Mot bakgrund av vad som har anförts ovan om motortävlingar i terräng anser utskottet inte att någon åtgärd från riksdagens sida är påkallad. Motion 2014/15:1549 (SD) avstyrks därmed. När det gäller frågan om en nationell snöskoterpolitik konstaterar utskottet att Naturvårdsverkets redovisning av en strategi för en storslagen fjällmiljö, inom vilken snöskoterfrågorna hanteras, för närvarande bereds inom Regeringskansliet. När det gäller det statliga ledsystemet har utskottet erfarit att regeringen avser att satsa ytterligare medel för att detta ska kunna underhållas och förbättras. Utskottet konstaterar även att berörda myndigheter har påbörjat en översyn av det statliga ledsystemet i fjällen. I avvaktan på pågående arbete bör motionerna 2014/15:2299 (S) och 2014/15:1986 (M) yrkande 2 lämnas utan vidare åtgärd.

Bullerfrågor

Utskottet konstaterar att ökad trafik, ökad inflyttning till städerna och ett ökat byggande i bullerutsatta lägen gör att fler människor blir utsatta för buller. Åtgärder behöver inriktas på att begränsa bullret vid källan och på att vidta

bullerskyddsåtgärder på de mest utsatta bostäderna. Utskottet ser positivt på att regeringen ska basera de nya riktvärdena för buller på det nya kunskapsläget om buller och dess hälsoeffekter och avser att följa utvecklingen av omgivningsbuller i samhället. Mot bakgrund av det anförda föreslås ingen åtgärd med anledning av motion 2014/15:793 (FP) yrkandena 2 och 3.

Reservationer

1. Övergripande frågor om biologisk mångfald, punkt 1 (M)

av Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2979 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 4 och avslår motionerna

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 14,

2014/15:2527 av Valter Mutts och Annika Lillemets (MP) och

2014/15:2979 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

För att den regionala och lokala tillsynen av natur- och skogsvården ska ske effektivt och rättssäkert behövs en tydligare kontroll från ansvariga myndigheter som Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. Det skulle öka kunskapen om hur förvaltningen av skog och natur faktiskt fungerar och ge insyn i eventuella otydligheter och problem som behöver lösas från politiskt håll. Därför vill vi att regeringen uppdrar åt berörda myndigheter att kontrollera och följa upp den regionala och lokala tillsynen av natur- och skogsvården. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Övergripande frågor om biologisk mångfald, punkt 1 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 14 samt avslår motionerna

2014/15:2527 av Valter Mutts och Annika Lillemets (MP) och

2014/15:2979 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Inledningsvis anser jag att regeringen bör verka för att EU:s medlemsländer ges större möjlighet att säga nej till odling av GMO-grödor inom landet. EU öppnar i dag för storskaliga odlingar av genförändrade grödor i Europa. Eftersom stor osäkerhet finns kring vilka miljöeffekterna blir vid odling av GMO-grödor måste det enligt försiktighetsprincipen vara enkelt att inom ett område införa totalstopp för odling av GMO.

På FN:s toppmöte om miljö och hållbar utveckling i Rio de Janeiro i Brasilien 1992 enades världens länder om FN-konventionen om biologisk mångfald. Vid partsmötet i Nagoya 2010 antogs den s.k. Nagoyaplanen där världens länder ställer sig bakom ambitiösa mål för att rädda den biologiska mångfalden till 2020. Kopplat till detta finns också ett omfattande åtgärdspaket. I Nagoya kom man också överens om det s.k. ABS-protokollet, som innehåller internationella regler för hur genetiska resurser ska få samlas in och hur vinster från nyttjandet ska fördelas. Jag anser att regeringen bör återkomma med förslag på ratificering av detta protokoll.

Vidare anser jag att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om ett nytt etappmål för arealen skyddad skog i miljö kvalitetsmålet Levande skogar, som är i enlighet med den strategiska planen som parterna kom överens om i Nagoya. När Miljömålsberedningen i juni 2013 överlämnade sitt delbetänkande om skogen och en långsiktigt hållbar markanvändning åsidosattes naturvårdshänsyn och vetenskapliga fakta till förmån för ekonomiska intressen. Förslaget är i sin helhet otillräckligt för att miljö kvalitetsmålet Levande skogar ska uppnås, och att formellt skydda ytterligare 150 000 hektar skogsmark räcker inte för att värna de biologiska värdena i skogen. Miljömålsrådet gjorde på grundval av ett omfattande vetenskapligt underlag uppskattningen att mellan 9 och 16 procent av all produktiv mark behöver skydd. Dessutom har Sverige genom den strategiska planen från Nagoya åtagit sig att skydda 17 procent av vår land- och vattenareal till 2020. De skyddade områdena ska vara ekologiskt representativa miljöer, dvs. områden med höga värden av biologisk mångfald.

Detta bör ges regeringen till känna.

3. Miljöskadliga subventioner, punkt 2 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 17.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör utarbeta en handlingsplan för utfasning av miljöskadliga subventioner. Handlingsplanen bör omfatta en konsekvensutredning och en samlad styrmedelsanalys. Naturvårdsverket har i rapporten Potentiellt miljöskadliga subventioner (Rapport 6455) kartlagt subventioner med negativa miljöeffekter. I Sverige är det framför allt transport-, energi- och jordbrukssektorn som har betydande potentiellt miljöskadliga subventioner. Även fiskesektorn får betydande stöd. Studien konstaterar att de miljöskadliga effekterna av subventioner många gånger är bristfälligt analyserade. Om miljöskadliga ekonomiska styrmedel ska avskaffas bör det enligt Naturvårdsverket göras först efter att en samlad styrmedelsanalys gjorts. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Stoppregeln, punkt 3 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 16.

Ställningstagande

Jag anser att den s.k. stoppregeln för täkter bör återinföras. En stor miljötragedi riskeras efter ett beslut i september 2012 angående Ojnareaskogen i Bunge på Gotland, då Nordkalk i unik naturmiljö fick tillstånd för kalkbrytning. Tillståndet för brytning blev bl.a. möjligt genom att riksdagen 2009, då endast Vänsterpartiet motionerade mot förslaget, tog bort stoppregeln i miljöbalken. Förslaget om borttagande av stoppregeln togs fram i den föregående regeringens proposition Enklare och bättre täktbestämmelser (prop. 2008/09:144). Stoppregeln (9 kap. 6 a § miljöbalken) var ett skydd för biologisk mångfald och innebar att tillstånd för en täkt inte kunde tillåtas om den riskerade att hota rödlistade växt- eller djurarter. För att fler unika naturområden inte ska bli möjliga för exploatering och för att Sverige ska leva upp till sina åtaganden för biologisk mångfald krävs att regeln återinförs i miljöbalken. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Naturvårdsdirektiven, punkt 4 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Maria Strömkvist (S), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Monica Haider (S), Jens Holm (V), Johan Büser (S) och Elin Lundgren (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:75 av Magnus Persson (SD) delyrkande 1,

2014/15:1246 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1–3,

2014/15:1248 av Sten Bergheden (M) yrkande 5,

2014/15:1573 av Annika Carlsson och Fredrik Christensson (C) yrkande 5,

2014/15:2496 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 1 och

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 17.

Ställningstagande

Vi anser att det naturvårdsarbete som bedrivs inom EU genom art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet är angeläget för att bevara livsmiljöer och vilda djur och växter inom EU och för att säkerställa att EU lever upp till internationella åtaganden på området, såsom FN:s konvention om biologisk mångfald. Direktiven utgör även en viktig ram för de åtgärder som genomförs för hotade arters bevarande i Sverige. Vi noterar att art- och habitatdirektivet för närvarande utvärderas inom EU och att en bedömning även ska göras av om direktivet bör moderniseras. Mot bakgrund av det anförda avstyrker vi motion 2014/15:2974 (C, M, FP, KD) yrkande 17.

6. Selektiv jakt på varg, punkt 5 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Maria Strömkvist (S), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Monica Haider (S), Jens Holm (V), Johan Büser (S) och Elin Lundgren (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1574 av Magnus Oscarsson (KD) yrkande 2 och

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 18.

Ställningstagande

I december 2013 godkände riksdagen den dåvarande regeringens förslag till mål för rovdjurspolitiken och förslaget om en toleransnivå för skador på ren orsakade av stora rovdjur. Detta är den politik som nu styr förvaltningen av varg, björn, järv, lodjur och kungsörn. Det övergripande målet för denna rovdjurspolitik är att Sverige ska ha långsiktigt livskraftiga stammar av rovdjur som ger en biologisk mångfald, uppnår riksdagens miljökvalitetsmål och som

är förenlig med EU-rätten, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. Vi anser att det behövs mer samverkan och respekt för både människa och rovdjur. Rovdjursförvaltningen behöver utvecklas för att nå målen, och ersättningar för förebyggande arbete och rovdjursskador på tamdjur behöver höjas.

När det gäller vargen vill vi understryka att den var utrotad i Sverige bara för några decennier sedan. Sedan dess har den återhämtat sig men är fortfarande en hotad art och strikt skyddad enligt EU:s art- och habitatdirektiv. För att få till stånd en långsiktig hållbar förvaltning av vargstammen planerar nu regeringspartierna att vidta följande åtgärder.

Inom kort ska en permanent vargkommitté inrättas. Kommitténs uppgift ska bli att vara referensgrupp till regeringen för utarbetandet av en hållbar nationell vargpolitik. Vargkommittén ska bestå av representanter för Föreningen Sveriges Fäbodbrukare, Jägarnas Riksförbund, Lantbrukarnas Riksförbund, Naturskyddsföreningen, Rovdjursföreningen, Samernas Riksförbund, Svenska Jägareförbundet, Sveriges Kommuner och Landsting samt Världsnaturfonden.

Regeringen kommer att uppdraga åt Naturvårdsverket att, i samråd med Jordbruksverket, utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera befintlig sårbarhetsanalys för varg och med den som grund utreda vad som krävs för att vargpopulationen i Sverige ska anses ha gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. Uppdraget kommer även att handla om att redovisa socioekonomiska aspekter där en livskraftig ren- och landsbygdsnäring tillsammans med ett tydligt ansvarstagande mot ursprungsbefolkning och glesbygdsbefolkning ska inkluderas och beaktas.

För att förebygga viltangrepp och viltskador på tamdjur och husdjur avser regeringen att öka anslagen för viltskydd samt ge ett uppdrag till Jordbruksverket att utreda möjliga nya och effektivare skydds- och stödåtgärder. Dessutom kommer Naturvårdsverket att få ett uppdrag om att utreda om beslutsprocesser och kriterier för skydds jakt ytterligare kan utvecklas för att bidra till vargpolitikens övergripande syfte.

De regionala viltförvaltningsdelegationerna ska utvärderas. Utvärderingen kommer att titta på hur väl delegationerna fyller sin funktion, sammansättningen av delegationerna med fokus på balansen mellan olika intressen samt förutsättningarna för delegationerna att klara ett effektivt och rättssäkert beslutsfattande.

Avslutningsvis vill vi framhålla att Naturvårdsverket har fått i uppdrag att se över viltförvaltningen, inklusive förvaltningen av rovdjur. Översynen ska leda till en övergripande strategi för svensk viltförvaltning. Strategin ska innehålla en övergripande vision, mål och delmål för det ansvar som Naturvårdsverket har som central myndighet för frågor om vilt, rovdjur och jakt samt en handlingsplan för att förbättra kapaciteten att samordna och vägleda länsstyrelsernas arbete med vilt- och rovdjursförvaltning. Strategin ska vara klar i sommar. Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker vi motion 2014/15:2974 (C, M, FP, KD) yrkande 18.

7. Den nya rovdjurspolitiken, punkt 6 (M)

av Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 2 och avslår motionerna

2014/15:1248 av Sten Bergheden (M) yrkande 6,

2014/15:1276 av Sten Bergheden (M),

2014/15:1797 av Per-Ingvar Johnsson (C) yrkande 1,

2014/15:2024 av Christian Holm (M) och

2014/15:2543 av Eskil Erlandsson (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Det övergripande och långsiktiga målet för den nya rovdjurspolitiken är att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet, samtidigt som tamdjurs hållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. När ett förvaltningsområde har nått miniminivån för en art bör delegering av beslut om licensjakt efter den arten kunna ske utan begränsning till länsstyrelserna i området. Det är av yttersta vikt att den av riksdagen beslutade rovdjurspolitiken ligger fast för att nå en adaptiv förvaltning som tar hänsyn till de människor som berörs av rovdjuren. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Den nya rovdjurspolitiken, punkt 6 (C)

av Lena Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2543 av Eskil Erlandsson (C) yrkande 2 och avslår motionerna

2014/15:1248 av Sten Bergheden (M) yrkande 6,

2014/15:1276 av Sten Bergheden (M),

2014/15:1797 av Per-Ingvar Johnsson (C) yrkande 1,

2014/15:2024 av Christian Holm (M) och
2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att beslut om rovdjursfrågor bör fattas nationellt och att förvaltningen ska vara regionalt förankrad. När ett förvaltningsområde har nått miniminivån för en art bör delegering av beslut om licensjakt efter den arten kunna ske utan begränsning till länsstyrelserna i området. Skydds jakt efter skadegörande individer kombinerad med en begränsad, varsam och noga kontrollerad licensjakt för att begränsa vargens tillväxt, stärker enligt min mening acceptansen för vargen som ett inslag i vår fauna och är en förutsättning för förstärkning av vargstammens genetik genom flyttning eller införsel av varg till den mellansvenska vargpopulationen. Licensjakt efter varg bör därför enligt min mening tillåtas i Sverige. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Århuskonventionen, punkt 8 (M, SD)

av Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Sverige är sedan år 2005 part till konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor, den s.k. Århuskonventionen. Demokratiskt fattade beslut gällande t.ex. licensjakt och skydds jakt på varg kan komma att fördröjas på grund av rättsliga prövningar och den talerätt som Århuskonventionen innebär. Det förekommer vissa problem med överklaganden som fördröjer skydds jaktbeslut eftersom det ligger i skydds jaktens natur att den bör bedrivas omgående. Därmed borde det göras en översyn av huruvida det går att se över införlivandet av Århuskonventionen i svensk lagstiftning så att undantag kan göras om det handlar om en omedelbart förestående fara, exempelvis en vargattack. Det bör även göras en översyn kring organisationskraven för att kunna nyttja talerätten. I dag gäller kravet att det ska vara en miljöorganisationer med minst 100 medlemmar. Det bör övervägas huruvida 100 medlemmar är ett lämpligt antal eller om medlemsantalet bör justeras upp för att på så sätt göra verktyget mer proportionerligt med anledning av dess effekter. Den nationella tillämpningen av Århuskonventionen bör därför ses över. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Regional rovdjursförvaltning, punkt 9 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:1516 av Runar Filper (SD) och avslår motionerna

2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (C) yrkande 1 och 2014/15:2543 av Eskil Erlandsson (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Koncentrationen av rovdjur är ytterst besvärande i vissa delar av landet. Där man tidigare genom åren obehindrat kunnat idka jakt, friluftsliv, fåbodbruk och djurhållning kan man inte längre känna den trygghets- och frihetskänsla man en gång kände, utan oroas över sin jakthunds och sina tamdjurs säkerhet. Det kan många gånger vara svårt för länsstyrelsen att bedöma en privatpersons ansökan om skydds jakt och värdera den problematik som beskrivs och upplevs i närområdet, med ett rutinmässigt avslag på ansökan som följd. Därför bör aktuell kommun vara remissinstans i ärenden om skydds jakt där länsstyrelsen inte beviljar ansökan i en första omgång. En sådan icke beviljad ansökan skulle då kunna få ett grundligare beslutsunderlag, då den lokala kunskapen och kännedomen om problematiken i närområdet skulle kunna tas tillvara på bästa sätt med ett kommunalt yttrande, för att slutgiltigt åter beslutas i länsstyrelsen. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Regional rovdjursförvaltning, punkt 9 (C)

av Lena Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2543 av Eskil Erlandsson (C) yrkande 4 och avslår motionerna

2014/15:1516 av Runar Filper (SD) och

2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (C) yrkande 1.

Ställningstagande

En av de viktigaste delarna i alliansregeringens rovdjurspolitik, som slogs fast av riksdagen 2008, är att fördela en större del av ansvaret för förvaltningen till regional och lokal nivå. En sådan förvaltning stärker möjligheterna till samexistens mellan människor och rovdjur.

Den nya förvaltningsmodellen vilar på tre delar:

- Länsstyrelserna har ett utvidgat ansvar för förvaltningen av rovdjuren.
- Varje berörd länsstyrelse har en viltförvaltningsdelegation för rovdjursbeslut med landshövdingen som ordförande.
- Sverige delas in i tre rovdjursförvaltningsområden för att avspegla de skilda förutsättningarna i rovdjursförvaltningen och fungera som samverkansorgan.

Förvaltningsmodellen tar hänsyn till såväl naturvårdsintressen som intressen från djurägare och andra berörda i områden med högt rovdjurstryck. Länsstyrelserna arbetar för närvarande med att sätta igång den nya förvaltningsmodellen. Det är viktigt att detta arbete inte avstannar. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Viltförvaltningsdelegationerna, punkt 10 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Maria Strömkvist (S), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Monica Haider (S), Jens Holm (V), Johan Büser (S) och Elin Lundgren (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:551 av Anders Åkesson och Eskil Erlandsson (C),

2014/15:1336 av Margareta B Kjellin och Tomas Tobé (M),

2014/15:1573 av Annika Qarllsson och Fredrik Christensson (C) yrkande 2,

2014/15:2543 av Eskil Erlandsson (C) yrkande 3 och

2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Regeringen har redan beslutat att utvärdera de regionala viltförvaltningsdelegationerna. Utvärderingen kommer enligt regeringen att granska hur väl delegationerna fyller sin funktion, sammansättningen av delegationerna med fokus på balansen mellan olika intressen samt delegationernas förutsättningar att klara ett effektivt och rättssäkert beslutsfattande.

När det gäller frågor om hur länsstyrelserna och viltförvaltningsdelegationerna bör agera vill vi understryka att förvaltningsmyndigheterna utövar sin verksamhet självständigt under författningarna. Det är inte riksdagens uppgift

att föreskriva hur en förvaltningsmyndighet ska handlägga ärenden mot enskilda. Mot bakgrund av det anförda avstyrker vi motionerna 2014/15:2977 (M) yrkande 4 och 2014/15:2543 (C) yrkande 3.

13. Ersättning vid skyddsjakt, punkt 11 (M, SD)

av Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motionerna 2014/15:1573 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (C) yrkande 4, 2014/15:1574 av Magnus Oscarsson (KD) yrkande 1 och 2014/15:1789 av Daniel Bäckström och Anders Ahlgren (C).

Ställningstagande

Sveriges länsstyrelser har beslutanderätt vad gäller skyddsjakt och länsstyrelserna får själva bestämma om de bör verkställa och betala för skyddsjakten. Länsstyrelserna har enligt nuvarande lagstiftning möjlighet att avstå från ersättning och genomförande av skyddsjakt. Detta kan skapa ett system som upplevs som godtyckligt och orättvist för den som hamnar på fel sida av länsgränsen. Alliansens arbete med att decentralisera viltförvaltningsfrågorna är oerhört viktigt eftersom beslut ska fattas så nära de människor som berörs som möjligt. Dock kan vissa oönskade effekter uppstå när länsstyrelserna agerar olika och fattar olika beslut i liknande fall. Det vore därför önskvärt med en översyn kring reglerna vad gäller skyddsjakten och att ett enhetligt och rättvist system skapas utan att negativt påverka decentraliseringen av skyddsjaktbeslut. Detta bör ges regeringen till känna.

14. Artskyddsbrott, punkt 15 (M, C, V, FP, KD)

av Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (FP), Jens Holm (V) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2460 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 9 och avslår motionerna 2014/15:1743 av Elin Lundgren (S) och 2014/15:2455 av Johan Hedin (C) yrkandena 3, 4 och 8.

Ställningstagande

Vi vill förbättra skyddet för hotade arter och biotoper samt ta krafttag mot den kriminella handeln med utrotningshotade djur. Lagstiftningen kring artskyddsbrott behöver skärpas. Ett klokt brukande och bevarande av skogen, landskapet och våra hav påverkar landsbygdsutvecklingen positivt. Vi vill därför att ekosystemtjänster värderas utifrån den nytta som de bidrar med, att lagstiftningen om artskyddsbrott i Sverige stärks, och att det internationella samarbetet för att bekämpa handeln med hotade arter prioriteras. Detta bör ges regeringen till känna.

15. Lantraser, punkt 16 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2787 av Anders Forsberg m.fl. (SD) och avslår motion 2014/15:2357 av Daniel Bäckström och Lena Ek (C).

Ställningstagande

De svenska lantraserna har långa anor i Sverige och är levande kulturbärare av vår historia. Dessutom har många lantraser unika egenskaper som är värda att bevara. Lantrasföreningarna gör i dag ett stort arbete med att bevara lantraserna genom att upprätthålla genbanker, rekrytering och information. I genbanken utvecklas och bevaras rasens mest ursprungliga och oförändrade del. Dessa djur betydde oerhört mycket för folket förr i tiden. Likaväl som man bevarar gamla hus och ting från förr är det viktigt att bevara det som fortfarande finns kvar i levande form. Vi vill därför intensifiera insatserna för att rädda och skydda de utrotningshotade svenska lantraserna. Detta bör ges regeringen till känna.

16. Allemansrätten, punkt 17 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2832 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 och avslår motionerna

2014/15:1083 av Gunilla Nordgren (M),

2014/15:1219 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (M),

2014/15:1345 av Anders Ahlgren och Daniel Bäckström (C),

2014/15:1911 av Krister Hammarbergh (M),

2014/15:1986 av Cecilia Magnusson och Saila Quicklund (M) yrkande 4,

2014/15:2383 av Saila Quicklund (M) och

2014/15:2622 av Lotta Olsson (M).

Ställningstagande

Vår svenska allemansrätt har gamla rötter och är en del av vårt kulturarv. Alla som vistas i naturen ska uppträda med hänsyn och respekt. När allemansrätten utövas under ansvar innebär den ingen nämnvärd olägenhet för den som äger och brukar mark. När kommersiell verksamhet organiseras i naturen ökar dock risken att naturen skadas och att det därmed uppkommer olägenheter för markägaren. Allemansrätten regleras endast översiktligt i lag och bygger därutöver främst på sedvanerätt. Av regeringsformen framgår att alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten och av miljölagstiftningen framgår att var och en som utnyttjar allemansrätten eller vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den. Allemansrättens gränser definieras av flera bestämmelser, framför allt i brottsbalken men även i miljöbalken. Regeringen bör därför tillsätta en utredning för att konkretisera allemansrätten och som främst bör fokusera på att fastslå skillnaden mellan äganderätten och allemansrätten. Syftet med allemansrätten har varit att garantera vår gemensamma tillgång till naturen, inte att enskilda näringsidkare ska kunna berika sig på den. I stället är det önskvärt att en gång för alla införa en särskild lag för allemansrätten så att både privatpersoner och juridiska personer kan fortsätta att ha tillgång till naturen utan att skada den eller att enskilda markägares påverkas negativt. Detta bör ges regeringen till känna.

17. Skötseln av naturreservat, punkt 19 (M, SD, C)

av Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2979 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 och avslår motionerna

2014/15:1404 av Maria Plass (M),

2014/15:1405 av Maria Plass (M) och

2014/15:2547 av Krister Hammarbergh (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Oftast fattar länsstyrelsen beslut om naturreservat. Beslutet ska innehålla syfte, föreskrifter och skötselplan för naturreservatet och markägaren ska få skäligen ersättning för värdeminskningen i samband med bildandet av reservatet. Naturvårdsverket ansvarar för de statliga anslagen för bildande och förvaltning av reservaten. I dag finns inget krav på uppföljning av skötselplanen. Det finns därför en risk att naturreservat kan lämnas orörda under lång tid eller inte förvaltas på ett ändamålsenligt sätt, vilket i sin tur kan leda till att många av de naturvärden som från början föranledde själva reservatsbildningen går förlorade. För att vi ska kunna förvalta vår skyddsvärda natur på ett ändamålsenligt sätt behöver vi därför kontinuerligt utvärdera hur naturreservaten har skötts och om skötseln har bidragit till att syftet med naturreservatet har uppnåtts. Vi vill att regeringen uppdrar åt Naturvårdsverket att ta fram en central uppföljnings- och utvärderingsstrategi och att regeringen avsätter en del av anslagen till åtgärder för värdefull natur för detta arbete. Utvärderingen bör bl.a. bedöma hur naturvärdena har utvecklats i respektive reservat och om det ursprungliga syftet med reservatsbildningen har uppfyllts. Detta bör ges regeringen till känna.

18. Ersättning till markägare, punkt 20 (M)

av Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2979 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Det bör utvärderas hur ett naturreservat påverkar omkringliggande oskyddad skog med hänsyn till äganderätten. En eventuell värdeminskning av omkringliggande skog till följd av reservatsbildning bör kompenseras fullt ut. Konkret kan detta t.ex. handla om spridning av granbarkborrar från reservaten. Granbarkborrar lever och förökar sig gärna i stormfällt virke. Om de fällda träden får ligga kvar en längre tid kan borrararna börja angripa stående träd i reservatet och även sprida sig till omkringliggande skog, vilket leder till stora ekonomiska förluster för markägaren. Detta bör ges regeringen till känna.

19. Vattenskyddsområden, punkt 21 (M, C, FP, KD)

av Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (FP) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2541 av Lena Ek (C) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen behöver stärka förutsättningarna till dialog vid bildandet av vattenskyddsområden. Skydd av vattentäkter är en viktig framtidsfråga och en grund för en trygg och säker dricksvattenförsörjning. Bildandet av vattenskyddsområden påverkar dock markägarna i hög utsträckning. Därför är det viktigt att finna fungerande dialogmodeller för att inkludera markägarna i processen. Det är också viktigt att de ekonomiska kostnaderna för vattenskyddet kan fördelas på ett rimligt sätt. Detta bör ges regeringen till känna.

20. Marina skyddade områden m.m., punkt 22 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 24 och 26 samt avslår motion

2014/15:1226 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Sverige har i Nagoyaöverenskommelsen 2010 åtagit sig att genomföra en räddningsplan (de s.k. Aichimålen) för att bromsa utarmningen av biologisk mångfald och att till 2020 se till att jord-, vatten- och skogsbruk bedrivs hållbart. År 2020 ska minst 17 procent av alla land- och sötvattensområden och minst 10 procent av kust- och havsområden vara bevarade genom ekologiskt representativa reservat och andra effektiva områdesbaserade naturskyddsåtgärder. Sverige har även 16 nationella miljö kvalitetsmål som utgör grunden för vår nationella miljöpolitik. Sverige har i dag endast 6–7 procent av sina havsområden i ett marint områdesskydd. Regeringen bör återkomma med förslag på en långsiktig strategi och målsättning att öka skyddet av betydelsefulla havsmiljöer till 20 procent.

I enlighet med EU:s art- och habitatdirektiv ska Sverige säkerställa en gynnsam bevarandestatus för de arter och livsmiljöer som omfattas av direktivet. Drygt 5 procent av Sveriges hav är skyddade genom s.k. Natura 2000-områden. Hur fisket ska regleras i dessa områden är oklart, och i vissa områden sker t.o.m. fiske med bottentrål som skadar bottenmiljön. Regeringen bör ta initiativ till förhandlingar med andra EU-länder för framtagande av regleringar som förhindrar att de biologiska värdena försämras i Natura 2000-områden genom ohållbart fiske. Detta bör ges regeringen till känna.

21. Översyn av strandskyddet, punkt 23 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Maria Strömkvist (S), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Monica Haider (S), Jens Holm (V), Johan Büser (S) och Elin Lundgren (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:17 av Nina Lundström (FP) yrkandena 1–4,

2014/15:238 av Maria Stockhaus och Erik Andersson (M),
2014/15:641 av Christian Holm och Jessica Polfjärd (M) yrkande 2 och
2014/15:2953 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP) yrkande 15.

Ställningstagande

Det svenska strandskyddet tillsammans med allemansrätten är unikt i ett internationellt perspektiv. Strandskyddsreglerna syftar till att skapa förutsättningar för allmänhetens tillgång till naturupplevelser och för bevarandet av biologisk mångfald i strandnära områden. Samtidigt finns flexibilitet i reglerna för att främja landsbygdsutveckling och lokalt beslutsfattande. Ett välfungerande strandskydd kräver ett ändamålsenligt regelverk och en god tillämpning. Detta innebär bl.a. att reglerna medger utveckling av Sveriges landsbygder samtidigt som strandskyddets syften inte äventyras. Strandskyddsreglerna innehåller i dag möjligheter till ett flertal undantag från strandskyddet. Vidare är areella näringar under vissa förutsättningar helt undantagna från detta skydd.

Strandskyddsreglerna har nyligen ändrats i flera steg. Under 2009 beslutades ändringar som utökade möjligheterna till dispens och upphävande av strandskyddet i syfte att underlätta sjönära byggande och boende på landsbygden. Förändringarna innebar också ett ökat lokalt och regionalt inflytande över strandskyddet. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2009, utom vissa bestämmelser om områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som trädde i kraft den 1 februari 2010.

I juni 2014 beslutade riksdagen om ytterligare uppluckring av strandskyddet som skulle öka möjligheten till bebyggelse m.m. intill små sjöar och vattendrag. Ändringarna innebär att länsstyrelsen har möjlighet att upphäva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag, om det område som upphävandet avser bedöms ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. Dessa förändringar trädde i kraft så sent som den 1 september 2014.

Stora förändringar i strandskyddet har således gjorts helt nyligen. Vi anser att det är viktigt att konsekvenserna av reglerna kan utvärderas. Landsbygdens utveckling är i hög utsträckning beroende av de värden och möjligheter strandskyddet för med sig, exempelvis genom orörd natur och allmänhetens tillgång till stränder. Utan eftertanke riskerar förändringarna att skada landsbygdens attraktivitet för både bofasta och turister. Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker vi motion 2014/15:2953 (KD, M, C, FP).

22. Reform av strandskyddet, punkt 24 (C)

av Lena Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2014/15:2448 av Catharina Elmsäter-Svärd (M) yrkande 4 och
2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 6 och
avslår motionerna
2014/15:370 av Lotta Finstorp (M),
2014/15:641 av Christian Holm och Jessica Polfjärd (M) yrkande 1,
2014/15:1205 av Sofia Damm (KD),
2014/15:1314 av Daniel Bäckström och Anders Ahlgren (C),
2014/15:1900 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 2 och
2014/15:2414 av Finn Bengtsson m.fl. (M).

Ställningstagande

I dagsläget fungerar tillämpningen av strandskyddet inte tillfredställande på alla håll. Strandskyddet behöver göras mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande och boende i strandnära lägen, samt för olika typer av näringsverksamheter. Exempelvis bör förutsättningarna för att utöka dispensmöjligheterna vid landsbygdsutveckling i strandnära lägen ses över. I de mest exploaterade områdena bör strandskyddet vara fortsatt starkt. Detta bör ges regeringen till känna.

23. Reform av strandskyddet, punkt 24 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2014/15:1900 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 2 och
avslår motionerna
2014/15:370 av Lotta Finstorp (M),
2014/15:641 av Christian Holm och Jessica Polfjärd (M) yrkande 1,
2014/15:1205 av Sofia Damm (KD),
2014/15:1314 av Daniel Bäckström och Anders Ahlgren (C),
2014/15:2414 av Finn Bengtsson m.fl. (M),
2014/15:2448 av Catharina Elmsäter-Svärd (M) yrkande 4 och
2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Jag vill understryka vikten av att göra strandskyddet mer flexibelt. Strandskyddsreglerna ska säkra allmänhetens tillgång till stränder och värna unika naturvärden, men reglerna är krångliga och otydliga. Regelverket måste nu

reformas i grunden så att glest befolkade områden kan bebyggas, förutom i områden som genom beslut pekats ut som skyddsvärda. Även i exploaterade delar av landet innebär dagens regelverk att äganderätten ibland får en alltför svag ställning. Detta bör ges regeringen till känna.

24. Begränsa utvidgningen av strandskyddet, punkt 25 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2521 av Anders Forsberg och Josef Fransson (SD) och

avslår motion

2014/15:2429 av Ola Johansson (C) yrkande 4.

Ställningstagande

På många håll i landet har länsstyrelserna beslutat om ett utvidgat strandskydd (300 meter). Detta kommer att få negativa konsekvenser för såväl lantbruk, turist- och besöksnäring som kommunernas möjligheter att bygga bostäder. Små näringsverksamheter kommer att drabbas av ytterligare administrativa bördor för att få sina tillstånd prövade. Strandskyddet krånglar också till – och stoppar i vissa fall helt – utvecklingen av näringsverksamhet. Det ger flera olyckliga resultat, t.ex. att det blir ännu svårare för lantbruken att hävda de öppna markerna, den biologiska mångfalden och en hållbar livsmedelsproduktion. Dessutom riskerar viktig jobbskapande näringsverksamhet inom turist- och besöksnäringen att gå förlorad. Vi hävdar att 100 meters strandskydd – tillsammans med allemansrätten och övriga skyddsformer – i de allra flesta fall räcker för att uppnå syftet. Detta bör ges regeringen till känna.

25. Terrängkörning m.m., punkt 27 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:1549 av Josef Fransson (SD) och
avslår motionerna

2014/15:793 av Barbro Westerholm (FP) yrkandena 2 och 3,

2014/15:1986 av Cecilia Magnusson och Saila Quicklund (M) yrkande 2 och

2014/15:2299 av Emilia Töyrä m.fl. (S).

Ställningstagande

Dagens utformning av terrängkörningslagen kan ställa till problem för dem som vill arrangera motortävlingar i terräng. Eftersom det ligger på länsstyrelsens bord att bevilja dispens från terrängkörningslagen så räcker det inte med att man är överens med markägare för att kunna arrangera en motortävling. Det rimliga för dispens för tävlingsverksamhet är att det finns på förhand bestämda kriterier som ska uppfyllas för att arrangera en motortävling i terräng. Utgångspunkten bör vara att överenskommelse mellan markägare och arrangerande motorförening är tillräckligt vid enskilda arrangemang. En reformering av terrängkörningslagen för att ge enskilda tävlingsarrangemang regelmässigt dispens skulle skapa en större förutsägbarhet samt underlätta administration och planering för både myndigheter och tävlingsarrangörer. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

Naturvårdsdirektiven, punkt 4 (SD)

Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD) anför:

Korpen har ökat rejält och är en stor predator på småvilt såsom fält- och skogsfågel, änder och harar. Den orsakar även skador inom tamdjursskötseln – framför allt vid fårens lamning. En allmän jakttid på korp vore därför att föredra framför dagens bestämmelser. I förlängningen vore det värdefullt om alla beslut om jakttider kunde tas nationellt.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:17 av Nina Lundström (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om strandskyddsregler och bebyggelse.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om strandskyddsregler och avskiljande vägar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om strandskyddsregler och bebyggelse i glesbygd och på landsbygden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om strandskyddsregler och möjligheten att inreda byggnader med bastu.

2014/15:75 av Magnus Persson (SD):

Del 1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återställa jakttiden på korp och morkulla och om beslut om jakttider.

Förslaget behandlas i den del det avser korp.

2014/15:228 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över reglerna kring kommunala dispenser för strandskydd.

2014/15:238 av Maria Stockhaus och Erik Andersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över länsstyrelsernas uppdrag och regelverket för strandskydd i allmänhet och när det gäller utökning av strandskyddet.

2014/15:280 av Anders Åkesson och Anders W Jonsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en allmän jakttid på skarv.

2014/15:315 av Åsa Westlund (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör se över möjligheten att genom ett tillägg i nationalparksförordningen utse Skärgårdsstiftelsen till förvaltare av den tänkta nationalparken Nämöskärgården.

2014/15:370 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för ökat bostadsbyggande.

2014/15:507 av Helén Pettersson i Umeå (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över ersättningssystemet för samerna för rovdjurskador.

2014/15:551 av Anders Åkesson och Eskil Erlandsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att landets vilförvaltningsdelegationer bör avvakta med beslut om regionala miniminivåer på antalet vargar till dess att den utredning som regeringen har beställt av SLU och som ska beskriva effekterna av ett ökat antal rovdjur och fler rovdjursangrepp för landsbygdsföretagen presenterats.

2014/15:641 av Christian Holm och Jessica Polfjärd (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten till en fortsatt reformering av strandskyddet där de tre stora sjöarna inte undantas från lättnaderna i strandskyddet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten till en fortsatt reformering av strandskyddet där den gällande regeln om byggförbud närmare än 100 meter från strandkanten bör kunna frångås i större utsträckning än vad som är möjligt enligt nuvarande lagstiftning.

2014/15:793 av Barbro Westerholm (FP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Världshälsoorganisationens (WHO) etappmål för maximalt nattbuller ska vara nått 2040 för minst 99 procent av befolkningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska ta en aktiv del i den förestående revideringen av EU:s omgivningsbullerdirektiv.

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på ratificering av protokollet från Nagoya.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om nytt etappmål för arealen skyddad skog i miljö kvalitetsmålet Levande skogar som är i enlighet med Nagoyaöverenskommelsen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU:s medlemsländer ges större möjlighet att säga nej till odling av GMO-grödor på sitt territorium.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppregeln som tidigare ingick i miljöbalken genom 9 kap. 6 a § ska återinföras i miljöbalken.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att utarbeta en handlingsplan för utfasning av miljöskadliga subventioner.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till förhandlingar med andra EU-länder för framtagande av regleringar som förhindrar att de biologiska värdena försämras i Natura 2000-områden genom ohållbart fiske.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på en långsiktig strategi och målsättning att öka skyddet av betydelsefulla havsmiljöer till 20 procent.

2014/15:884 av Tuve Skånberg (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en aktionsplan för att utrota den kraftigt giftiga jättebjörnlokan i Sverige.

2014/15:914 av Annicka Engblom m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga en än mer aktiv förvaltningspolitik i fråga om säl och skarv.

2014/15:923 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bildande av Ombergs nationalpark.

2014/15:1000 av Per-Ingvar Johnsson och Anders Åkesson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en förvaltande allmän jakt på säl.

2014/15:1078 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka det kommunala inflytandet över strandskyddsdispenser.

2014/15:1083 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över och modernisera allemansrätten.

2014/15:1205 av Sofia Damm (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av strandskyddslagstiftningen för att det ska blir enklare att bygga i glest befolkade delar av landet.

2014/15:1219 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten till en översyn av allemansrättens regler om ockupation av mark, ersättning vid markskador och kommersiell verksamhet utan avtal.

2014/15:1226 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att genomföra en både grundläggande och neutral utvärdering av restaureringen av Hornborgasjön.

2014/15:1246 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att beslut om jakt så långt det är möjligt ska tas i Sverige och inte i EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av det rådande art- och habitatdirektivet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över art- och habitatdirektivets förbud mot att använda halvautomatiska gevär med större kapacitet än två patroner vid björnjakt.

2014/15:1248 av Sten Bergheden (M):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten till ett undantag från EU:s fågeldirektiv och att införa allmän jakttid på korp.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undersöka olika möjligheter att öka jakten på björn.

2014/15:1276 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga försöksverksamhet med fri vargjakt i delar av landet.

2014/15:1314 av Daniel Bäckström och Anders Ahlgren (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förändra det generella strandskyddet.

2014/15:1321 av Ida Drougge (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överlåta till kommunerna att i översiktsplaner, planprogram samt detaljplaner själva styra och besluta om strandskydd.

2014/15:1332 av Margareta B Kjellin (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att bevaka att tillämpningen av strandskyddslagstiftningen inte hämmar landsbygdens utveckling.

2014/15:1336 av Margareta B Kjellin och Tomas Tobé (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av skyddsjakten och licensjakten på varg.

2014/15:1345 av Anders Ahlgren och Daniel Bäckström (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av allemansrätten.

2014/15:1404 av Maria Plass (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över reglerna och statens ansvar för naturreservat vad gäller hanteringen av stormfälld skog.

2014/15:1405 av Maria Plass (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda skötselbestämmelserna som reglerar naturreservat.

2014/15:1419 av Anders Hansson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om strandskyddet.

2014/15:1516 av Runar Filper (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunalt yttrande vid skyddsjaktsansökan.

2014/15:1549 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i terrängkörningslagen.

2014/15:1573 av Annika Carlsson och Fredrik Christensson (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förvalta rovdjursstammarna i Sverige genom licensjakt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla viltförvaltningsdelegationens roll.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över dagens nivåer för ersättning till ägare av rovdjursskadade djur.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra regelverket för jägare som genomför beslutad skyddsjakt.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att justera art- och habitatdirektivets förteckning över hotade arter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyddsjakt på rovdjur ska kunna bedrivas i förebyggande syfte för att undvika attacker på tamdjur.

2014/15:1574 av Magnus Oscarsson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en bättre nationell samordning av skyddsjakten på varg.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av fortsatt licensjakt på varg.

2014/15:1743 av Elin Lundgren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom EU verka för att stoppa användningen av utrotningshotade djur i reklam.

2014/15:1780 av Emil Källström och Eskil Erlandsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en kommunalisering av bestämmanderätten över strandskyddet.

2014/15:1789 av Daniel Bäckström och Anders Ahlgren (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över de ekonomiska villkoren för jägare och jaktledare i samband med skydds jakt på varg.

2014/15:1797 av Per-Ingvar Johnsson (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska se till att riksdagens mål för vargstammens omfattning på 170–270 vargar tillämpas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska vara tillåtet att bedriva skydds jakt på varg i områden med fårskötsel.

2014/15:1900 av Göran Hägglund m.fl. (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att göra strandskyddet mer flexibelt.

2014/15:1911 av Krister Hammarbergh (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör initiera en bred informationskampanj om allemansrätten, dess historiska grund och hur den ska tolkas och förstås i vår samtid.

2014/15:1950 av Krister Hammarbergh (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta skydds jakt på vikaresäl i dess nordliga utbredningsområde.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta skydds jakt på säl i allt vatten i de berörda länen, inte bara i de särskilda skyddsområdena.

2014/15:1986 av Cecilia Magnusson och Saila Quicklund (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Svenska Turistföreningen som ansvarig för drift och underhåll av statliga fjäll-, skoter- och vandringsleder, liksom det system som finns i Norge.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om drift och skötsel av de svenska nationalparkerna.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett kunskapscenter för utbildning i och utveckling av allemansrätten.

2014/15:2024 av Christian Holm (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om varg, jakten på varg och situationen i Värmland och om att i största möjliga mån beakta det höga rovdjurstryck som råder i länets närområde.

2014/15:2025 av Christian Holm (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att ersätta naturreservat med olika former av samförvaltning.

2014/15:2263 av Ida Karkkainen m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att strandskyddslagens tillämpningsområden bör klargöras.

2014/15:2299 av Emilia Töyrä m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om snöskoterns betydelse för friluftslivet och besöksnäringen.

2014/15:2357 av Daniel Bäckström och Lena Ek (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den nordsvenska brukshästens gynnsamma bevarandestatus och nationella åtgärder som säkerställer dess fortlevnad och utveckling i Sverige.

2014/15:2383 av Sailsa Quicklund (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statliga myndigheter inte ska kunna ta ut avgifter för nyttjande av dess mark som sker inom allemansrättens ramar.

2014/15:2414 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen att ändra gällande strandskyddsregler som avser Östergötland.

2014/15:2429 av Ola Johansson (C):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utnyttja landsbygdens attraktivitet genom att ändra strandskyddet och därmed göra det möjligt att bygga och bo i hela landet.

2014/15:2448 av Catharina Elmsäter-Svärd (M):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att strandskyddet görs mer ändamålsenligt i syfte att förbättra möjligheter att bygga och bo vid strandnära lägen.

2014/15:2455 av Johan Hedin (C):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om information till allmänheten om miljöbrott.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om artskyddsbrott.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att effektivisera och tydliggöra Cites som organisation.

2014/15:2460 av Annie Lööf m.fl. (C):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka arbetet för biologisk mångfald.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpningar av lagstiftningen om artskyddsbrott.

2014/15:2476 av Eva Lohman och Saila Quicklund (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa jakt på skarv.

2014/15:2496 av Runar Filper m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen kraftfullt ska verka för att återta beslutsmakten för viltförvaltningen i de frågor som ryms inom EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv.

2014/15:2521 av Anders Forsberg och Josef Fransson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om strandskyddslagen (7 kap. 14 § miljöbalken).

2014/15:2527 av Valter Mutz och Annika Lillemets (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppgift att ta fram ett förslag på hur naturens rättigheter kan integreras i svensk lagstiftning.

2014/15:2541 av Lena Ek (C):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en dialog vid skapandet av vattenskyddsområden.

2014/15:2543 av Eskil Erlandsson (C):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att licensjakt på varg bör tillåtas i Sverige.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att steg bör tas som gör att rovdjursförvaltningens nuvarande regionala förankring stärks ytterligare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta arbetet med att etablera en förvaltningsmodell som tar hänsyn till såväl naturvårdsintressen som intressen från djurägare och andra berörda i områden med högt rovdjurstryck.

2014/15:2547 av Krister Hammarbergh (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn och omprioritering av reservatsbildningar så att dessa inte hämmar inlandskommunernas möjlighet till utveckling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konkreta skötselplaner vid reservatsbildningar.

2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för ett reformerat strandskydd i syfte att underlätta byggande och boende i hela landet.

2014/15:2622 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allemansrätten.

2014/15:2674 av Kenneth G Forslund och Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att strandskyddslagets tillämpningar bör klargöras.

2014/15:2787 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att intensifiera insatserna för att rädda hotade svenska lantraser från utrotning.

2014/15:2832 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se över hur kommersiella intressen bör regleras inom allemansrätten och för att fastslå allemansrättens rättsliga ställning inom svensk rättsordning.

2014/15:2953 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att strandskyddet görs mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande och boende i strandlägen, samt för jordbruksnäringarna och för annan näringsverksamhet.

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att driva på EU för att förändra art- och habitatdirektivet så att klassificeringen av hotade djur och växter i högre grad kan avgöras i Sverige.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta med riktad selektiv jakt på varg.

2014/15:2977 av Ulf Berg m.fl. (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behålla den rovdjurspolitik som riksdagen har beslutat om.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av länsstyrelsernas rätt att inte ge vägledning och betala ersättning för skydds jakt efter rovdjursangrepp.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förstärka viltförvaltningsdelegationerna.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över det nationella tillämpandet av Århuskonventionen.

2014/15:2979 av Ulf Berg m.fl. (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppdraga åt Naturvårdsverket att utvärdera hur naturreservaten har skötts och återkomma med förslag om hur förvaltningen kan förbättras.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kompensera skogsägare för en eventuell värdeminskning av omkringliggande skog till följd av reservatsbildning.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga rollfördelningen och effektivisera samordningen mellan myndigheter med ansvar för naturvården.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka myndigheternas kontroll av den regionala och lokala tillsynen av natur- och skogsvård.